

Strategia Rozwoju Miasta Krosna na lata 2023-2030

Strategia Rozwoju Miasta Krosna na lata 2023-2030

Opracowanie:

Krosno, 2023

Spis treści

Wstęp	5
I Uwarunkowania, kontekst i kluczowe ustalenia diagnostyczne	6
1. Uwarunkowania prawne i metodyka opracowania strategii	6
Podstawa prawna	6
Metodyka opracowania strategii	7
2. Wnioski z diagnozy przygotowanej na potrzeby Strategii	9
Portret Krosna	9
Krosno w liczbach	12
Krosno na tle podobnych ośrodków miejskich	14
Tendencje, procesy, zjawiska	15
3. Uwarunkowania rozwojowe – kluczowe problemy strategiczne i zależności między nimi	19
4. Analiza SWOT	24
II. Założenia strategiczne	28
5. Wizja i misja rozwoju	28
6. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym	29
7. Schemat ilustrujący założenia strategiczne	30
8. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych	31
9. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy	55
10. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w mieście	62
11. Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi i strategicznymi	69
12. Obszary strategicznej interwencji w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań	78
13. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	86
III Wdrażanie	94
14. Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja Strategii	94
15. Finansowanie Strategii	97
Załącznik nr 1 Lista projektów kluczowych	99
Załącznik nr 2 Mapy ryzyka i zagrożenia powodziowego	108

Wstęp

Strategia Rozwoju Miasta Krosna na lata 2023-2030 jest kluczowym dokumentem określającym misję i wizję miasta, cele strategiczne rozwoju społecznego, gospodarczego oraz przestrzennego, a także kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów. Dokument uwzględnia aktualne wyzwania i potencjały rozwojowe Krosna, jak również zmieniające się uwarunkowania zewnętrzne. Strategia jest drogowskazem w procesie zarządzania miastem. Zaplanowane działania zakładają wykorzystywanie szans i mocnych stron, przy zaangażowaniu i współpracy wielu grup interesariuszy.

Dokument został przygotowany zgodnie z zasadami partycypacji społecznej. W tworzenie strategii zostały włączone różne podmioty – władze samorządowe, przedsiębiorcy, młodzież, studenci, organizacje pozarządowe, lokalni liderzy i animatorzy, instytucje oraz mieszkańcy, będący głównymi odbiorcami działań zawartych w strategii. Zaangażowani zostali także eksperci zewnętrzni, mający bezstronne i obiektywne spojrzenie na sytuację i rozwój miasta.

Na potrzeby przygotowania strategii opracowano diagnozę, która zawiera szczegółowe informacje na temat obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej, zmian zachodzących w ostatnich latach, w tym analizę porównawczą z wybranymi ośrodkami miejskimi oraz wyniki badań ankietowych. Diagnoza stanowi odrębny dokument, natomiast w Strategii zawarto wypływające z niej wnioski, które stanowiły podstawę do sformułowania celów i kierunków działań.

Strategia zawiera analizę SWOT, identyfikującą silne i słabe strony Krosna, jak również czynniki zewnętrzne w postaci szans i zagrożeń rozwojowych. Najistotniejszym elementem jest część planistyczna, zawierająca cele, kierunki działań oraz kluczowe projekty. Zdefiniowane kierunki działań odnoszą się bezpośrednio do wypracowanej misji i wizji miasta. Dopełnieniem strategii jest część wdrożeniowa – odnosząca się do procesu realizacji dokumentu, jego monitoringu, finansowania zadań, a także ewentualnej aktualizacji.

Niniejsze opracowanie powstało zgodnie ze znowelizowanymi przepisami prawa. Uwzględniono w nim obszary strategicznej interwencji (OSI) określone w Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2020, w które wpisuje się Krosno. Ponadto istotną częścią dokumentu jest model struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta.

Realizacja założonych celów rozwojowych przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców Krosna oraz umożliwi osiągnięcie pożądanej wizji miasta. Przedstawiony dokument będzie wspierał sprawne zarządzanie miastem przez władze samorządowe oraz ułatwiał pozyskiwanie środków finansowych na zaplanowane działania.

I Uwarunkowania, kontekst i kluczowe ustalenia diagnostyczne

1. Uwarunkowania prawne i metodyka opracowania strategii

Podstawa prawna

Podstawę sporządzenia niniejszego dokumentu stanowi uchwała Rady Miasta Krosna Nr XLV/1288/22 z dnia 25 marca 2022 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Miasta Krosna na lata 2023-2030 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji (opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego 06.04.2022 r.).

Struktura dokumentu wynika z przepisów ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40), która stanowi, że strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy oraz określa w szczególności:

- ◆ cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
- ◆ kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
- ◆ oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
- ◆ model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;
- ◆ ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
- ◆ obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 2094) wraz z zakresem planowanych działań;
- ◆ obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;
- ◆ system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
- ◆ ramy finansowe i źródła finansowania.

Niniejszy dokument zawiera wszystkie wymagane elementy.

Metodyka opracowania strategii

Poniżej przedstawiono metodykę opracowania Strategii Rozwoju Miasta Krosna na lata 2023-2030 oraz poszczególne etapy i procedury z nimi związane.

Opracowanie diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej	<p>Pierwszym etapem prac nad dokumentem było opracowanie diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Diagnoza była efektem przeprowadzonej analizy desk research, uwzględniającej zebranie i weryfikację danych zastanych, czyli dostępnych dokumentów i opracowań oraz zbiorów danych statystycznych udostępnionych przez Bank Danych Lokalnych GUS, Powiatowy Urząd Pracy w Krośnie oraz jednostki miejskie. Po wyselekcjonowaniu właściwych danych przystąpiono do opracowania diagnozy, która stanowiła podstawę do wypracowania kluczowych wniosków na temat miasta. Wnioski z opracowanej diagnozy, zgodnie z obowiązującymi przepisami, stanowią integralną część Strategii Rozwoju Miasta Krosna na lata 2023-2030.</p>	
Badania ilościowe	<p>W celu poznania opinii mieszkańców przeprowadzono badanie ankietowe w formie papierowej i elektronicznej. Wzięło w nim udział 763 respondentów. Należy podkreślić, że wnioski z tego badania są szczególnie istotne, ponieważ ukazują sytuację miasta, jego słabe i mocne strony z perspektywy mieszkańca, a także realne potrzeby społeczności. Pod uwagę wzięto także wyniki wcześniej przeprowadzonych badań ankietowych (2020 r.), które zrealizowano na potrzeby stworzenia Planu Rozwoju Lokalnego¹.</p>	
Badania jakościowe	<p>Celem pogłębienia informacji na temat kondycji miasta, przeprowadzono badania jakościowe. Miały one formę spotkań i warsztatów z wybranymi grupami interesariuszy. Dzięki temu zebrano dodatkowe dane dotyczące sytuacji społecznej i gospodarczej gminy. W spotkaniach uczestniczyli przedstawiciele: Rady Miasta Krosna, Urzędu Miasta Krosna, jednostek i spółek miejskich, przedsiębiorców, młodzieży, studentów, organizacji pozarządowych, rad i zarządów dzielnic i osiedli, lokalnych instytucji, liderów i animatorów, jak również zainteresowanych mieszkańców. Przeprowadzono 10 spotkań, w których wzięło udział łącznie 119 uczestników.</p>	
Analiza SWOT	<p>W oparciu o wyniki przeprowadzonej diagnozy zidentyfikowano elementy mające wpływ na rozwój miasta. Wśród nich znajdują się mocne i słabe strony Krosna, wynikające z wewnętrznej kondycji miasta oraz bariery i szanse wynikające z otoczenia zewnętrznego. Zdiagnozowane elementy stanowią podstawę do wypracowania celów i kierunków działań miasta.</p>	
Opracowanie misji i wizji	<p>Misja nakreśla ogólny kierunek działań miasta, jest uzasadnieniem przyjęcia określonych celów strategicznych. Wizja stanowi natomiast opis pożądanego stanu Krosna w perspektywie długookresowej.</p>	

¹ Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Krosna na lata 2021-2030

Sformułowanie celów i kierunków działań	Wnioski uzyskane dzięki szczegółowej diagnozie stanowią podstawę do sformułowania celów strategicznych i kierunków działań miasta. Są odpowiedzią na zdiagnozowane problemy oraz umożliwiają efektywne wykorzystanie potencjałów miasta.
Opracowanie modelu funkcjonalno-przestrzennego	Strategię przedstawiono w formie graficznej, za pomocą modelu funkcjonalno-przestrzennego. Model ten stanowi wizualne odzwierciedlenie treści zawartych w niniejszym dokumencie.
Opracowanie części wdrożeniowej	Ostatnim etapem prac nad strategią jest sporządzenie części wdrożeniowej, zawierającej najważniejsze informacje na temat systemu realizacji, monitoringu, ewaluacji oraz aktualizacji dokumentu. Ponadto zamieszczono informacje odnoszące się do finansowania działań strategicznych.
Nabór projektów kluczowych	W celu wypracowania listy projektów kluczowych przeprowadzono otwarty nabór, w którym wzięli udział mieszkańcy oraz partnerzy społeczni. Lista projektów kluczowych określona w załączniku do Strategii uwzględniła projekty wybrane do realizacji w otwartym naborze.
Konsultacje i opiniowanie projektu strategii	Wśród podmiotów, które uprawnione są do zaopiniowania strategii, wskazuje się sąsiednie gminy i ich związki, lokalnych partnerów społeczno-gospodarczych oraz Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w Rzeszowie. Kluczowym podmiotem wydającym opinię jest również Zarząd Województwa Podkarpackiego. Istotną rolę odgrywają mieszkańcy, którzy również mają możliwość zgłaszania uwag do projektu strategii.
Przeprowadzenie procedury środowiskowej	Weryfikacja zapisów przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie pozwoliła na ocenę, czy zaproponowane przedsięwzięcia uwzględniają kwestie związane ze środowiskiem w wystarczającym stopniu i czy możliwe jest odstąpienie od przeprowadzenia prognozy oddziaływania na środowisko, czy też konieczne jest opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko.

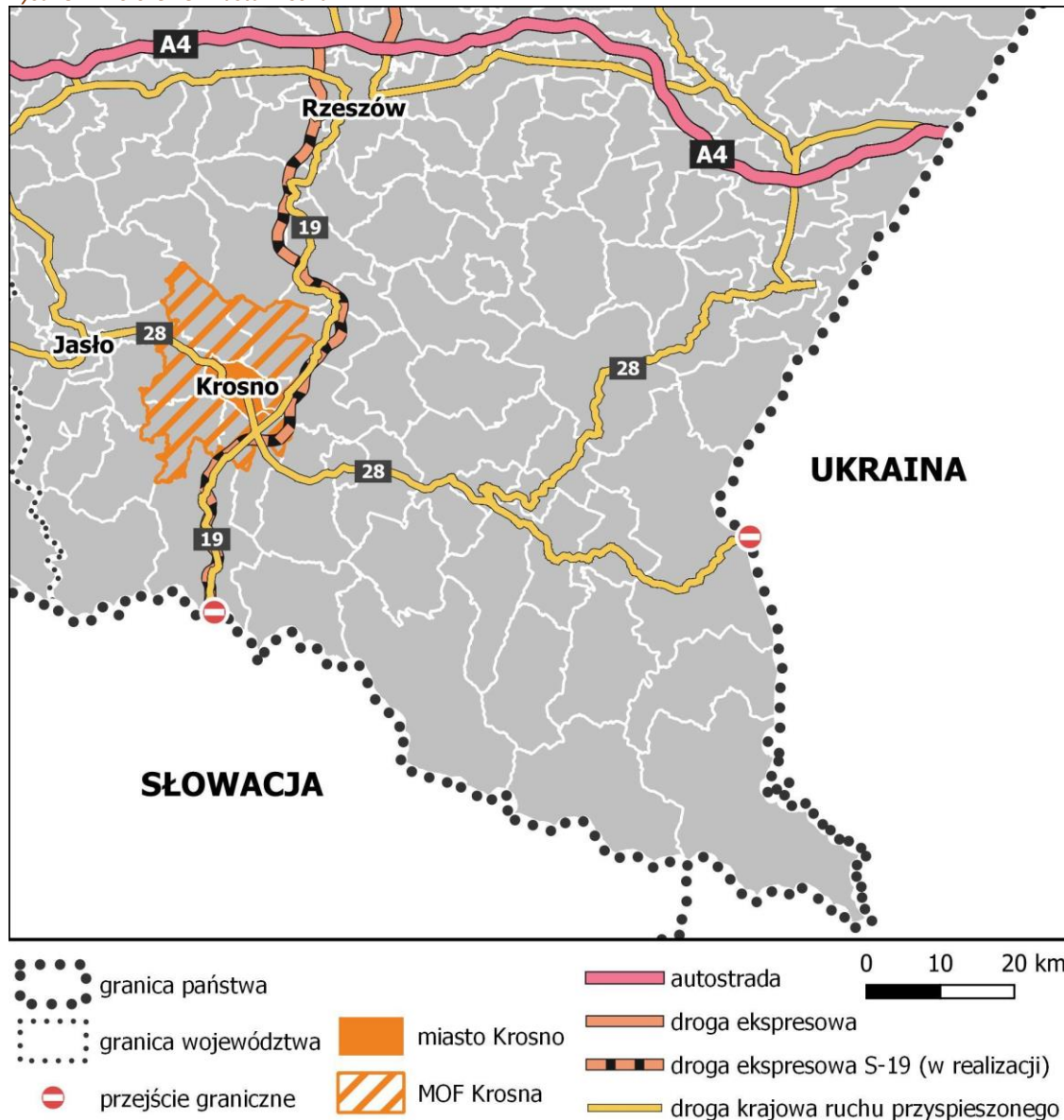
2. Wnioski z diagnozy przygotowanej na potrzeby Strategii

Rozdział odnosi się do art. 10e ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2023 r. poz. 40), wskazującego, że strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, przygotowanej na potrzeby tej strategii.

Portret Krosna

Krosno jest miastem na prawach powiatu położonym w południowej części województwa podkarpackiego. Graniczy bezpośrednio z sześcioma gminami - Wojaszówka, Jedlicze, Chorkówka, Miejsce Piastowe, Krościenko Wyżne i Korczyna, z którymi tworzy Miejski Obszar Funkcjonalny. Miasto jest podzielone na 6 dzielnic i 6 osiedli. W 2021 r. liczba mieszkańców wynosiła 44 687.

Rysunek 1 Położenie miasta Krosna

Źródło: opracowanie własne.

Miasto położone jest w terenie przygranicznym – odległość do przejścia drogowego ze Słowacją w Barwinku wynosi ok. 37 km, a do przejścia granicznego z Ukrainą w Krościenku - ok. 89 km. Geograficznie miasto umiejscowione jest na obszarze Kotliny Jasielsko-Krośnieńskiej wchodzącej w skład Pogórza Środkowobeskidzkiego, w widłach rzeki Wisłok (dopływ Sanu) i potoku Lubatówka.

Najważniejszym szlakiem komunikacyjnym przebiegającym przez miasto jest droga krajowa nr 28, z którą krzyżują się dwie drogi wojewódzkie (nr 990 i 991). Wraz ze zmianą granic w 2021 r., miasto zyskało dostęp do drogi krajowej nr 19. W perspektywie do 2025 r. w pobliżu Krosna planowana jest budowa drogi ekspresowej S19, będącej częścią europejskiego szlaku transportowego „Via Carpathia”.

Ponadto przez Krosno biegnie linia kolejowa nr 108 relacji Stróże – Krościenko. Miasto posiada również potencjał rozwojowy w zakresie lotnictwa – funkcjonuje tutaj nowoczesne lotnisko lokalne i podmioty związane z branżą lotniczą.

Krosno jako ważne centrum gospodarcze w województwie podkarpackim przyciąga wielu pracowników z okolicznych gmin i powiatów, jak również odbiorców oferty handlowo – usługowej. Posiada ofertę edukacyjną na wszystkich poziomach kształcenia – od szkoły podstawowej aż do studiów wyższych magisterskich, z której korzystają także mieszkańcy okolic.

Miasto jest ważnym ośrodkiem kulturalnym, w którym działają cztery samorządowe instytucje kultury, kierujące ofertą zarówno do mieszkańców, jak i osób z sąsiednich gmin oraz powiatów. Dużą popularnością cieszą się imprezy cykliczne, takie jak Festiwal Kultur Pogranicza „Karpackie Klimaty”, Balony nad Krosnem, Krośnieńskie Spotkania Teatralne, czy Galicja Blues Festival. Turystów przyciąga m.in. główny produkt turystyczny miasta czyli Centrum Dziedzictwa Szkła, które corocznie odwiedza ok. 50 tys. gości zarówno z kraju, jak i zagranicy.

Historia Krosna sięga czasów średniowiecza – pierwsza wzmianka o mieście pochodzi z XIII w. Początkowo była to osada leżąca przy szlaku handlowym prowadzącym z Małopolski na Ruś i Węgry. W późniejszych latach miasto stało się ważnym ośrodkiem rzemieślniczym i handlowym. Wówczas odbywały się w Krośnie znane jarmarki i targi, na których handlowano m.in. winem węgierskim. Miasto przyciągało nie tylko rzemieślników, ale także artystów, którzy stworzyli renesansowe oblicze Krosna. Szczególnie dobrze rozwijało się tutaj tkactwo.

W 1854 r. w Bóbrce koło Krosna powstała pierwsza na świecie kopalnia ropy naftowej. Jej założycielami byli Ignacy Łukasiewicz, Tytus Trzeciecki i Karol Klobassa-Zrencki, którzy powołali spółkę naftową zajmującą się eksploatacją lokalnych złóż. Z kolei w 1923 r. powstał zakład przemysłowy, do dziś najbardziej kojarzący się z miastem, czyli Krośnieńskie Huty Szkła (obecnie Krosno Glass).

Wśród znanych postaci historycznych związanych z Krosnem można wymienić m.in.: twórcę przemysłu naftowego Ignacego Łukasiewicza, kupca i mieszczanina Roberta Wojciecha Portiusa, krajowej sławy zegarmistrza Michała Mięśowicza oraz wynalazcę Jana Szczepanika.

Krosno posiada historyczny, średniowieczny układ urbanistyczny. Centralnym punktem miasta jest Rynek, który okalają zabytkowe kamienice z różnych epok – najstarsza z nich pochodzi z XV w. Jego cechą charakterystyczną są renesansowe podcienia arkadowe. Wzgórze Staromiejskie wyróżnia się architekturą przypominającą tę występującą w Krakowie – stąd określenie *Parva Cracovia*, czyli „Mały Kraków”.

Zdjęcie 1 Wieża Farna w Krośnie

Zdjęcie 2 Podcienia arkadowe na Rynku

Zdjęcie 3 Centrum Dziedzictwa Szkła w Krośnie

Krosno w liczbach²

Demografia	
	Najważniejsze dane
	44 687 Liczba mieszkańców Krosna na koniec 2021 r.
	-5,6% Spadek populacji miasta w latach 2011-2021
	42 085 Prognozowana liczba ludności w 2030 r.
	-277 Przyrost naturalny ogółem w 2021 r.
	-208 Saldo migracji ogółem w 2021 r.
Pomoc społeczna i ochrona zdrowia	
	Najważniejsze dane
	417 Beneficjenci pomocy społecznej na 10 tys. ludności w 2020 r.
	269 208 Podstawowa opieka zdrowotna - porady ogółem w 2021 r.
	43 Przychodnie ogółem w 2021 r.
	1 568 Ludność na aptekę ogólnodostępną w 2021 r.
Kultura i sport	
	Najważniejsze dane
	215 Liczba zorganizowanych imprez przez centra kultury w 2021 r.
	292 Organizacje, stowarzyszenia i fundacje zarejestrowane na terenie miasta w 2021 r.
	0,4% Udział osób, będących członkami kół, klubów lub sekcji seniora i Uniwersytetu Trzeciego Wieku w ogólnej liczbie ludności w wieku 60 lat i więcej w 2021 r.
	1,4% Udział osób będących członkami kół/sekcji /klubów prowadzonych przez centra kultury w liczbie ludności ogółem w 2021 r.
	6 210 Księgozbiór bibliotek na 1 000 ludności w 2021 r.
	5,1 Liczba organizacji pozarządowych na 1 000 mieszkańców w 2021 r.
Oświata	
	Najważniejsze dane
	111,8% Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w 2021 r.
	10 Liczba szkół podstawowych w 2021 r.
	5 Liczba liceów ogólnokształcących w 2021 r.
	11 Liczba szkół technicznych i branżowych w 2021 r.
	3 623 Liczba uczniów w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2020/2021
	2 806 Liczba uczniów w liceach w roku szkolnym 2020/2021
3 590 Liczba uczniów w technikach i szkołach branżowych w roku szkolnym 2020/2021	

² Źródła przedstawionych danych: BDL GUS i dane Urzędu Miasta Krosna.

Gospodarka i rynek pracy**Najważniejsze dane**

5 866	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 r.
131	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców w 2021 r.
3,3%	Wzrost liczby podmiotów gospodarczych w latach 2017-2021
22 247	Liczba osób pracujących w 2021 r.
-4,0%	Spadek liczby osób pracujących w 2021 r. w stosunku do 2017 r.
700	Liczba bezrobotnych w 2021 r.
-30,5%	Spadek liczby osób bezrobotnych w latach 2017-2021

Finanse samorządowe**Najważniejsze dane**

42,1%	Udział dochodów własnych miasta w dochodach ogółem w 2021 r.
-5,3 pp.	Spadek udziału dochodów własnych w dochodach ogółem w 2021 r. w stosunku do 2017 r.
9 667 zł	Dochody na 1 mieszkańca w 2021 r.
441 925 341 zł	Dochody budżetu miasta w 2021 r.
445 301 202 zł	Wydatki budżetu miasta w 2021 r.

Przestrzeń i środowisko**Najważniejsze dane**

62,2%	Udział powierzchni miasta objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w 2021 r.
122 ha	Zwiększenie powierzchni Krosna w 2021 r. wraz ze zmianą granic miasta
4 472 ha	Powierzchnia miasta ogółem w 2021 r.
929 ha	Powierzchnia gruntów komunalnych w 2021 r.
3,1%	Udział terenów zieleni w powierzchni miasta w 2021 r.
47,9%	Udział odpadów zebranych selektywnie z gospodarstw domowych w 2021 r.
22,8 km	Długość dróg dla rowerów w 2021 r.

Sfera techniczna**Najważniejsze dane**

18 362	Liczba mieszkań w mieście w 2021 r.
598,8 kWh	Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca w 2021 r.
32,5 m³	Zużycie wody na 1 korzystającego z wodociągów w 2021 r.
94,6%	Odsetek ludności korzystającej z wodociągu w 2021 r.
90,8%	Odsetek ludności korzystającej z kanalizacji w 2021 r.
94,2%	Odsetek mieszkańców korzystających z sieci gazowej w 2021 r.

Krosno na tle podobnych ośrodków miejskich

W dokumencie diagnostycznym przedstawiono dokładną analizę porównawczą miasta z podobnymi ośrodkami miejskimi, takimi jak: Biała Podlaska, Chełm, Zamość, Nowy Sącz, Przemyśl, Tarnobrzeg, Suwałki. Wszystkie wymienione jednostki to stolice dawnych województw (do 1999 r.) – obecnie są to miasta na prawach powiatu, rdzenie obszarów funkcjonalnych, zlokalizowane w Polsce Wschodniej. Cechują się zbliżoną liczbą ludności i pełnią podobne funkcje w strukturze osadniczej. Należy zaznaczyć, że przeprowadzona analiza bazuje na danych statystycznych i wskaźnikach – nie jest to rozbudowana analiza jakościowa, która w pełni oddawałaby procesy zachodzące w miastach. Na jej podstawie można jednak wysnuć wnioski, które pozwalają wskazać przewagi konkurencyjne oraz ogólne tendencje wyróżniające porównywane jednostki.

Kluczowe wnioski dotyczące Krosna, wynikające z analizy porównawczej:

- ◆ Cechuje się szybką utratą mieszkańców. Krosno jest jednym z miast o najszybszym spadku liczby mieszkańców – gorszą sytuację notuje się jedynie w Przemyślu i Chełmie. Niekorzystne tendencje demograficzne są zauważalne we wszystkich jednostkach – jedynie Suwałki wyróżniają się względnie stałą liczbą ludności.
- ◆ Jest miastem starzejącym się. Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem jest w Krośnie najwyższy – także tempo przyrostu osób starszych jest wysokie. Najmłodszą populacją charakteryzują się natomiast Suwałki.
- ◆ Posiada niekorzystne saldo migracji i przyrostu naturalnego. Oba wskaźniki utrzymują się na poziomie ujemnym – podobnie jak w innych miastach. Miasta będące w gorszej sytuacji to m.in. Chełm i Zamość.
- ◆ Cechuje się rozwiniętym rynkiem pracy. Krosno przoduje w statystykach dotyczących liczby pracujących i wyróżnia się najniższą stopą bezrobocia rejestrowanego. Jest miastem o silnie ugruntowanej pozycji gospodarczej i potencjale rozwojowym. Dostępność pracy nie jest kluczowym problemem – przy czym w Krośnie trudniej jest znaleźć pracę atrakcyjną, dobrze płatną.
- ◆ Charakteryzuje się wysokim poziomem przedsiębiorczości. Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców jest wysoka w porównaniu do innych jednostek. Podobnie korzystnymi wskaźnikami wyróżniają się Zamość i Nowy Sącz.
- ◆ Sytuacja na rynku mieszkaniowym jest zbliżona do innych ośrodków. Zauważalnym problemem są rosnące ceny kupna mieszkań, nieproporcjonalnie do wzrostu wynagrodzeń.

- ◆ Posiada niewiele terenów zieleni urządzonej. W porównaniu do innych ośrodków miejskich, w Krośnie występuje deficyt zieleni – brakuje większych kompleksów leśnych, parków i urządzonej zieleni osiedlowej. Najlepiej pod względem dostępności zieleni wypadają Zamość i Chełm.
- ◆ Wyróżnia się aktywnością społeczną, która jest wyższa niż w podobnych miastach – biorąc pod uwagę liczbę organizacji pozarządowych, aktywność seniorów oraz mieszkańców uczęszczających na zajęcia kulturalne organizowane w centrach kultury. Z analizy jakościowej wynika natomiast, że mieszkańcy nisko oceniają aktywność społeczną.

Tendencje, procesy, zjawiska³

<p>Niekorzystne tendencje demograficzne</p>	<p>Populacja Krosna w ostatniej dekadzie uległa zmniejszeniu o 5,6% i w 2021 r. wynosiła 44 687 mieszkańców. Według prognoz demograficznych GUS, do 2030 r. zwiększy się tempo wyludniania miasta (liczba ludności zmniejszy się o 5,8%) – populacja spadnie do około 42 tys. osób. Problemem jest również starzenie się społeczności. Wzrost liczby osób starszych determinuje konieczność rozwijania polityki senioralnej, w tym zapewnienia lepszej dostępności do usług medycznych. Ważnym działaniem jest także aktywizacja społeczna seniorów poprzez m.in. stworzenie bogatszej oferty skierowanej do tej grupy wiekowej (obecnie jakość i dostępność tej oferty negatywnie ocenia blisko 24% ankietowanych ogółem oraz 31 % ankietowanych seniorów).</p>	
<p>Zmniejszająca się atrakcyjność osiedleńcza miasta</p>	<p>Saldo migracji od lat utrzymuje się na poziomie ujemnym, co oznacza, że więcej ludzi wyjeżdża z Krosna, niż się tu osiedla. Na niską atrakcyjność osiedleńczą wpływa wiele czynników, m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ mało atrakcyjny rynek pracy, przede wszystkim niezadowalające zarobki. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2021 r. w Krośnie wynosiło 4 981 zł, w województwie 5 172 zł, natomiast w Polsce 6 001 zł. Niskie wynagrodzenia są głównym czynnikiem zniechęcającym młodych ludzi do związania swojej przyszłości z Krosnem. Problem związany z migracjami młodych mieszkańców do większych ośrodków zauważa 86% ankietowanych; ◆ słabe skomunikowanie - blisko 72% respondentów negatywnie ocenia jakość skomunikowania z większymi miastami, a 69,9% wskazuje na niską dostępność transportu publicznego; ◆ problemy w sferze środowiskowej – niska dostępność terenów zieleni urządzonej – zaledwie 1,5% powierzchni miasta stanowią parki, zieleńce, zieleń osiedlowa, a 41,4% ankietowanych mieszkańców ocenia ten aspekt negatywnie; 	

³ Źródła przedstawionych danych: Bank Danych Lokalnych GUS, Raport z badania opinii mieszkańców 2022, Raport z badań społecznych młodzieży i studentów 2022, Raport z badania planów edukacyjnych i zawodowych młodzieży 2020, Raport z badania ankietowego studentów 2020

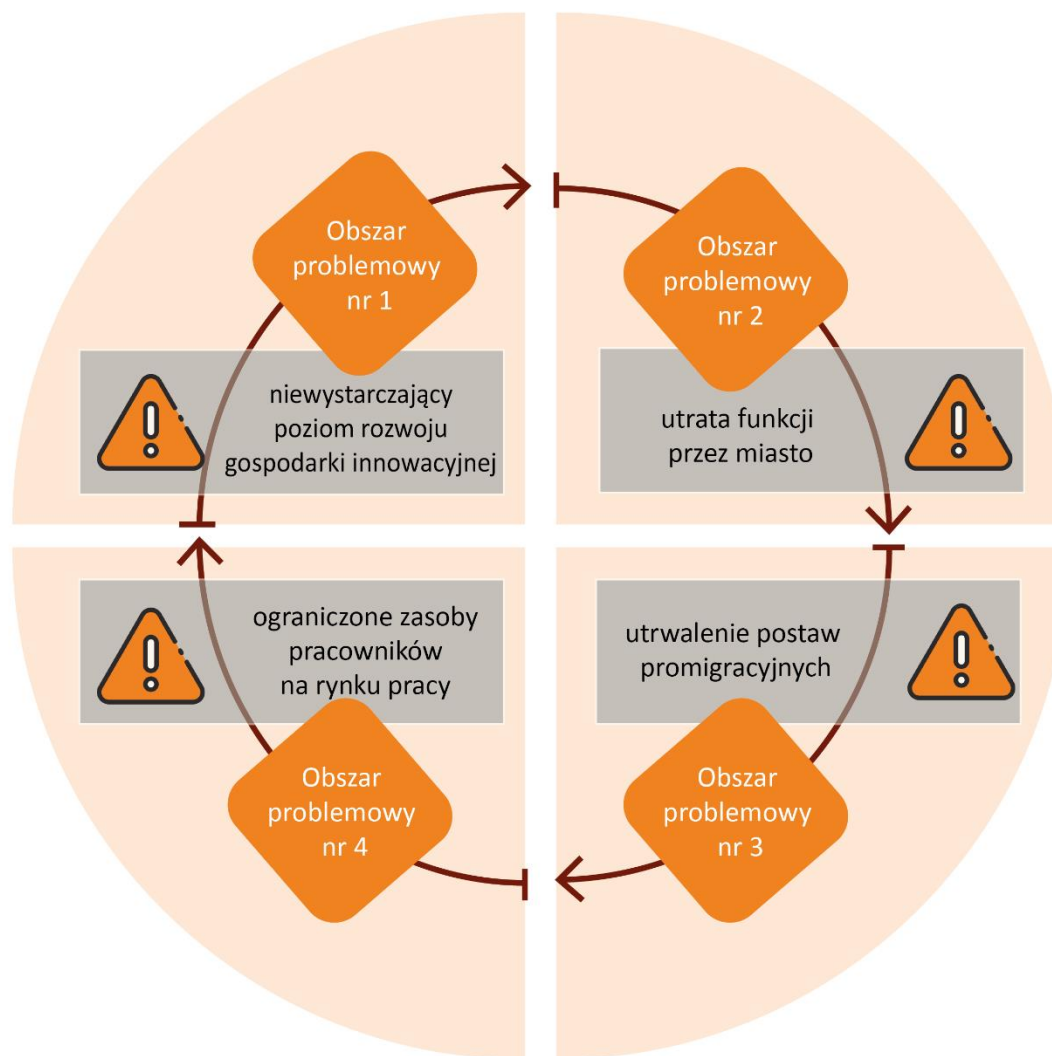
	<ul style="list-style-type: none"> ◆ niewystarczające zasoby mieszkaniowe – 29% ankietowanych zwraca uwagę na problemy z dostępnością mieszkań przeznaczonych do sprzedaży lub najmu. Wybrzmiewa to także w opiniach studentów. Problemem są niska dostępność mieszkań oraz wysokie ceny zakupu lub najmu – brakuje mieszkań komunalnych, społecznych czynszowych, a lista oczekujących w Towarzystwie Budownictwa Społecznego obejmuje kilkaset osób. <p>Wyludnianie się miasta ma również związek ze zjawiskiem suburbanizacji, czyli przenoszeniem się ludności do sąsiednich gmin, na obszary podmiejskie i wiejskie.</p>
Wysoki poziom przedsiębiorczości	<p>Krosno cechuje się stabilną liczbą aktywnych podmiotów gospodarczych - 5 866 zarejestrowanych podmiotów i wyróżnia się bogatymi tradycjami przemysłowymi. Na terenie miasta działają firmy z różnych branż, w tym m.in. szklarskiej, naftowo-gazowniczej, lotniczej, motoryzacyjnej, przetwórstwa tworzyw sztucznych, w tym także duże firmy z kapitałem zagranicznym. Wiele firm stosuje inteligentne technologie przemysłu 4.0. Miasto posiada infrastrukturę niezbędną do rozwoju przedsiębiorczości – tereny inwestycyjne oraz otoczenie biznesu sprzyjające powstawaniu nowych firm (np. inkubator technologiczny oraz inkubator przedsiębiorczości). Potencjałem rozwojowym jest także kapitał społeczny – szczególnie młodzież w szkołach zawodowych i technikach oraz studenci kierunków technicznych. Z badań ankietowych wynika, że blisko 33% studentów i prawie 48% uczniów szkół ponadpodstawowych rozważa założenie własnej działalności gospodarczej, co świadczy o dużym potencjale, który należy wzmacniać poprzez rozwijanie oferty wsparcia dla nowo powstających firm.</p>
Niskie wynagrodzenia	<p>Miasto jest jednym z głównych ośrodków subregionalnych w województwie podkarpackim, zapewniającym miejsca pracy. Rynek pracy jest stosunkowo duży i przyciąga osoby spoza Krosna, co potwierdzają dane statystyczne. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Krośnie jest jednak o ok. 17% niższe od średniej krajowej. Ankietowani mieszkańcy wskazują na deficyty lokalnego rynku pracy w zakresie atrakcyjności oferowanej pracy i wynagrodzeń. Niskie płace są podstawowym czynnikiem motywującym młode osoby do opuszczenia miasta (wskazuje na to 81% uczniów szkół ponadpodstawowych oraz 53% studentów). Z drugiej strony, przedsiębiorcy zgłaszają problemy ze znalezieniem wykwalifikowanej kadry pracowniczej.</p>
Rozwój turystyki	<p>W ostatnich latach liczba turystów odwiedzających Krosno systematycznie rosła. Liczba turystów korzystających z noclegów na 1000 mieszkańców w 2019 r. wyniosła 832 i była o 28% wyższa niż w roku 2017. Wyjątkiem był 2020 r., w którym odnotowano najniższą liczbę turystów, ze względu na obostrzenia związane z pandemią COVID-19 (liczba turystów, którym udzielono noclegów na 1000 mieszkańców wyniosła 454). Spadki dotyczyły szczególnie turystów zagranicznych. W Krośnie dominuje turystyka weekendowa. Ze względu na bogatą historię, lokalne produkty turystyczne oraz bliskość parków narodowych, Krosno ma wysoki potencjał rozwoju branży turystycznej.</p>
Niska dostępność komunikacyjna	<p>Jednym z czynników negatywnie wpływających na atrakcyjność mieszkaniową oraz inwestycyjną Krosna jest słaba zewnętrzna dostępność komunikacyjna. Niska dostępność komunikacyjna</p>

	<p>i transportowa stanowi czynnik ograniczający atrakcyjność inwestycyjną, wpływa również na zwiększenie czasu dostaw produktów na rynki zbytu oraz utrudnia nawiązywanie współpracy z kooperantami z innych części kraju. Miasto nie posiada bezpośredniego dostępu do autostrady ani drogi szybkiego ruchu- szacowany czas dojazdu do najbliższej autostrady w porze nocnej wynosi 55 minut. Wraz z włączeniem w granice miasta nowych terenów w 2021 r. Krosno zyskało dostęp do drogi krajowej nr 19, zlokalizowanej w niedalekiej odległości od przyszłej drogi ekspresowej S19. Wybudowanie tej drogi, jak również bezpośredniego połączenia z miastem stanowi ogromną szansę rozwojową, która zdecydowanie poprawi dostępność drogową.</p> <p>Szczególnym deficytem jest także brak rozwiniętej oferty kolejowej, w tym brak bezpośredniego połączenia Krosno-Rzeszów. Powstanie łącznicy kolejowej, która umożliwiłaby bezpośredni dojazd koleją do stolicy województwa, podniosłoby atrakcyjność dla inwestorów oraz potencjalnych mieszkańców.</p> <p>Ważnym elementem wpływającym na poprawę dostępności komunikacyjnej jest lokalne lotnisko.</p> <p>Z kolei na niską dostępność ścieżek rowerowych wskazuje 64,5% ankietowanych.</p>
<p>Niewystarczające zasoby mieszkaniowe</p>	<p>Brak oferty mieszkaniowej dostosowanej do możliwości finansowych mieszkańców jest powszechnym problemem w całym kraju.</p> <p>W Krośnie na przestrzeni lat 2018-2022 oddano do użytkowania 989 nowych mieszkań, w tym 194 mieszkania z zasobu Towarzystwa Budownictwa Społecznego. Wciąż jednak występują deficyty w tym obszarze. Możliwości wynajęcia lub zakupu mieszkania negatywnie ocenia 29% ankietowanych, a lista oczekujących na mieszkanie w TBS obejmuje kilkaset pozycji.</p> <p>Studenci, którzy chcieliby osiedlić się w Krośnie zwracają uwagę na konieczność rozwijania oferty mieszkań czynszowych, dostępnych dla młodych osób.</p> <p>W związku ze zwiększającą się liczbą seniorów istnieje również zapotrzebowanie na mieszkania wspomagane.</p>
<p>Niewystarczająca oferta senioralna i usług medycznych</p>	<p>Około 51% ankietowanych negatywnie ocenia jakość i dostępność usług medycznych w Krośnie. Starzenie się społeczności zwiększa popyt na usługi opiekuńcze i specjalistyczne – dalsze rozwijanie tych usług jest kluczowe dla poprawy jakości życia seniorów, ale także osób ze szczególnymi potrzebami. Ponadto istnieje potrzeba utworzenia dziennego domu pobytu dla seniorów mających trudności w sprostaniu wyzwaniom życia codziennego. Zgodnie z badaniami ankietowymi przeprowadzonymi w Krośnie w ramach projektu INFOSENIOR, blisko 70% ankietowanych seniorów wskazuje również na konieczność zwiększenia liczby form wsparcia w postaci usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania.</p> <p>Ponadto istotną kwestią jest wspieranie zdrowia psychicznego – na brak zaspokojenia potrzeb w tym zakresie zwracają uwagę młodzież i studenci. W latach 2018-2021 liczba prób samobójczych zarejestrowanych przez policję wzrosła o 45% (z 49 w 2018 r. do 71 w 2021 r.).</p>

<p>Niewielkie zaangażowanie mieszkańców w sprawy społeczne</p>	<p>W Krośnie w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców działa 51 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych- sektor pozarządowy jest dobrze rozwinięty. Jednakże aż 56,4% ankietowanych ocenia, że problemem miasta jest niska aktywność społeczna i obywatelska.</p> <p>Istnieje potrzeba rozwijania komunikacji władz miasta z mieszkańcami – 33% ankietowanych negatywnie ocenia otwartość władz na inicjatywy mieszkańców.</p> <p>Szczególną grupą mieszkańców, która w niewielkim stopniu angażuje się w życie społeczne jest młodzież. Jedynie 2% badanych spędza wolny czas w Krośnie udzielając się w organizacjach społecznych. Dla 41% ankietowanych aspekt aktywności społecznej i współdziałania mieszkańców jest nieistotny przy ocenie miasta jako miejsca do życia. Brak przywiązania do miasta może wynikać również z niskiego priorytetu wzmacniania tożsamości lokalnej w szkołach i na uczelni. Niewątpliwie brak miejsc spotkań, atrakcji i oferty kulturalno-rozrywkowej odpowiednio dostosowanej do oczekiwań osób młodych wpływa negatywnie na obraz Krosna w oczach tej grupy mieszkańców.</p>
<p>Deficyty środowiskowe, niewystarczające przystosowanie do zmian klimatu</p>	<p>Miasto cechuje niewielka powierzchnia terenów zieleni – lasy gminne zajmują zaledwie 1,95 ha powierzchni, a parki spacerowo-wypoczynkowe – 10,53 ha. Udział powierzchni terenów zieleni w powierzchni miasta ogółem wynosi 3,14%, natomiast udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej – 1,5%. Dostęp do terenów zielonych w mieście negatywnie ocenia 41% ankietowanych. Brakuje rozwiniętej zieleni osiedlowej, parków oraz nasadzeń roślinnych w centrum miasta, a także miejsc rekreacji dla mieszkańców. Niewielka powierzchnia terenów zielonych wpływa także na mniejszy poziom retencjonowania wody opadowej, co zwiększa ryzyko wystąpienia powodzi. Deficyt terenów zielonych (przede wszystkim drzew i krzewów) także negatywnie wpływa na możliwość retencji wody i ochronę gleby przed suszą.</p> <p>Zdaniem mieszkańców powstanie kolejnych terenów zieleni powinno być jednym z priorytetów na najbliższe lata.</p> <p>Negatywny wpływ na jakość powietrza mają niska emisja (zanieczyszczenia z domowych pieców grzewczych), a także samochody osobowe, których liczba w Krośnie z roku na rok wzrasta.</p> <p>Kryzys klimatyczny i środowiskowy jest problemem globalnym. Zmiany klimatyczne zwiększają częstotliwość występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych, takich jak susza, huraganowe wiatry, gwałtowne ulewy i powodzie.</p>

3. Uwarunkowania rozwojowe – kluczowe problemy strategiczne i zależności między nimi

Obszar problemowy nr 1

KLUCZOWA BARIERA ROZWOJOWA

niewystarczający poziom rozwoju gospodarki innowacyjnej

niski poziom wynagrodzeń

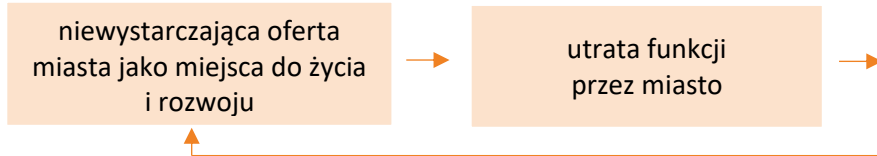
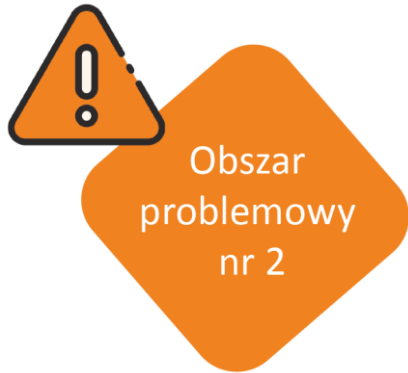
postępująca depopulacja, odpływ młodych mieszkańców

Potencjały, szanse, akceleratory rozwojowe

- ♦ budowa drogi ekspresowej S19,
- ♦ rozwijanie stref aktywności gospodarczej,
- ♦ działalność Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Krośnie i jej aktywna współpraca z przedsiębiorcami – studia dualne,
- ♦ silny sektor edukacji, obecność szkół kształcących w zawodach,
- ♦ zdolna, ambitna młodzież,
- ♦ instytucje otoczenia biznesu, w tym inkubatory,
- ♦ duży rynek pracy przyciągający mieszkańców sąsiednich gmin i powiatów,
- ♦ obecność kapitału zagranicznego i firm stosujących inteligentne technologie przemysłu 4.0,
- ♦ bogate tradycje przemysłowe, duża różnorodność branż przemysłu,
- ♦ wysoki poziom przedsiębiorczości,
- ♦ przygraniczne położenie miasta,
- ♦ sieć światłowodowa, wysoka jakość usług teleinformatycznych dla biznesu, potencjał rozwoju branży teleinformatycznej,
- ♦ infrastruktura lotniska Krosno,
- ♦ infrastruktura kolejowa,
- ♦ wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego,
- ♦ wysoki potencjał rozwojowy gospodarki turystycznej (bogate dziedzictwo kulturowe, produkty turystyczne, rozpoznawalna marka miasta, infrastruktura turystyczna).

- ♦ subregionalna rola Krosna – ośrodek administracyjny, gospodarczy, handlowy, usługowy, edukacyjny, kulturalny,
- ♦ aktywność Towarzystwa Budownictwa Społecznego oraz deweloperów, istniejące tereny do zabudowy wielorodzinnej i jednorodzinnej,
- ♦ wysoki poziom edukacji, możliwości edukacji na wszystkich poziomach kształcenia: szkoły podstawowe, licea, technika, uczelnia wyższa,
- ♦ działalność klubów sportowych i Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji, infrastruktura sportowa,
- ♦ istniejące odcinki ścieżek rowerowych, ekologiczny tabor Miejskiej Komunikacji Samochodowej,
- ♦ instytucje świadczące usługi opieki zdrowotnej oraz pomoc dla osób zagrożonych wykluczeniem,
- ♦ organizacje pozarządowe działające w różnych obszarach, zaangażowane rady i zarządy dzielnic i osiedli,
- ♦ zasoby przyrodnicze – Wisłok, Lubatówka posiadające potencjał do wykorzystania rekreacyjnego, liczne niezagospodarowane tereny zielone, parki miejskie,
- ♦ innowacyjne rozwiązania wdrażane przez Krośnieński Holding Komunalny,
- ♦ bogate dziedzictwo kulturowe, zabytkowe Stare Miasto, liczne i aktywne instytucje kultury.

- ♦ niewystarczająca podaż na rynku mieszkań
- ♦ niezadowalająca jakość przestrzeni publicznych, deficyt zieleni oraz infrastruktury dla rekreacji mieszkańców
- ♦ niewystarczająca oferta usług publicznych odpowiadających potrzebom lokalnej społeczności
- ♦ niewystarczający poziom dostosowania usług do standardów dostępności, w tym architektonicznej, komunikacyjnej, cyfrowej
- ♦ niewystarczające dostosowanie oferty czasu wolnego do potrzeb mieszkańców w różnym wieku,
- ♦ niezadowalający poziom opieki zdrowotnej, niewystarczające wsparcie w zakresie opieki nad osobami starszymi, chorymi
- ♦ niewystarczające wsparcie psychologiczne, w tym młodzieży
- ♦ niewystarczające przygotowanie na zmiany klimatyczne
- ♦ zanieczyszczenie środowiska
- ♦ niska dostępność ekologicznych form transportu (np. ścieżki rowerowe, kolej, komunikacja miejska)

Obszar problemowy nr 3

niska atrakcyjność miasta dla młodych

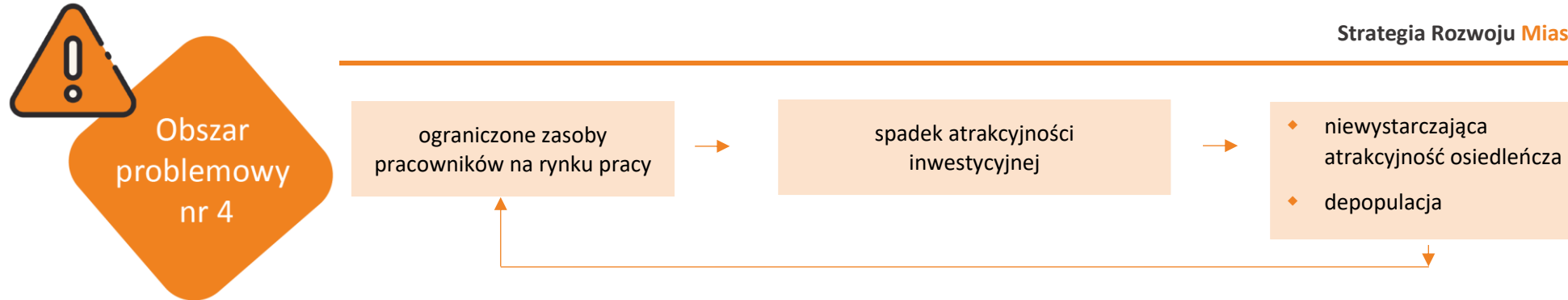
utrwalenie postaw promigracyjnych

pogorszenie wizerunku miasta

Potencjały, szanse, akceleratory rozwojowe

- ♦ subregionalna rola Krosna – ośrodek administracyjny, gospodarczy, handlowy, usługowy, edukacyjny, kulturalny,
- ♦ Krosno jako rdzeń Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego, potencjał współpracy z sąsiednimi gminami,
- ♦ obecność studentów Państwowej Akademii Nauk Stosowanych, rozwój kultury studenckiej i aktywności społecznej środowiska studentów,
- ♦ przyciąganie nowych inwestorów, oferujących atrakcyjne miejsca pracy,
- ♦ rozpoznawalna marka „Krosno Miasto Szkła”, budowanie gospodarczej marki miasta,
- ♦ rozwój budownictwa mieszkaniowego,
- ♦ rozwinięty rynek usług,
- ♦ rozwijanie oferty kulturalnej i rozrywkowej dla młodych, zgodnie z ich potrzebami,
- ♦ wzmacnianie tożsamości lokalnej i aktywności społecznej,
- ♦ stymulowanie reemigracji,
- ♦ bogate dziedzictwo historyczne i kulturowe,
- ♦ Pankrośnizm – postawa patriotyzmu, dumy i chwalenia zalet Krosna,
- ♦ Krosno jako miasto butikowe,
- ♦ moda na „slow life”.

Potencjały,
szanse,
akceleratory
rozwojowe

- ♦ Krosno jako ważny ośrodek subregionalny w województwie podkarpackim,
- ♦ istniejące zaplecze w postaci pracowników z gmin powiatu krośnieńskiego oraz sąsiednich powiatów,
- ♦ wzmacnianie roli i wizerunku Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Krośnie, Krosno miastem akademickim,
- ♦ dalsze rozwijanie współpracy uczelni oraz szkół ponadpodstawowych z biznesem, kształcenie dualne, promowanie kształcenia zawodowego,
- ♦ ambitna, zdolna młodzież i studenci,
- ♦ rozwój oferty mieszkaniowej,
- ♦ stymulowanie reemigracji,
- ♦ obecność imigrantów,
- ♦ rozwój infrastruktury drogowej i kolejowej, zapewniającej szybszy dojazd do Krosna,
- ♦ wzrost popularności pracy zdalnej,
- ♦ moda na „slow life”,
- ♦ wzrost jakości życia i różnorodnej oferty usług dla mieszkańców,
- ♦ przedstawiciele lokalnego biznesu jako ambasadorzy oferty gospodarczej Krosna.

4. Analiza SWOT

Analiza SWOT rozumiana jako S (Strengths) – mocne strony, W (Weaknesses) – słabe strony, O (Opportunities) – szanse, T (Threats) – zagrożenia, jest podstawowym narzędziem umożliwiającym diagnozowanie obecnej sytuacji miasta w kontekście planowania jego dalszego rozwoju. Umożliwia uporządkowanie wcześniej zebranych danych, informacji oraz opinii mieszkańców. Służy do oceny silnych i słabych stron Krosna, które wynikają z endogenicznych zasobów, a także identyfikacji szans i zagrożeń obecnych w otoczeniu zewnętrznym.

Mocne strony

Ważny ośrodek subregionalny – silny ośrodek gospodarczy, edukacyjny, administracyjny i kulturalny w regionie, rdzeń Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego. Atrakcyjność rynku pracy oraz oferty usług publicznych i komercyjnych dla mieszkańców sąsiednich gmin i powiatów.

Dostęp do dróg krajowych – droga krajowa nr 28 przebiegająca przez miasto, dostęp do drogi krajowej nr 19. Dwie drogi wojewódzkie na terenie Krosna.

Lotnisko lokalne z nowoczesną infrastrukturą m.in. dla lotów biznesowych, sportowych i szkolenia lotniczego. Obecność podmiotów branży lotniczej.

Położenie geograficzne – przygraniczna lokalizacja sprzyjająca rozwijaniu współpracy gospodarczej ze Słowacją i Ukrainą. Położenie w pobliżu parków narodowych i rezerwatów przyrody.

Bogate dziedzictwo kulturowe – obiekty zabytkowe, tradycje historyczne, znane postaci historyczne związane z Krosnem (np. Ignacy Łukasiewicz, Jan Szczepanik).

Słabe strony

Problemy demograficzne – znaczący spadek liczby mieszkańców, starzenie się lokalnej społeczności i wzrost obciążenia demograficznego, ujemne saldo migracji, ujemny przyrost naturalny.

Niska atrakcyjność miasta dla młodych – intensywny odpływ młodych mieszkańców do większych ośrodków miejskich, spadek udziału młodych mieszkańców w populacji Krosna.

Niska zewnętrzna dostępność komunikacyjna – brak dostępu do autostrady lub drogi szybkiego ruchu. Brak odpowiedniej infrastruktury i szybkiego połączenia kolejowego ze stolicą regionu.

Niskie wynagrodzenia – przeciętny poziom wynagrodzeń niższy o ok. 17% od średniej krajowej i nawet o 35% od średniej w dużych miastach, co jest głównym powodem opuszczania miasta przez młodych.

Niewystarczająca dostępność mieszkań - niewystarczająca podaż mieszkań na sprzedaż i do wynajęcia, niewielkie zasoby terenów przygotowanych pod budownictwo mieszkaniowe.

Wysoki poziom przedsiębiorczości – wysoka i stabilna liczba podmiotów gospodarczych. Obecność globalnych firm z kapitałem zagranicznym, wokół których budowane są silne lokalne powiązania kooperacyjne.

Różnorodność branż gospodarki i tradycje przemysłowe - rozwinięte różnorodne branże przemysłu (m.in. naftowo – gazowniczy, szklarski, motoryzacyjny, lotniczy, przetwórstwo tworzyw sztucznych, meblarski). Rozwinięty sektor usług, wysokiej jakości rzemiosło.

Otoczenie gospodarcze sprzyjające biznesowi – działalność podmiotów wspierających powstawanie i rozwój firm (m.in. Inkubator Przedsiębiorczości Krosno, Krośnieński Inkubator Technologiczny KRINTECH), dostępne tereny inwestycyjne oraz usługi dla biznesu.

Niskie bezrobocie rejestrowane – stopa bezrobocia rejestrowanego na poziomie zaliczanym do najniższych w kraju. Wysoka przedsiębiorczość i zaradność mieszkańców.

Obecność uczelni wyższej – Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Krośnie, oferującej studia inżynierskie, licencjackie i magisterskie, w tym studia dualne prowadzone w ścisłej współpracy z pracodawcami.

Rozwinięta oferta edukacyjna – wysoki poziom nauczania na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym. Bogata oferta edukacyjna, w tym kształcenie na kierunkach unikatowych, związanych z przemysłem naftowym i lotniczym.

Działalność Towarzystwa Budownictwa Społecznego i jego kluczowa rola w kreowaniu zasobów mieszkaniowych Krosna.

Zróżnicowana i nowoczesna **infrastruktura sportowo – rekreacyjna** – m.in. stadiony i boiska sportowe w różnych częściach miasta, kryte pływalnie oraz kompleks basenów otwartych, lodowisko, park linowy, siłownie plenerowe.

Deficyt wykwalifikowanych kadr na lokalnym rynku pracy, który jest przeszkodą w rozwoju dla lokalnych przedsiębiorców oraz w pozyskiwaniu nowych inwestorów.

Niski udział terenów zieleni urządzonej w powierzchni miasta – niewiele parków, zieleńców, miejsc do wypoczynku i rekreacji dla mieszkańców.

Niewystarczające dostosowanie miasta do zmian klimatycznych – niewystarczający system retencji i kanalizacji deszczowej.

Jakość powietrza atmosferycznego – problem niskiej emisji, związanej z zanieczyszczeniami pochodzącymi z domowych pieców grzewczych.

Niedostateczna dostępność do usług medycznych w ocenie mieszkańców. Niska dostępność pomocy psychologicznej, szczególnie dla dzieci i młodzieży.

Siatka połączeń w **transporcie publicznym** niedostosowana do potrzeb mieszkańców.

Niewystarczająca infrastruktura ścieżek rowerowych – brak kompleksowej, spójnej sieci umożliwiającej płynne przemieszczanie się po mieście rowerem.

Niewystarczająca oferta dla seniorów – niewielkie wsparcie w zakresie opieki nad osobami starszymi, niewystarczające działania w celu aktywizacji społecznej seniorów.

Bogata oferta kulturalna – liczne instytucje kultury posiadające szeroką ofertę (m.in. Regionalne Centrum Kultur Pogranicza wraz z Etnocentrum Ziemi Krośnieńskiej, Biuro Wystaw Artystycznych, Muzeum Rzemiosła, Krośnieńska Biblioteka Publiczna, Muzeum Podkarpackie, muzea prywatne).

Braki dotyczące dostępności miasta dla osób ze szczególnymi potrzebami, niewystarczające udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami.

Szeroka oferta **usług medycznych** oferowanych przez Wojewódzki Szpital Podkarpacki im. Jana Pawła II w Krośnie oraz inne podmioty medyczne.

Niskie poczucie wpływu na sprawy miasta wśród mieszkańców.

Bezpieczeństwo publiczne – niski poziom przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu, wysokie poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców.

Niewystarczające wsparcie i kreowanie **aktywności społecznej młodzieży** – niski poziom aktywności społecznej młodych.

Stosowanie najnowocześniejszych rozwiązań w **gospodarce odpadami** – funkcjonująca instalacja do przetwarzania odpadów komunalnych, inwestycja w budowę bloku energetycznego opalanego paliwem wytworzonym na bazie pozostałości z sortowania odpadów komunalnych.

Nowoczesna **infrastruktura transportu publicznego** – ekologiczna, niskoemisyjna flota Miejskiej Komunikacji Samochodowej.

Dobrze rozwinięta **infrastruktura techniczna** – m.in. wodociągi, kanalizacja, sieci światłowodowe.

Rozwinięty sektor **organizacji pozarządowych** - kilkaset organizacji działających w różnych obszarach.

Atrakcyjność turystyczna – produkty turystyczne, sukcesywny wzrost liczby turystów odwiedzających Krosno.

Rozpoznawalna marka „Krosno Miasto Szkła”, związana z dziedzictwem przemysłowym.

Pozytywne tendencje związane z **miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego** – sukcesywny wzrost udziału powierzchni miasta objętej planami.

Szanse

Budowa drogi ekspresowej S19

Możliwość pozyskania środków zewnętrznych w ramach nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027, na finansowanie projektów inwestycyjnych i społecznych

Zainteresowanie inwestorów regionem. Wsparcie instytucji rządowych i regionalnych w pozyskaniu inwestorów strategicznych

Możliwość skorzystania z rządowych form wsparcia budownictwa mieszkaniowego

Budowa łącznicy kolejowej umożliwiającej bezpośrednio, szybkie połączenie Krosna z Rzeszowem, co znacząco zwiększy dostępność komunikacyjną miasta

Rozwój nowoczesnych technologii, w tym sieci 5G

Współpraca gmin w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego, realizacja wspólnych projektów

Rozwój regionalnych inteligentnych specjalizacji (lotnictwo, motoryzacja, ICT, jakość życia)

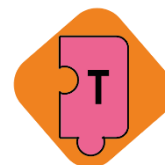
Zwiększenie zasobów lokalnego rynku pracy dzięki obecności cudzoziemców

Zainteresowanie turystów regionem, współpraca z sąsiednimi gminami w kierunku rozwoju ruchu turystycznego

Moda na „slow life”, wzrost popularności pracy zdalnej, sprzyjające osiedlaniu się w mniejszych miastach

Realizacja inwestycji w formule PPP

Zagrożenia

Wojna w Ukrainie, powodująca destabilizację sytuacji międzynarodowej oraz spadek zainteresowania inwestorów realizacją inwestycji w regionach sąsiadujących z Ukrainą

Inflacja, globalna recesja gospodarcza

Kryzys energetyczny

Niekorzystne zmiany podatkowe powodujące spadek dochodów własnych samorządów

Nieznane jeszcze konsekwencje pandemii COVID-19

Zagrożenia naturalne wynikające ze zmian klimatycznych, takie jak susze, powódzie, gwałtowne zjawiska atmosferyczne

Degradacja linii kolejowej nr 108

Niestabilność przepisów prawa

Konkurencja o mieszkańców i inwestorów ze strony innych gmin

II. Założenia strategiczne

5. Wizja i misja rozwoju

Wizja i misja w świetle przepisów to nieobligatoryjne elementy strategii rozwoju. Zdecydowano się na ich określenie, gdyż przedstawiają pożądany obraz Krosna w przyszłości, wyrażają ambicje oraz dążenia miasta. Wizja i misja stanowią wstęp do sformułowania celów strategicznych.

Misja Krosna

Podnoszenie jakości życia mieszkańców poprzez kształtowanie warunków do rozwoju gospodarczego, zapewnienie atrakcyjnej przestrzeni miejskiej, oferowanie usług publicznych na wysokim poziomie oraz wzmacnianie pozycji miasta jako wiodącego ośrodka w województwie podkarpackim.

6. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

Rozdział odnosi się do art. 10e ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2023 r. poz. 40) - *cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym.*

7. Schemat ilustrujący założenia strategiczne

Wymiar gospodarczy

Cel strategiczny 1. Rozwój kapitału ludzkiego

Kierunek działania 1.1	Przygotowanie kadr o kompetencjach potrzebnych na lokalnym rynku pracy
Kierunek działania 1.2	Doskonalenie edukacji przedsiębiorczości

Cel strategiczny 2. Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości

Kierunek działania 2.1	Rozwój infrastruktury gospodarczej
Kierunek działania 2.2	Rozwój zachęt inwestycyjnych
Kierunek działania 2.3	Wspieranie przedsiębiorców
Kierunek działania 2.4	Aktywny marketing gospodarczy

Cel strategiczny 3. Rozwój gospodarki turystycznej

Kierunek działania 3.1	Kreowanie produktów i atrakcji turystycznych
Kierunek działania 3.2	Poprawa infrastruktury turystycznej
Kierunek działania 3.3	Promocja i wzmacnianie marki turystycznej

Wymiar społeczny

Cel strategiczny 4. Kreowanie atrakcyjnych warunków do życia i zamieszkania w Krośnie

Kierunek działania 4.1	Prowadzenie aktywnej polityki mieszkaniowej
Kierunek działania 4.2	Wysoka jakość usług wychowawczych i edukacyjnych
Kierunek działania 4.3	Integracja społeczna
Kierunek działania 4.4	Zdrowie i aktywność fizyczna mieszkańców
Kierunek działania 4.5	Atrakcyjna oferta czasu wolnego dla osób w każdym wieku
Kierunek działania 4.6	Krosno dla młodych
Kierunek działania 4.7	Polityka senioralna
Kierunek działania 4.8	Ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego
Kierunek działania 4.9	Wzmacnianie tożsamości lokalnej i aktywności społecznej
Kierunek działania 4.10	Wdrażanie efektywnych rozwiązań instytucjonalnych w administracji samorządowej

Wymiar przestrzenny

Cel strategiczny 5. Poprawa przestrzennych i środowiskowych komponentów rozwoju zrównoważonego

Kierunek działania 5.1	Wysoka jakość infrastruktury publicznej
Kierunek działania 5.2	Efektywny transport publiczny
Kierunek działania 5.3	Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej wraz z zagospodarowaniem terenów zielonych
Kierunek działania 5.4	Poprawa bezpieczeństwa publicznego i zwiększenie odporności na skutki kryzysu klimatycznego
Kierunek działania 5.5	Zwiększenie niezależności energetycznej

8. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych

Rozdział odnosi się do *przepisu art. 10e ust. 3 pkt* w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40) - *kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych*.

Kierunek działania	Kierunek działania 1.1 Przygotowanie kadr o kompetencjach potrzebnych na lokalnym rynku pracy
Charakterystyka	Dostępność kapitału ludzkiego jest podstawowym warunkiem rozwoju przedsiębiorczości oraz nowych inwestycji. Dla zapewnienia rozwoju społeczno-gospodarczego Krosna i zahamowania emigracji młodych mieszkańców, miasto zamierza przygotować nowe tereny inwestycyjne oraz pozyskać inwestorów z innowacyjnych branż. Dlatego też niezbędne są równoległe działania w zakresie zapewnienia nowym inwestorom oraz firmom obecnym na lokalnym rynku wykształconych kadr pracowników. Nowoczesne, pilotażowe rozwiązania w kierunku kształcenia dualnego, w ścisłej współpracy z biznesem, rozwijanie przyszłościowych kierunków, współpraca z Państwową Akademią Nauk Stosowanych w Krośnie, promowanie edukacji w zawodach to bardzo istotne działania, które należy podejmować dla zwiększenia dostępności odpowiednio przygotowanych kadr na lokalnym rynku pracy.
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój kształcenia zawodowego i jego promocja wśród młodzieży • Wspieranie uczniów podejmujących naukę w zawodach • Utworzenie branżowego centrum umiejętności • Unowocześnienie bazy warsztatowej szkół zawodowych • Podnoszenie kompetencji kadry nauczycielskiej oraz wspieranie w prowadzeniu zajęć dodatkowych • Otwieranie nowych kierunków kształcenia w zawodach przyszłościowych • Inicjowanie i promowanie aktywnej współpracy lokalnych firm ze szkołami zawodowymi • Wzmacnianie elementów kształcenia dualnego, włączającego przedsiębiorców we współtworzenie programów nauczania oraz kształcenie praktyczne • Wspieranie uczniów w planowaniu kariery i zdobywaniu doświadczenia zawodowego • Zwiększanie wiedzy młodzieży o możliwościach rozwoju zawodowego na lokalnym rynku pracy
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027, Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Państwowa Akademia Nauk Stosowanych w Krośnie, przedsiębiorcy, Krośnieńska Rada Biznesu, organizacje pozarządowe, instytucje otoczenia biznesu
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Edukacji, Kultury i Sportu, krośnieńskie szkoły, Wydział Rozwoju Miasta i Obsługi Inwestorów

Kierunek działania	Kierunek działania 1.2 Doskonalenie edukacji przedsiębiorczości
Charakterystyka	Edukacja w zakresie przedsiębiorczości i kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców (szczególnie młodzieży i studentów) przyczynią się do wspierania ich rozwoju osobistego i samorealizacji, jak również będą inspirowały do zakładania nowych firm. Niezwykle istotne jest rozwijanie kształcenia w zakresie przedsiębiorczości, pobudzanie innowacyjności oraz doskonalenie innych kompetencji miękkich, zarówno w szkole, jak i w formule pozaszkolnej. Szczególny nacisk należy położyć na wspieranie przedsiębiorczości akademickiej.
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> • Promocja przedsiębiorczości wśród dzieci, młodzieży szkolnej, studentów i mieszkańców • Podnoszenie kompetencji kadry nauczycielskiej w zakresie prowadzenia zajęć pobudzających przedsiębiorczość, kreatywność, innowacyjność • Realizacja zajęć warsztatowych rozwijających zainteresowania pro-przedsiębiorcze wśród młodzieży, w tym kreatywność, samodzielność i innowacyjność • Zapewnienie nowoczesnych pomocy dydaktycznych dla edukacji przedsiębiorczości • Organizacja programu szkoleniowego oraz konkursu dla osób zakładających własną firmę • Zwiększenie udziału instytucji otoczenia biznesu oraz przedsiębiorców w edukacji przedsiębiorczości
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027, Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Szkoły, przedsiębiorcy, Państwowa Akademia Nauk Stosowanych w Krośnie, Krośnieńska Rada Biznesu, organizacje pozarządowe, instytucje otoczenia biznesu
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Inkubator Przedsiębiorczości Krosno, Wydział Rozwoju Miasta i Obsługi Inwestorów, Wydział Edukacji, Kultury i Sportu

Kierunek działania	Kierunek działania 2.1 Rozwój infrastruktury gospodarczej
Charakterystyka	Podstawą rozwoju gospodarczego miasta jest dostępność atrakcyjnej, dobrze płatnej pracy, która zachęca młodych ludzi do związania swojej przyszłości z Krosnem. Należy tworzyć atrakcyjne warunki dla lokowania nowych inwestycji w innowacyjnych branżach oraz dla rozwoju lokalnych przedsiębiorstw. Podstawą tych działań będzie budowa połączenia drogowego miasta w kierunku drogi ekspresowej S19, która znacząco poprawi atrakcyjność inwestycyjną, a także kompleksowe przygotowanie nowej strefy dla inwestorów strategicznych. Ważnym zadaniem jest także dalsze rozwijanie infrastruktury dla branży lotniczej, priorytetowej dla miasta, w tym rozwój lotniska oraz terenów inwestycyjnych w jego otoczeniu.
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa połączenia drogowego Krosna z drogą ekspresową S19 • Rozwój infrastruktury dla branży lotniczej • Kompleksowe przygotowanie i udostępnianie nowych terenów inwestycyjnych • Dążenie do samowystarczalności energetycznej – włączenie przedsiębiorców
Potencjalne źródła finansowania	Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Lotnisko Krosno
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Drogownictwa, Wydział Inwestycji, Wydział Komunalny, Ochrony Środowiska i Gospodarki Lokalami, Krośnieński Holding Komunalny – Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej, Wydział Rozwoju Miasta i Obsługi Inwestorów

Kierunek działania	Kierunek działania 2.2 Rozwój zachęt inwestycyjnych
Charakterystyka	W celu przyciągnięcia nowych inwestorów oraz wspierania reinwestycji firm działających w Krośnie konieczne jest podejmowanie działań podnoszących atrakcyjność inwestycyjną miasta, a także ułatwiających realizację inwestycji i prowadzenie działalności. Kierunek będzie realizowany m.in. poprzez wdrożenie nowych ulg w podatku od nieruchomości, atrakcyjnych dla inwestorów strategicznych (nowa forma zwolnień w ramach pomocy regionalnej obok funkcjonujących zwolnień podatkowych w ramach pomocy de minimis).
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój systemu zachęt podatkowych dla inwestorów z branż priorytetowych dla rozwoju miasta, tworzących nowe miejsca pracy • Wsparcie w nawiązywaniu współpracy ze szkołami i uczelniami • Wsparcie inwestorów w zakresie poszukiwania pracowników • Przygotowanie oferty współpracy w pozyskaniu mieszkań dla pracowników (partycypacja inwestorów w budownictwie TBS) • Dostosowywanie transportu miejskiego do potrzeb strategicznych inwestorów • Profesjonalna obsługa inwestorów na etapie przygotowania i realizacji inwestycji oraz opieka poinwestycyjna
Potencjalne źródła finansowania	Środki własne gminy, środki zewnętrzne
Potencjalni partnerzy	Miejska Komunikacja Samochodowa, Towarzystwo Budownictwa Społecznego – Przedsiębiorstwo Mieszkaniowe, instytucje otoczenia biznesu
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Rozwoju Miasta i Obsługi Inwestorów, Wydział Podatków i Opłat

Kierunek działania	Kierunek działania 2.3 Wsparcie przedsiębiorców
Charakterystyka	Dla zapewnienia trwałego rozwoju gospodarczego Krosna niezbędne jest podejmowanie działań w kierunku wspierania przedsiębiorczości, szczególnie sektora MŚP oraz osób zakładających działalność gospodarczą. Należy rozwijać ofertę inkubatora przedsiębiorczości oraz inkubatora technologicznego, wspierając powstawanie i rozwój nowych firm w Krośnie. Zgodnie z oczekiwaniami przedsiębiorców, rozwijane będą inicjatywy w zakresie sieciowania i integracji lokalnych firm. Dzięki realizacji tego kierunku działania Krosno będzie wzmacniało swój potencjał gospodarczy i tworzyło bezpieczne, przyjazne i dogodne warunki do prowadzenia biznesu oraz tworzenia nowych miejsc pracy.
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie informacyjno – doradcze dla osób zakładających działalność gospodarczą i start-upów • Poszerzenie oferty inkubacji przedsiębiorstw, kreowanie sprzyjających warunków do powstawania nowych firm • Poprawa dostępu do informacji dla przedsiębiorców • Sieciowanie lokalnych przedsiębiorców i start-upów • Organizacja forum gospodarczego jako wydarzenia o charakterze edukacyjnym i integracyjnym • Wspieranie rozwoju instytucji otoczenia biznesu • Włączenie przedsiębiorców w procesy współzarządzania rozwojem gospodarczym – Krośnieńska Rada Biznesu • Wspieranie współpracy biznesu i nauki
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027, Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027, Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Instytucje otoczenia biznesu, organizacje pozarządowe, Państwowa Akademia Nauk Stosowanych w Krośnie
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Rozwoju Miasta i Obsługi Inwestorów, Inkubator Przedsiębiorczości Krosno

Kierunek działania	Kierunek działania 2.4 Aktywny marketing gospodarczy
Charakterystyka	Kierunek obejmuje prowadzenie działań mających na celu kreowanie marki gospodarczej miasta oraz promowanie jego atrakcyjności inwestycyjnej. W celu zwiększenia konkurencyjności i wzmocnienia wizerunku gospodarczego Krosna będą realizowane kampanie promocyjne z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi i najnowszych trendów w marketingu. Konieczne jest umacnianie współpracy z podmiotami zewnętrznymi w zakresie przyciągania nowych inwestorów, w szczególności zagranicznych, a także realizowania wspólnych działań promocyjnych. Istotnym elementem będą kampanie skierowane do mieszkańców, mające na celu budowanie wizerunku Krosna jako miasta o silnej gospodarce, informowanie o możliwościach rozwoju na krośnieńskim rynku pracy, a także promowanie lokalnego patriotyzmu konsumenckiego.
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja kampanii promujących Krosno wśród potencjalnych inwestorów • Współpraca z podmiotami pośredniczącymi w pozyskiwaniu inwestorów • Budowanie wizerunku Krosna jako miasta atrakcyjnego do zamieszkania i inwestowania • Promocja lokalnych przedsiębiorstw i patriotyzmu konsumenckiego • Wspieranie przedsiębiorców w ekspansji na rynki zagraniczne • Realizacja kampanii skierowanych do mieszkańców, wzmacniających wiedzę i świadomość na temat lokalnych przedsiębiorców • Upowszechnianie wiedzy o lokalnych instytucjach otoczenia biznesu
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Polska Agencja Inwestycji i Handlu, Agencja Rozwoju Przemysłu, Centrum Obsługi Inwestorów i Eksporterów, władze regionalne, firmy doradcze świadczące usługi dla inwestorów, Państwowa Akademia Nauk Stosowanych w Krośnie, Krośnieńska Rada Biznesu
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Rozwoju Miasta i Obsługi Inwestorów, Wydział Promocji i Turystyki

Kierunek działania	Kierunek działania 3.1 Kreowanie produktów i atrakcji turystycznych
Charakterystyka	<p>Produkty i atrakcje turystyczne, obok celów biznesowych, są głównym czynnikiem ruchu turystycznego w mieście. Ten z kolei, stanowi – głównie w sezonie – siłę napędową lokalnej gospodarki, w tym małych i średnich przedsiębiorstw działających w mieście.</p> <p>Jednocześnie należy stwierdzić, że w lokalnym ruchu turystycznym przeważają osoby odwiedzające miasto (bez noclegu) oraz turyści korzystający z tylko jednego noclegu.</p> <p>Kreowanie produktów i atrakcji turystycznych ma na celu, z jednej strony, zwiększenie ruchu turystycznego, ale przede wszystkim wydłużenie pobytu turysty w mieście, a tym samym zwiększenie jego pozytywnego wpływu na lokalną gospodarkę.</p>
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwijanie flagowych produktów turystycznych, w tym imprez kulturalnych • Tworzenie nowych produktów i atrakcji turystycznych w oparciu o dziedzictwo kulturowe i przemysłowe • Stworzenie tematycznych szlaków turystycznych • Rozwój turystyki rowerowej • Sieciowanie w zakresie usług turystycznych, integracja branży turystycznej
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, Program Interreg Polska-Słowacja 2021-2027, Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Muzeum Podkarpackie, inne muzea i instytucje kultury, gminy Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krosno, organizacje pozarządowe, podmioty gospodarcze branży turystycznej
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Promocji i Turystyki, Centrum Dziedzictwa Szkła, miejskie instytucje kultury

Kierunek działania	Kierunek działania 3.2 Poprawa infrastruktury turystycznej
Charakterystyka	<p>Równoległe do działań mających na celu rozwijanie produktów i atrakcji turystycznych oraz kreowanie nowych, poprawa infrastruktury turystycznej jest jednym z działań warunkujących rozwój tej dziedziny gospodarki. Ponieważ jednym z celów jest wydłużenie pobytu turysty w mieście w taki sposób, aby skorzystał z większej ilości noclegów, a tym samym zwiększenie jego wpływu na lokalną gospodarkę, konieczne jest stałe rozwijanie infrastruktury turystycznej, w tym bazy noclegowej świadczącej usługi w przystępnych cenach oraz zapewnienie wsparcia dla prywatnego sektora działającego branżach powiązanych z turystyką.</p> <p>Położenie Krosna na szlaku prowadzącym w Bieszczady, w sąsiedztwie uzdrowisk oraz w sercu zyskującego popularność Beskidu Niskiego stanowi potencjał miasta – centrum turystycznego w regionie. Do wykorzystania tego potencjału i stworzenia w Krośnie „centrum wypadowego” w Beskidy i Bieszczady konieczna jest rozbudowa oraz stałe rozwijanie infrastruktury turystycznej.</p>
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie bazy noclegowej o standardzie turystycznym (np. schronisko młodzieżowe, rozwój kamperowiska) • Wsparcie rozwoju bazy turystycznej • Budowa infrastruktury dla rozwoju turystyki rowerowej (także w powiązaniu z sąsiednimi gminami) • Rozwój infrastruktury do uprawiania turystyki kajakowej na rzece Wisłok
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, Program Interreg Polska-Słowacja 2021-2027, Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Gminy Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krosno, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, organizacje pozarządowe
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Promocji i Turystyki, Wydział Inwestycji, Wydział Drogownictwa

Kierunek działania	Kierunek działania 3.3 Promocja i wzmacnianie marki turystycznej
Charakterystyka	<p>Wszelkie działania w zakresie rozwoju turystyki w mieście, zarówno kreowanie produktów i atrakcji turystycznych jak również poprawa i rozwijanie infrastruktury turystycznej, dla spełnienia swojej roli – zwiększenia ruchu turystycznego i jego pozytywnego wpływu na gospodarkę miasta – wymagają prowadzenia stałych i planowych działań promocyjnych i informacyjnych.</p> <p>W prowadzeniu promocji i wzmacnianiu marki turystycznej miasta pomocne będą elementy dziedzictwa kulturowego i przemysłowego, a także walory turystyczne. Promocja turystyczna miasta może odbywać się również w oparciu o imprezy kulturalne i wydarzenia plenerowe oraz sportowe.</p>
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> • Promocja turystyczna miasta w oparciu o dziedzictwo kulturowe i przemysłowe (np. szkło, nafta, rzemiosło, lotnictwo, kultura tradycyjna) • Realizacja kampanii promujących usługi i produkty regionalne oraz walory turystyczne miasta • Rozwój imprez promujących miasto skierowanych do turystów • Wykorzystanie rozwoju dyscyplin sportowych do ogólnopolskiej i międzynarodowej promocji miasta
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, Program Interreg Polska-Słowacja 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Gminy Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krosno, Podkarpacka Regionalna Organizacja Turystyczna, instytucje kultury, organizacje pozarządowe, podmioty branży turystycznej, drużyny sportowe
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Promocji i Turystyki, Wydział Edukacji, Kultury i Sportu

Kierunek działania	Kierunek działania 4.1 Prowadzenie aktywnej polityki mieszkaniowej
Charakterystyka	<p>Wpływ na atrakcyjność osiedleńczą ma między innymi dostępność zasobów mieszkaniowych. W Krośnie identyfikowanym problemem jest niewystarczająca podaż na rynku mieszkań. W celu przyciągnięcia nowych mieszkańców, w szczególności młodych, ważny jest efektywny rozwój zasobu mieszkaniowego i tworzenie atrakcyjnych warunków do zamieszkania. Rozwój atrakcyjnej oferty mieszkaniowej oraz zachęt mieszkaniowych dla młodych powinien przyczynić się do częstszych powrotów do Krosna po studiach oraz powrotów z emigracji, a także pozyskania nowych mieszkańców, w szczególności spośród studentów Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Krośnie. Działanie ma kluczowy wpływ na realizację celów w wymiarze gospodarczym, związanych z pozyskiwaniem inwestorów, gdyż jest niezbędne do zapewnienia zaplecza mieszkaniowego dla przyszłych pracowników.</p> <p>Ponadto ważne jest tworzenie mieszkań przeznaczonych dla osób mniej zamożnych oraz mieszkań senioralnych i chronionych, z uwagi na starzejące się społeczeństwo. Tego rodzaju forma pomocy społecznej umożliwi osobom ze szczególnymi potrzebami prowadzenie samodzielnego życia, bez konieczności przebywania w placówkach opiekuńczych.</p>
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja Strategii Mieszkaniowej Miasta Krosna • Rozbudowa zasobu mieszkaniowego <ul style="list-style-type: none"> ○ Pozyskiwanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe ○ Wykorzystanie instrumentów Towarzystwa Budownictwa Społecznego i Społecznej Inicjatywy Mieszkaniowej ○ Budowa mieszkań wspieranych i chronionych ○ Budowa mieszkań na wynajem dla młodych ludzi ○ „Pakiet dla specjalistów” • Modernizacja systemu mieszkań komunalnych i socjalnych • Wprowadzenie efektywnych rozwiązań w budownictwie mieszkaniowym w oparciu o odnawialne źródła energii • Rozwijanie systemu zachęt mieszkaniowych dla mieszkańców, realizacja programu mieszkaniowego i wizerunkowego zachęcającego do osiedlania się w Krośnie • Wdrożenie programów zamiany mieszkań oraz zamiany domów za mieszkania
Potencjalne źródła finansowania	Bank Gospodarstwa Krajowego, Krajowy Zasób Nieruchomości, Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027, Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Komunalny, Ochrony Środowiska i Gospodarki Lokalami, Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia, Towarzystwo Budownictwa Społecznego – Przedsiębiorstwo Mieszkaniowe, Wydział Geodezji, Kartografii i Gospodarki Nieruchomościami, Wydział Inwestycji, Wydział Promocji i Turystyki

Kierunek działania	Kierunek działania 4.2 Wysoka jakość usług wychowawczych i edukacyjnych
Charakterystyka	Umacnianie roli Krosna jako silnego ośrodka edukacji będzie realizowane poprzez szereg działań w zakresie dostępnego, nowoczesnego wychowania przedszkolnego oraz zapewnienia dzieciom i młodzieży wysokiego poziomu kształcenia, a także odpowiednich warunków do wszechstronnego rozwoju. Ważne z punktu widzenia efektywności nauczania jest korzystanie z nowoczesnych technologii, aktywnych form i metod prowadzenia zajęć. Kwestie dotyczące dostosowywania edukacji do potrzeb przedsiębiorców oraz rozwoju szkolnictwa zawodowego zostały uwzględnione w działaniach w wymiarze gospodarczym.
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> • Upowszechnienie dostępu do edukacji i wyrównywanie szans edukacyjnych • Wdrażanie innowacyjnych rozwiązań w kreowaniu przyjaznej przestrzeni edukacyjnej z uwzględnieniem potrzeb uczniów oraz otoczenia (organizacja, formy, metody nauczania, innowacyjne autorskie programy nauczania) • Utrzymanie wysokiej efektywności i jakości kształcenia oraz poszerzenie oferty edukacyjnej • Wsparcie dzieci o specjalnych potrzebach oraz szczególnie uzdolnionych • Wspieranie dzieci i młodzieży w rozwijaniu pasji • Zwiększenie współpracy szkół podstawowych i ponadpodstawowych z Państwową Akademią Nauk Stosowanych w Krośnie • Poprawa stanu bazy oświatowej • Rozwijanie szkolnej infrastruktury sportowej i rekreacyjnej
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027, Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Państwowa Akademia Nauk Stosowanych w Krośnie, lokalni przedsiębiorcy
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Edukacji, Kultury i Sportu, szkoły podstawowe i ponadpodstawowe, placówki wychowania przedszkolnego

Kierunek działania	Kierunek działania 4.3 Integracja społeczna
Charakterystyka	Z uwagi na obserwowane w Krośnie procesy demograficzne, systematyczny spadek liczby ludności i starzenie się społeczności lokalnej oraz problemy rodzin dysfunkcyjnych, potrzeby osób z niepełnosprawnościami, kluczowe jest prowadzenie działań z zakresu szeroko rozumianej integracji społecznej. Istotne jest wsparcie działalności stowarzyszeń, fundacji i organizacji społecznych. Należy także prowadzić działania w zakresie integracji imigrantów, głównie z Ukrainy – ułatwianie im osiedlania się w Krośnie, wyrównywanie szans.
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej • Wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie • Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (seniorów, osób z niepełnosprawnościami, bezrobotnych) • Działania integrujące imigrantów z mieszkańcami
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027, Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe, fundacje, przedsiębiorstwa społeczne, spółdzielnie socjalne, Centrum Integracji Społecznej, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Zakłady Aktywności Zawodowej, lokalni liderzy, placówki oświatowe, instytucje kultury
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia, Wydział Edukacji, Kultury i Sportu

Kierunek działania	Kierunek działania 4.4 Zdrowie i aktywność fizyczna mieszkańców
Charakterystyka	Ze względu na obserwowane procesy demograficzne, w tym starzenie się społeczności, istotnym wyzwaniem jest zapewnienie dostępu do profilaktyki zdrowia. Ważne jest również promowanie zdrowego trybu życia i kultury fizycznej, wraz z aktywizacją grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym w szczególności seniorów, poprzez organizację zajęć ruchowych i rehabilitacyjnych. Należy upowszechniać aktywność i kulturę fizyczną, przygotowując ofertę skierowaną do różnych grup mieszkańców. Szczególną uwagę należy poświęcić ochronie zdrowia psychicznego, w szczególności dzieci i młodzieży.
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie działań w zakresie profilaktyki zdrowia • Promocja zdrowego stylu życia poprzez prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych • Zapewnienie wsparcia psychologicznego, pedagogicznego i psychiatrycznego dla mieszkańców • Promocja aktywnego spędzania czasu i upowszechnienie kultury fizycznej • Organizacja zajęć rehabilitacyjnych dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz korekcyjnych dla dzieci i młodzieży
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Organizacje pozarządowe, podmioty lecznicze, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, Zespół Krytych Pływalni
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia, Wydział Edukacji, Kultury i Sportu

Kierunek działania	Kierunek działania 4.5 Atrakcyjna oferta czasu wolnego dla osób w każdym wieku
Charakterystyka	Zapewnienie szerokiego dostępu do kultury, sportu, rozrywki, dostosowanej do potrzeb różnych grup mieszkańców jest nieodłącznym elementem kształtowania wysokiej jakości życia. Różnorodna, bogata oferta, tworzona z udziałem lokalnych liderów, wsparcie inicjatyw mieszkańców, atrakcyjne, zielone miejsca do odpoczynku - to główne działania, które służą podniesieniu atrakcyjności usług miasta w zakresie czasu wolnego. Należy także zwrócić uwagę na zapewnienie dostępności oferty czasu wolnego dla odbiorców ze szczególnymi potrzebami, w tym niepełnosprawnościami.
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój atrakcyjnej oferty czasu wolnego (np. kulturalnej, rozrywkowej, sportowej), dostosowanej do oczekiwań różnych grup mieszkańców • Tworzenie zielonych miejsc do rekreacji i odpoczynku dla mieszkańców • Rozwijanie oferty spędzania wolnego czasu i rozwijania zainteresowań dla osób aktywnych zawodowo • Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej • Wykorzystanie potencjału liderów i animatorów społecznych do wzmocnienia oferty czasu wolnego • Udoskonalenie systemu informacji i promocji oferty czasu wolnego
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027, Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Organizacje pozarządowe, liderzy społeczni
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Edukacji, Kultury i Sportu, Regionalne Centrum Kultur Pogranicza wraz z Etnocentrum Ziemi Krośnieńskiej, Biuro Wystaw Artystycznych, Muzeum Rzemiosła, Krośnieńska Biblioteka Publiczna, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, Zespół Krytych Pływalni

Kierunek działania	Kierunek działania 4.6 Krosno dla młodych
Charakterystyka	Największy problem, z jakim mierzy się Krosno, czyli depopulacja oraz odpływ młodych mieszkańców, powinien być przewyższony poprzez system działań podnoszących jakość życia oraz atrakcyjność miasta dla młodych we wszystkich wymiarach: gospodarczym, społecznym i przestrzennym. Działanie „Krosno dla młodych” jest jednym z elementów tego systemu i skupia się na kształtowaniu atrakcyjnej oferty czasu wolnego, a także wspieraniu szczególnych grup, jakimi są młodzież i studenci. Ich rolę w życiu Krosna należy uwypuklać, kreować ofertę skrojoną odpowiednio do potrzeb, wsłuchując się w głos młodych i wykorzystując ich potencjał. Działanie powinno przyczynić się do wzrostu atrakcyjności Krosna jako miejsca dla młodzieży i studentów. Oczekiwanym skutkiem będzie wzrost przywiązania młodych do miasta oraz chęci spędzenia dorosłego życia w Krośnie.
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> • Kreowanie atrakcyjnej oferty czasu wolnego dla dzieci, młodzieży i studentów, zgodnie z ich oczekiwaniami • Organizacja wydarzeń kulturalnych skierowanych do młodzieży i studentów • Wspieranie rozwoju kultury studenckiej • Kształtowanie atrakcyjnych przestrzeni dla rekreacji i sportu, zgodnie z potrzebami młodzieży • Organizacja zajęć pozaszkolnych - rozwój zainteresowań kulturalnych, artystycznych i sportowych dzieci i młodzieży, wspieranie rozwoju osobistego • Tworzenie miejsc spędzania wolnego czasu, sprzyjających integracji młodych • Wsparcie młodzieży w pełnym uczestnictwie w życiu społecznym i kreowaniu rozwoju miasta
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Państwowa Akademia Nauk Stosowanych w Krośnie, szkoły podstawowe i ponadpodstawowe, jednostki organizacyjne kultury i sportu, liderzy młodzieżowi, samorząd studencki, organizacje pozarządowe
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Edukacji, Kultury i Sportu, Biuro Wystaw Artystycznych, Regionalne Centrum Kultur Pogranicza, Muzeum Rzemiosła, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, Krośnieńska Biblioteka Publiczna, Zespół Krytych Pływalni, Centrum Dziedzictwa Szkoła

Kierunek działania	Kierunek działania 4.7 Polityka senioralna
Charakterystyka	<p>W Krośnie wyraźnie zaznacza się problem starzenia się społeczności lokalnej. Wzrost liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym determinuje konieczność rozwoju polityki senioralnej. W celu poprawy jakości życia seniorów kluczowe jest przede wszystkim zapewnienie lepszej dostępności do różnych form opieki, likwidacja barier w przestrzeniach publicznych oraz rozwój oferty wraz z aktywizacją środowiska seniorów.</p> <p>Należy realizować zadania i inicjatywy kształtujące warunki godnego i zdrowego starzenia się.</p>
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> • Wykorzystanie potencjału i wsparcie funkcjonowania organizacji działających na rzecz seniorów • Rozwijanie oferty dla seniorów we współpracy z organizacjami pozarządowymi • Wsparcie seniorów w środowisku zamieszkania • Rozwijanie aktywności społecznej seniorów • Rozwój opieki instytucjonalnej i pozainstytucjonalnej • Rozwój usług rehabilitacyjnych kierowanych do seniorów • Realizacja zadań w zakresie integracji międzypokoleniowej
Potencjalne źródła finansowania	<p>Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy</p>
Potencjalni partnerzy	Organizacje pozarządowe, podmioty lecznicze, jednostki pomocnicze
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, jednostki organizacyjne pomocy społecznej, instytucje kultury i sportu

Kierunek działania	Kierunek działania 4.8 Ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego
Charakterystyka	Dziedzictwo kulturowe jest jednym z największych atutów Krosna w opinii mieszkańców. Należy chronić, rozwijać i wspierać dziedzictwo materialne i niematerialne, szerzyć ideały i wartości w nim zakorzenione. W tym celu realizowane będą przedsięwzięcia zwiększające świadomość na temat społecznego i gospodarczego znaczenia kultury i lokalnego dziedzictwa. Przyczynią się one do rozwoju oferty kulturalno – turystycznej miasta. Ważnym aspektem jest podejście partycypacyjne do działań w zakresie dziedzictwa kulturowego oraz sprzyjające włączeniu społecznemu.
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> • Sieciowanie instytucji kultury • Tworzenie ponadlokalnej oferty turystyczno - kulturalnej Krosna • Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego w celu zwiększenia atrakcyjności i promocji turystycznej Krosna • Wspieranie działań promujących tradycje oraz dziedzictwo historyczne i kulturowe • Ochrona obiektów zabytkowych
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027, Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, Program Interreg Polska-Słowacja 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Organizacje pozarządowe
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Edukacji, Kultury i Sportu, Miejski Konserwator Zabytków, Wydział Promocji i Turystyki, instytucje kultury

Kierunek działania	Kierunek działania 4.9 Wzmacnianie tożsamości lokalnej i aktywności społecznej
Charakterystyka	<p>Diagnoza społeczno-gospodarcza wykazała dość niski poziom przywiązania mieszkańców do miasta oraz niski poziom poczucia sprawczości. Ma to wpływ na niskie zaangażowanie mieszkańców w sprawy swojej „małej ojczyzny” oraz sprzyja odpływowi ludności.</p> <p>Podejmowanie działań wzmacniających tożsamość lokalną i aktywność społeczną, w tym także budowanie poczucia odpowiedzialności za miasto, sprawczości oraz wsłuchiwanie się w potrzeby mieszkańców – również poprzez wdrażanie partycypacyjnego modelu zarządzania miastem - powinno skutkować większą aktywnością społeczną oraz wzrostem poczucia tożsamości lokalnej.</p> <p>Kierunek będzie realizowany poprzez humanistyczne podejście do zarządzania miastem, skupione na potrzebach mieszkańców.</p>
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> • Wzmacnianie poczucia tożsamości lokalnej wśród mieszkańców, w tym wśród dzieci i młodzieży • Animowanie i wzmacnianie współpracy z lokalną społecznością oraz organizacjami pozarządowymi • Wdrażanie partycypacyjnego modelu zarządzania miastem, zwiększenie udziału społeczeństwa w procesach decyzyjnych • Realizacja budżetu obywatelskiego • Wsparcie rozwoju inicjatyw lokalnych • Rozwój instytucji dialogu społecznego i partnerstwa lokalnego • Rozwój usług wolontariackich • Organizowanie społecznościowe w dzielnicach i na osiedlach • Organizacja przedsięwzięć kultywujących dziedzictwo materialne i niematerialne miasta
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027, Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Organizacje pozarządowe, jednostki oświatowe, nieformalne zrzeszenia mieszkańców, mieszkańcy indywidualni, jednostki pomocnicze miasta (rady, zarządy dzielnic i osiedli)
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Promocji i Turystyki, Wydział Edukacji, Kultury i Sportu, Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia

Kierunek działania	Kierunek działania 4.10 Wdrażanie efektywnych rozwiązań instytucjonalnych w administracji samorządowej
Charakterystyka	Działania związane z rozwojem instytucjonalnym przyczynią się do ciągłego podnoszenia jakości usług dla mieszkańców. Katalog planowanych przedsięwzięć jest szeroki, począwszy od kształtowania kultury organizacyjnej, dostosowywania administracji do potrzeb mieszkańców, poprzez rozwój kompetencji pracowników administracji, wspieranie organizacji pozarządowych, skończywszy na szerokim zakresie działań w obrębie tzw. „smart city”. Rozwijanie e-usług oraz wsparcie mieszkańców w zakresie wykorzystywania inteligentnych rozwiązań pozwoli na zwiększenie efektywności funkcjonowania instytucji publicznych oraz obniżenie kosztów ich funkcjonowania.
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> • Kształtowanie kultury organizacyjnej opartej na wartościach • Usprawnianie procesów administracyjnych i dostosowywanie ich do potrzeb mieszkańców • Zapewnienie dostępności usług dla osób ze szczególnymi potrzebami • Wdrażanie inteligentnych rozwiązań systemów przetwarzania danych dla mieszkańców • Digitalizacja i cyfryzacja usług oraz zasobów • Integracja danych przestrzennych miasta • Rozwój e-usług • Uruchomienie zintegrowanej platformy edukacyjnej • Zwiększenie dostępności do sieci światłowodowej i szerokopasmowej na terenie miasta • Zapewnienie bezpiecznego dostępu do sieci oraz usług e-administracji • Podnoszenie kompetencji (w tym kompetencji cyfrowych) wśród pracowników administracji samorządowej • Wzmacnianie instytucjonalne lokalnych organizacji pozarządowych
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy, Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Związek Miast Polskich, miejskie jednostki organizacyjne
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Organizacyjny, Zarządzania Kadrami i Kontroli, Biuro Informatyki, Koordynator ds. dostępności

Kierunek działania	Kierunek działania 5.1 Wysoka jakość infrastruktury publicznej
Charakterystyka	Infrastruktura publiczna obejmuje w szczególności infrastrukturę techniczną. Na obniżenie poziomu bezpieczeństwa, a tym samym jakości życia mieszkańców wpływa m.in. wzmożony ruch drogowy, deficyty dotyczące infrastruktury okołodrogowej (chodniki) oraz niedostatecznie rozwinięta sieć ścieżek rowerowych. Dodatkowo wzmożony ruch powoduje nadmierną eksploatację dróg, która wpływa na pogorszenie jakości i stanu infrastruktury. Istotne jest również ograniczenie do minimum negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko i dążenie do maksymalnego zwiększenia poziomu ich gospodarczego wykorzystania. Wysoka jakość infrastruktury i jej dostępność znacząco wpływa na atrakcyjność zarówno osiedleńczą, jak i gospodarczą obszaru oraz stanowi podstawowe oczekiwanie mieszkańców.
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury okołodrogowej • Rozwiązywanie problemów komunikacyjnych w mieście poprzez rozbudowę infrastruktury drogowej • Przebudowa linii kolejowej • Rozwój zintegrowanej sieci ścieżek rowerowych • Zapewnienie dostępności infrastruktury miejskiej dla osób ze szczególnymi potrzebami • Optymalizacja i zwiększenie powierzchni parkingowej • Rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej i deszczowej • Zwiększenie efektywności systemu gospodarowania odpadami • Utworzenie systemu zielono-niebieskiej infrastruktury w celu zatrzymywania (retencji) i wykorzystania wód opadowych • Zazielenienie infrastruktury miejskiej
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Organizacje pozarządowe
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Drogownictwa, Wydział Inwestycji, Wydział Komunalny, Ochrony Środowiska i Gospodarki Lokalami, Krośnieński Holding Komunalny – Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej

Kierunek działania	Kierunek działania 5.2 Efektywny transport publiczny
Charakterystyka	Peryferyjne położenie w stosunku do głównych ośrodków miejskich i jakość skomunikowania z większymi miastami stanowią istotne bariery, ograniczające rozwój społeczno-gospodarczy miasta. Poprawa skomunikowania i wzmocnienie dostępności wewnętrznej, jak i zewnętrznej miasta stanowi kluczowe wyzwanie w najbliższej perspektywie. Wzmocnienie funkcji społeczno-gospodarczych możliwe będzie dzięki wykorzystaniu potencjału związanego m.in. z obecnością linii kolejowej oraz lotniska.
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa skomunikowania z innymi ośrodkami – zwiększenie dostępności zewnętrznej • Ułatwianie mobilności poprzez stosowanie nowoczesnych rozwiązań transportowych • Rozwój transportu podmiejskiego i komunikacji wewnątrz miasta, transport multimodalny • Lepsze dostosowanie komunikacji publicznej do potrzeb mieszkańców • Modernizacja taboru komunikacji miejskiej wraz z zapleczem technicznym- rozwiązania niskoemisyjne i bezemisyjne • Poprawa dostępności kolejowej • Rozwój infrastruktury lotniska i wykorzystanie jego potencjału jako elementu komunikacyjnego (mały ruch lotniczy General Aviation) • Stosowanie innowacyjnych rozwiązań, w tym technologii informacyjno- komunikacyjnych do zarządzania szeroko pojętą infrastrukturą miejską w celu maksymalizacji jej wydajności • Rozwój inteligentnych systemów zarządzania ruchem
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej, Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027, Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Spółki transportowe, PKP Polskie Linie Kolejowe S.A., przewoźnicy, przedsiębiorstwa przewozowe
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Miejska Komunikacja Samochodowa, Wydział Komunalny, Ochrony Środowiska i Gospodarki Lokalami, Wydział Drogownictwa, Wydział Komunikacji i Transportu

Kierunek działania	Kierunek działania 5.3 Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej wraz z zagospodarowaniem terenów zielonych
Charakterystyka	<p>Poprawa jakości przestrzeni publicznych powinna być realizowana zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. W celu kształtowania i utrzymania ładu przestrzennego w mieście należy prowadzić działania na rzecz opracowywania i realizacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Istotne z uwagi na strukturę demograficzną jest również zapewnienie dostępności przestrzeni dla wszystkich grup mieszkańców, z uwzględnieniem przede wszystkim osób ze szczególnymi potrzebami. Obszar miasta charakteryzuje się niewystarczającą powierzchnią terenów do rekreacji, słabą lesistością oraz małą powierzchnią parków, czy urządzonych terenów zieleni. Jak wynika z badań ankietowych, „zielone miasto” jest jednym z częściej wskazywanych kierunków rozwoju Krosna w opinii mieszkańców, a tym samym wyrazem ich oczekiwań. Kluczowe jest zatem stworzenie atrakcyjnych terenów zielonych, urządzonych terenów rekreacyjnych, przy jednoczesnym zachowaniu i ochronie przyrody.</p>
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> • Ochrona bioróżnorodności na terenie miasta • Rozwój terenów zielonych <ul style="list-style-type: none"> ○ Zakładanie parków/skwerów/parków kieszonkowych ○ Zagospodarowanie nadrzecznych bulwarów Wisłoka i Lubatówki ○ Zagospodarowanie terenu zrehabilitowanego składowiska ○ Tworzenie zieleni osłonowej, barierowej, klimatycznej, ekologicznej ○ Wspieranie rozwoju ogródków działkowych • Tworzenie ciągów spacerowych • Doposażanie przestrzeni publicznej w obiekty małej architektury • Likwidacja barier architektonicznych w przestrzeni publicznej • Wyznaczanie terenów przestrzeni publicznej w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego • Realizacja ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dotyczących terenów zieleni urządzonej
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko, Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Komunalny, Ochrony Środowiska i Gospodarki Lokalnymi, Wydział Inwestycji, Wydział Planowania Przestrzennego i Budownictwa, Wydział Drogownictwa, Wydział Geodezji, Kartografii i Gospodarki Nieruchomościami

Kierunek działania	Kierunek działania 5.4 Poprawa bezpieczeństwa publicznego i zwiększenie odporności na skutki kryzysu klimatycznego
Charakterystyka	<p>Postępujący kryzys klimatyczny jest wyzwaniem dla Krosna oraz stanowi problem w skali globalnej. Ponadto Krosno znajduje się w zasięgu obszarów szczególnego zagrożenia powodzią z uwagi na przebieg rzeki Wisłok oraz potoku Lubatówka. Kluczowe z punktu widzenia poziomu bezpieczeństwa mieszkańców jest wdrażanie rozwiązań mających na celu wzmacnianie odporności miasta na możliwe skutki ekstremalnych zjawisk pogodowych, a także wzmacnianie świadomości mieszkańców na temat kryzysu klimatycznego.</p> <p>Istotne jest także zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa publicznego w mieście.</p>
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> • Wdrażanie rozwiązań z zakresu adaptacji do zmian klimatu - zabezpieczenie miasta przed skutkami kryzysu klimatycznego • Racjonalne gospodarowanie wodami <ul style="list-style-type: none"> ○ Modernizacja ujęć wody ○ Retencjonowanie wód • Wzmacnianie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców • Prowadzenie miejskiego systemu monitoringu jakości powietrza • Zapewnienie sprawnego systemu zarządzania kryzysowego • Poprawa stanu wyposażenia jednostek ratowniczo-gaśniczych w specjalistyczne pojazdy i sprzęt • Wzmocnienie poziomu bezpieczeństwa w przestrzeniach publicznych <ul style="list-style-type: none"> ○ Rozwój monitoringu miejskiego ○ Poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej, Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych, ochotnicze straże pożarne
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Komunalny, Ochrony Środowiska i Gospodarki Lokalami, Krośnieński Holding Komunalny - Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej, Wydział Spraw Obywatelskich i Zarządzania Kryzysowego

Kierunek działania	Kierunek działania 5.5 Zwiększenie niezależności energetycznej Miasta
Charakterystyka	Poprawa efektywności energetycznej oraz redukcja emisji gazów cieplarnianych m.in. poprzez kompleksową termomodernizację i wymianę systemów grzewczych, przyczyni się do poprawy jakości powietrza, a tym samym pozytywnie wpłynie na zdrowie i jakość życia mieszkańców. Miasto z uwagi na postępujący kryzys klimatyczny powinno w szczególności dążyć do uzyskania samodzielności energetycznej, co możliwe będzie m.in. poprzez rozwój źródeł ciepła opartych o energię z odnawialnych źródeł, np. energię słoneczną czy energię biomasy.
Zakres planowanych działań	<ul style="list-style-type: none"> • Wdrożenie rozwiązań mających na celu odzyskiwanie energii z odpadów w procesie ich termicznego przekształcania • Wdrażanie rozwiązań OZE, budowa infrastruktury energetycznej • Termomodernizacja budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej • Wsparcie w zakresie wymiany źródeł ciepła • Optymalizacja w zakresie zarządzania mediami energetycznymi • Rozwój Krośnieńskiego Klastra Energii
Potencjalne źródła finansowania	Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko, Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej, Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, inne środki zewnętrzne, budżet państwa, środki własne gminy
Potencjalni partnerzy	Krośnieński Klaster Energii, podmioty działające w sektorze energetycznym
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wydział Komunalny, Ochrony Środowiska i Gospodarki Lokalami, Wydział Inwestycji, Krośnieński Holding Komunalny – Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej

9. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

Rozdział odnosi się do art. 10e ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40), wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności „model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy”.

Krosno jest miastem na prawach powiatu, zlokalizowanym w południowo-wschodniej części Polski oraz na południowo-zachodnim terenie woj. podkarpackiego. Położone jest na wzgórzu w rozgałęzieniu rzeki Wisłok i potoku Lubatówka, na Pogórzu Karpackim. Graniczy od wschodu z gminą Krościenko Wyżne; od południa z gminami Miejsce Piastowe i Chorkówka; od zachodu z gminą Jedlicze, a na północy z gminami Wojaszówka oraz Korczyna.

Lp.	Dzielnice	Osiedla	Obręby ewidencyjne
1.	Dzielnica Białobrzegi	Osiedle Stefana Grota - Roweckiego	Białobrzegi
2.	Dzielnica Krościenko Niżne	Osiedle Ks. Bronisława Markiewicza	Krościenko Niżne
3.	Dzielnica Suchodół	Osiedle Południe	Suchodół
4.	Dzielnica Polanka	Osiedle Trauguta	Polanka
5.	Dzielnica Śródmieście	Osiedle Turaszówka	Śródmieście
6.	Dzielnica Zawodzie	Osiedle Tysiąclecia	Przemysłowa
7.	–	–	Turaszówka

Kręgosłupem komunikacyjnym miasta jest przebiegająca osiowo linia kolejowa nr 108 (Stróże-Krościenko) wraz z czterema stacjami kolejowymi, a także droga krajowa nr 28 (Zator-Medyka). Pozostałe ważne sieci transportu to drogi wojewódzkie nr 990 i 991 oraz lokalne lotnisko przystosowane dla samolotów do 45 pasażerów (wykorzystywane głównie do celów szkoleniowych, sportowych i lotnictwa prywatnego). Ze względu na położenie Krosna w otoczeniu lotniska, występują na jego terenie powierzchnie ograniczające zabudowę.

W północnej części miasta przy drodze nr 990 zlokalizowane są złoża ropy naftowej. Występują one również we wschodniej części Krosna, przy terenach górniczych. Są to najstarsze w Polsce rejony wydobywania ropy naftowej. Oprócz tego na obszarze miasta istnieją złoża gazu ziemnego. Krosno posiada elektrociepłownię, oczyszczalnię ścieków, Regionalną Instalację Przetwarzania Odpadów Komunalnych oraz pięć Głównych Punktów Zasilania (4 zlokalizowane w pobliżu Huty Szkła, 1 przy terenach górniczych).

Centrum miasta ma historyczny układ o średniowiecznym rozplanowaniu, z prostokątnym rynkiem i odchodzącymi od niego uliczkami. Obszar ten w części objęty jest ochroną zabytków. Wokół centrum zlokalizowana jest zabudowa śródmiejska, a dookoła śródmieścia zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna. Miejski obszar wyróżnia się wysokim stopniem zwartości zabudowy. W Krośnie

w pobliżu skrzyżowania linii kolejowej z drogą krajową znajduje się dzielnica przemysłowa, której główną część stanowi huta szkła Krosno Glass, a w okolicy lotniska funkcjonuje strefa inwestycyjna.

Do najcenniejszych elementów dziedzictwa kulturowego na terenie Krosna zaliczyć trzeba historyczny układ urbanistyczny objęty Parkiem Kulturowym Wzgórza Staromiejskiego, Bazylikę Kolegiacką Świętej Trójcy, zespół kościelny o.o. Franciszkanów, dawny pałac Biskupów Przemyskich oraz liczne i cenne stanowiska archeologiczne.

Miasto Krosno ma niski stopień lesistości (tylko 0,6% powierzchni miasta), pomimo tego posiada wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe. Najbardziej cenne przyrodniczo obszary to przede wszystkim koryta rzeki i potoków (Wisłok, Lubatówka, Olszyny, Badoń), wzdłuż których wyznaczono główne i pośrednie ciągi ekologiczne. Na terenie Krosna występuje pięć form ochrony przyrody: otulina Czarnorzeckiego Parku Krajobrazowego oraz Czarnorzecki Obszar Chronionego Krajobrazu, zlokalizowane w północnej części miasta (większość poza granicami miasta); Obszar Natura 2000, obejmujący głównie tereny siedliskowe rzeki Wisłok i jej dopływów; użytek ekologiczny Dolina Potoku Badoń, położony na południu miasta; a także liczne pomniki przyrody. Od północy nad Krosnem wznosi się tzw. Pasma Odrzykońskie, z kulminacjami Królewskiej Góry i Suchej Góry.

Na terenie Krosna występują obszary: szczególnego zagrożenia powodzią (głównie w sąsiedztwie rzeki Wisłok oraz potoku Lubatówka, są to tereny wyłączone spod zabudowy) a także obszary predysponowane do powstania ruchów masowych oraz osuwiska aktywne, aktywne okresowo i nieaktywne (udokumentowano łącznie 55 osuwisk). Osuwiska znajdują się głównie w dolinie potoku Badoń (w południowej części miasta) oraz w dzielnicy Zawodzie (w północnej części miasta).

Krosno jest największym miastem na południowym Podkarpaciu, ośrodkiem o znaczeniu regionalnym i subregionalnym oraz siedzibą wielu instytucji o zasięgu ponadlokalnym. Do 31 grudnia 1998 roku było stolicą województwa krośnieńskiego. Miasto znajduje się w granicach Euroregionu Karpackiego.

W mieście wyznaczono następujące strefy zagospodarowania i użytkowania terenów:

1. Strefa mieszkaniowa:

- a) zabudowa wielorodzinna znajduje się w centralnej części miasta, zabudowa jednorodzinna znajduje się na peryferyjnych obszarach miasta, zabudowa usługowo-mieszkaniowa (wielorodzinna i jednorodzinna) ukształtowana wzdłuż głównych traktów komunikacyjnych Krosna;
- b) dopuszcza się zabudowę usługową, produkcyjną nieuciążliwą (zakaz zabudowy magazynowo – składowej); ponadto tereny zieleni jako funkcję uzupełniającą, miejsca parkingowe, drogi, place publiczne, infrastrukturę techniczną, zieleń urządzoną, urządzenia wodne i małą architekturę;

- c) istotnym elementem rozwoju strefy mieszkaniowej będzie budowa nowego, modelowego osiedla budynków mieszkalnych wielorodzinnych w rejonie Sikorskiego – Hallera;

2. Strefy aktywności gospodarczej:

- a) zabudowa produkcyjna, przemysłowa, produkcyjno-usługowa, usługowa, składy, infrastruktura oraz instalacje fotowoltaiczne;
- b) dopuszcza się: lokalizację baz, składów, magazynów, hurtowni, centrów logistycznych, obiektów produkcyjnych, rzemieślniczych; produkcję specjalistyczną oraz lokalizację usług.

3. Strefa usługowa:

- a) koncentruje w sobie szeroki zakres usług: podstawowe, publiczne, zdrowia, opieki społecznej, socjalne, administracyjne, turystyczne, kulturowe, sportowe i rekreacyjne, wypoczynkowe, religijne, handlowe, rzemieślnicze oraz gastronomiczne;
- b) dopuszcza się lokalizację: terenów sportu i rekreacji oraz zieleni, zabudowę mieszkalną – jedno- i wielorodzinną, zabudowę produkcyjną.

4. Strefa usług turystycznych:

- a) zabudowa rekreacji indywidualnej, zabudowa letniskowa, ukierunkowanie na rozwój turystyki, możliwość zabudowy usługowej;
- b) dopuszcza się: zabudowę rekreacji indywidualnej oraz zabudowy letniskowej, lokalizację obiektów związanych z enoturystyką, ogródków działkowych oraz kieszonkowych, zabudowę pensjonatową, hotelarską, ponadto jako funkcję uzupełniającą - funkcję związaną z ruchem turystycznym oraz rekreacją w zieleni oraz sportem.

5. Strefa historycznego centrum miasta:

- a) zespół staromiejski stanowiący centrum miasta, będący kompilacją zabudowy śródmiejskiej wraz z mieszkaniową i usługową, stanowiący turystyczny atrybut miasta Krosno, który spaja w siebie wiele funkcji (gastronomia, kultura, więzi społeczne, administracja);
- b) dopuszcza się place publiczne, zieleni w formie urządzonej, urządzenia wodne oraz małą architekturą; a także miejsc parkingowych w obiektach kubaturowych podziemnych i naziemnych.

6. Strefa handlu:

- a) obiekty o powierzchni sprzedaży 200m², zabudowa usługowa.
- b) dopuszcza się tereny zieleni, lokalizację garaży, miejsca parkingowe w formie placów parkingowych.

7. Strefa zieleni:

- 1) zadrzewienia, ogródki działkowe, zieleni publiczna i nieurządzona, pozostaje w formie przyrodniczo-aktywnej, minimalny procent terenów biologicznie czynnych to 70%;

- 2) dopuszcza się lokalizację: altan i budynków gospodarczych, obiektów i urządzeń usługowych związanych z obsługą podstawowego zagospodarowania terenu, obiektów i urządzeń małej architektury, obiektów ogrodowych, toalet publicznych, usług kultury, sportu, handlu i gastronomii, jako funkcji uzupełniającej, sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, ulice wewnętrzne, miejsca postojowe dla samochodów osobowych użytkowników ogrodów, place zabaw.

8. Strefy lasów:

- a) przyrodniczo aktywne użytki leśne;
- b) dopuszcza się lokalizację obiektów wykorzystywanych dla potrzeb gospodarki leśnej: budynków i budowli, urządzeń melioracji wodnych, linii podziału przestrzennego lasu, dróg leśnych, terenów pod liniami energetycznymi, szkółkami leśnymi, miejscami składowania drewna, a także wykorzystywanych na parkingi leśne i urządzenia turystyczne.

9. Strefa cmentarzy:

- a) użytkowanie na podstawie przepisów odrębnych, minimalny procent terenów biologicznie czynnych to 20%;
- b) dopuszcza się lokalizację usług o charakterze cmentarnym oraz budynków typowych dla zabudowy cmentarza (tj. kaplica, kolumbaria) jako funkcji uzupełniającej.

10. Strefa wód powierzchniowych

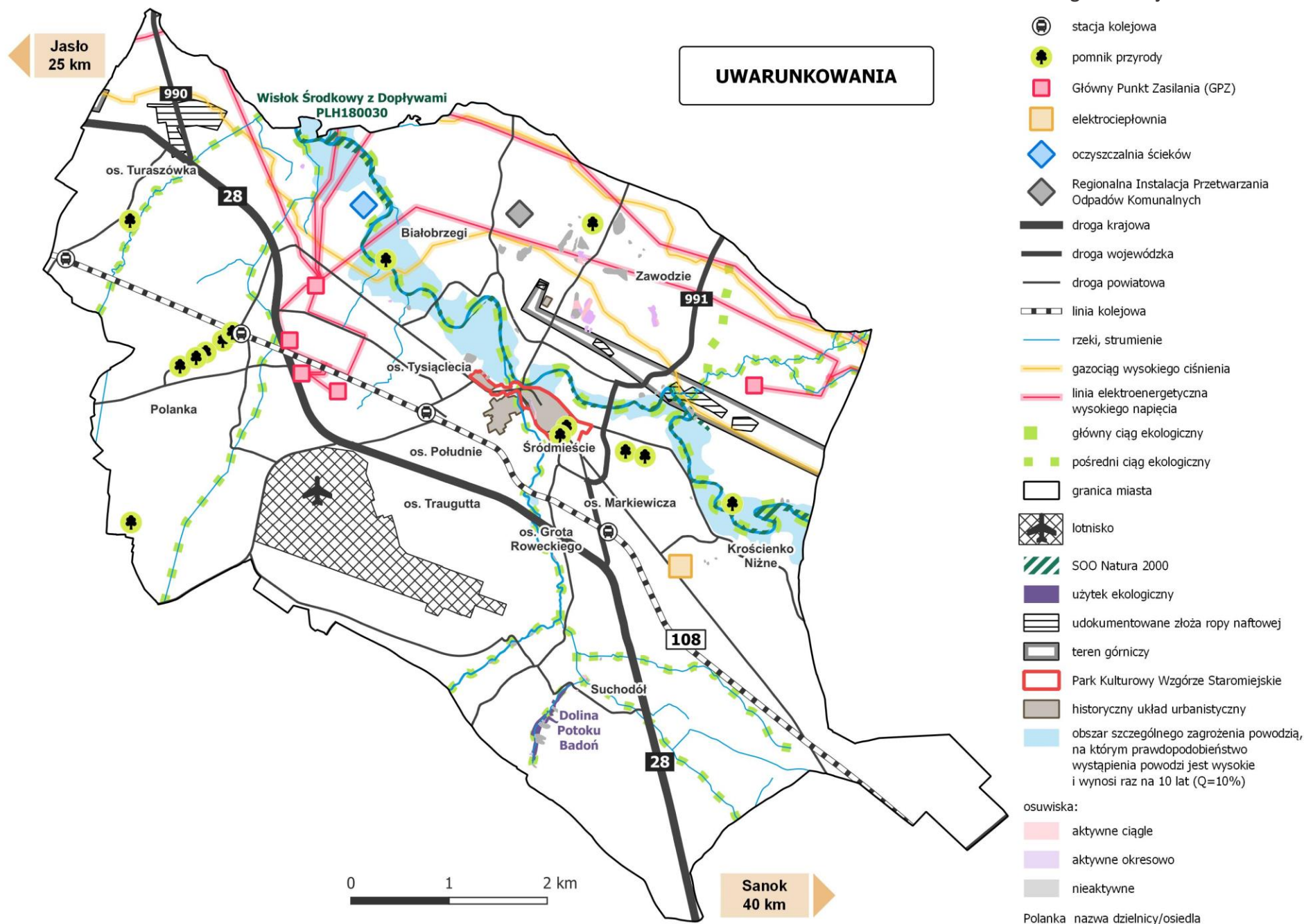
- a) rzeki, potoki, cieki, rowy, zbiorniki wodne;
- b) dopuszcza się przeznaczenie zbiorników wodnych na funkcje rekreacyjne – kąpieliska, lokalizację pomostów oraz obiektów przystani, za wyłączeniem obszarów siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków będących przedmiotami ochrony obszarów Natura 2000.

11. Strefa infrastruktury technicznej:

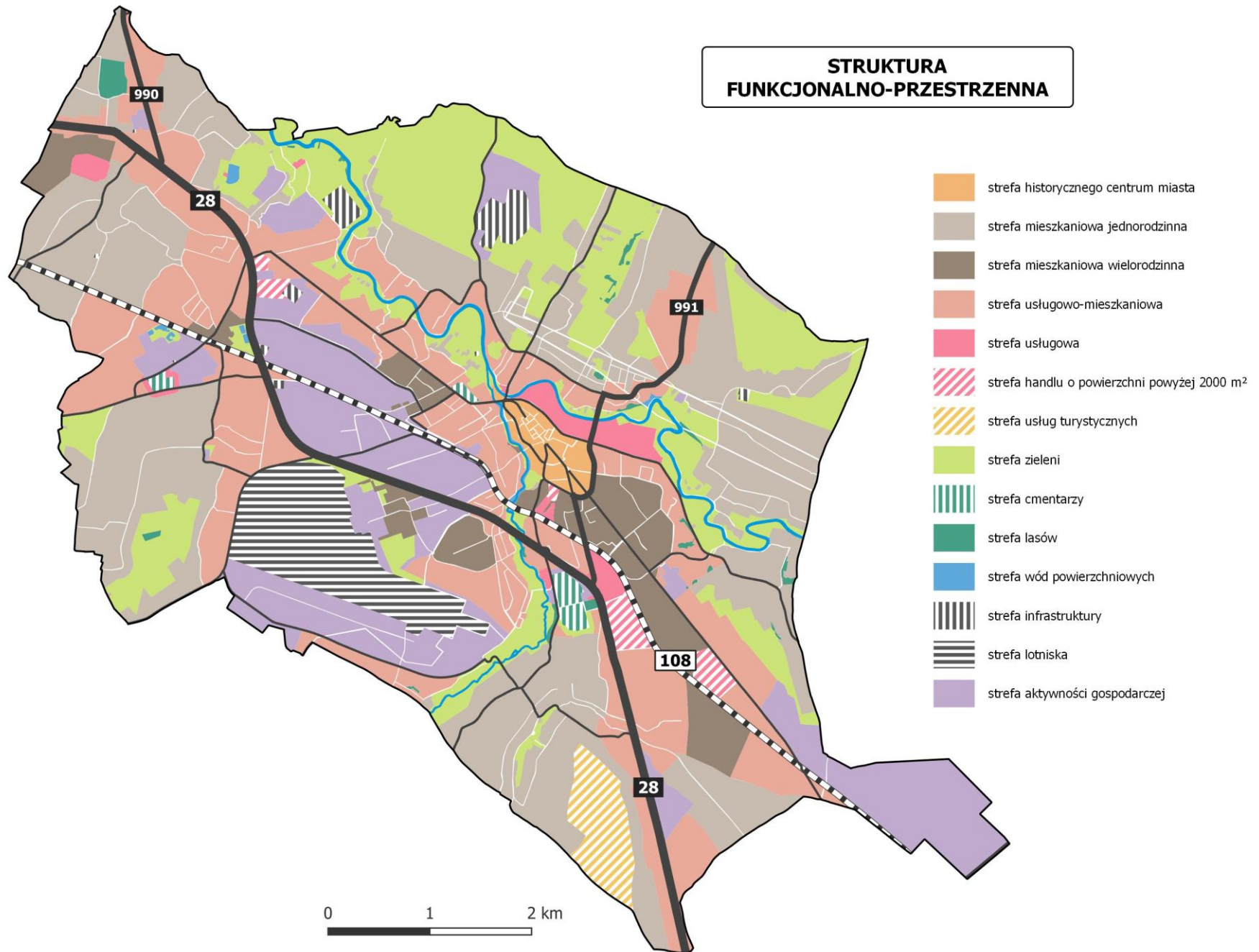
- a) związana z gospodarką elektroenergetyczną, wodno-ściekową, gazową, ciepłowniczą oraz telekomunikacyjną; zajmuje duże powierzchnie, należy eliminować lub ograniczać oddziaływanie strefy poza jej granice.

12. Strefa lotniska:

- a) teren lotniska Krosno;
- b) dopuszcza się: lokalizację zabudowy i infrastruktury związanej z obsługą pasażerów komunikacji lotniskowej, lokalizację dworców kolejowych, autobusowych i busowych oraz niezbędną infrastrukturę uzupełniającą, lokalizację usług, lokalizację magazynów, składów, baz, lokalizację garaży, parkingów, w tym również rowerowych.

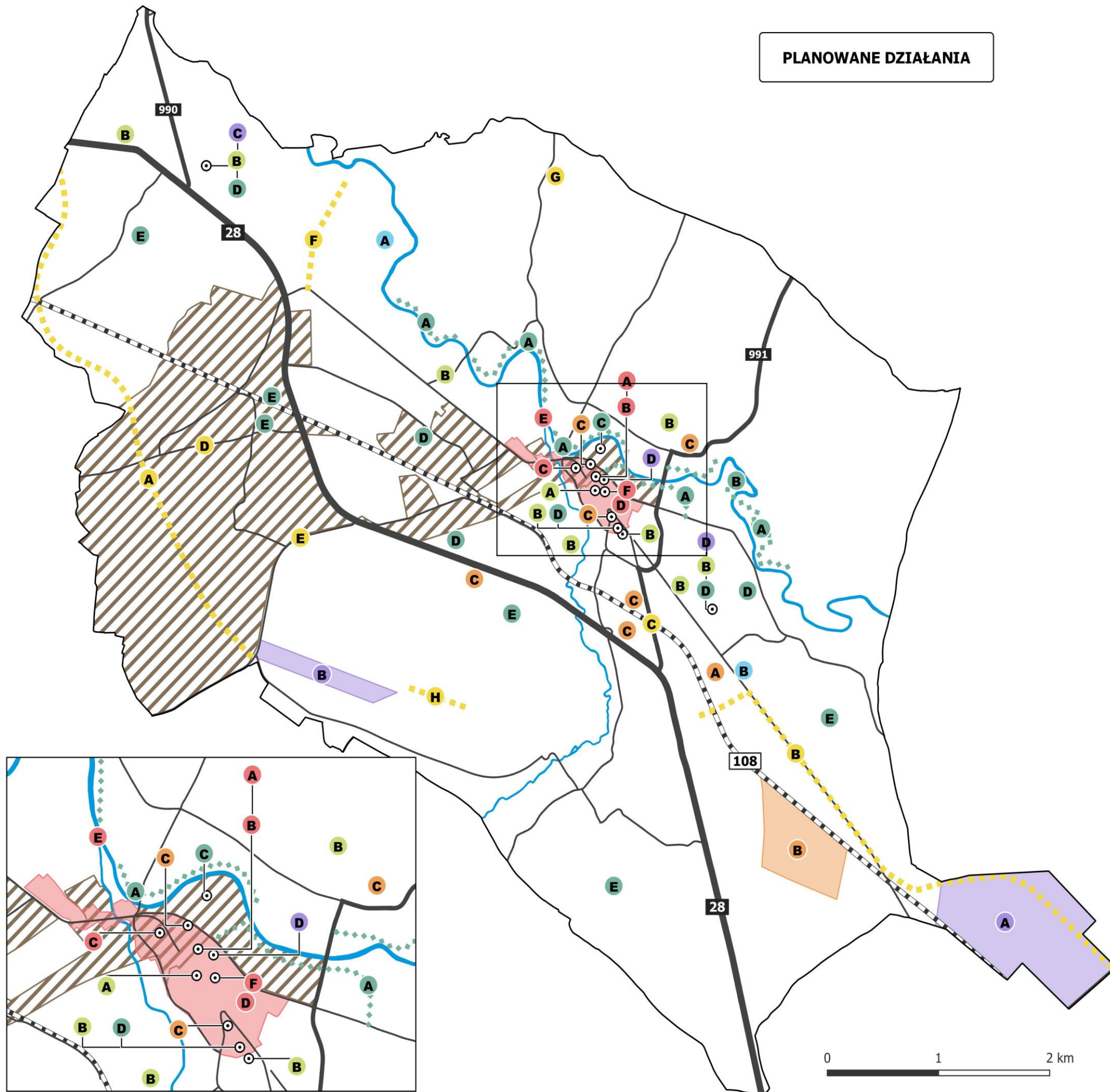

PLANOWANE DZIAŁANIA

gospodarka i rynek pracy:

- A** Utworzenie Strefy Inwestycyjnej "Krosno 2"
- B** Powiększenie Strefy Inwestycyjnej "Krosno - Lotnisko"
- C** Elektryk - szkoła z przyszłością
- D** Utworzenie Branżowego Centrum Umiejętności w Zespole Szkół Naftowo-Gazowniczych im. Ignacego Łukasiewicza w Krośnie

infrastruktura techniczna:

- A** Modernizacja Oczyszczalni Ścieków w Krośnie pod kątem zwiększenia samowystarczalności energetycznej
- B** Budowa bloku energetycznego opalanego paliwem wytworzonym na bazie pozostałości z sortowania odpadów

komunikacja:

- A** Budowa drogi od ul. Zręcińskiej w kierunku gminy Jedlicze
- B** Budowa połączenia drogowego Miasta Krosna z drogą ekspresową S19
- C** Likwidacja problemów komunikacyjnych na skrzyżowaniach układu drogowego z linią kolejową nr 108 na terenie Miasta Krosna
- D** Rozbudowa ul. Baczyńskiego
- E** Rozbudowa ul. Zręcińskiej wraz z niezbędną infrastrukturą
- F** Rozbudowa ul. Malinowa Góra
- G** Budowa zajezdni wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną i wyposażeniem w oparciu o odnawialne źródła energii
- H** Budowa drogi kołowania na Lotnisku Krosno

mieszkalnictwo i dostępność architektoniczna:

- A** Budowa zespołu budynków mieszkalnych w rejonie ulic Sikorskiego i Hallera
- B** Budowa nowego, modelowego, wielofunkcyjnego osiedla - SIM Krosno
- C** Krosno - miasto dostępne

kultura i turystyka:

- A** Centrum Innowacyjności Jana Szczepanika
- B** Nowa ekspozycja stała Muzeum Rzemiosła w Krośnie
- C** Fabryka Zegarów Wieżowych Michała Mięśowicza
- D** Iluminacja obiektów zabytkowych na terenie parku kulturowego
- E** Rozwój nowych form turystyki z uwzględnieniem turystyki kajakowej na rzece Wisłok
- F** "Sami o sobie" - Centrum Aktywności Młodzieży

sport i rekreacja:

- A** Budowa alejek rowerowo-spacerowych wzdłuż rzeki Wisłok
- B** Krosno dla Młodych - budowa skateparku i toru rowerowego pumptrack
- C** Modernizacja stadionu sportowego przy ul. Legionów w Krośnie - II etap
- D** Budowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w krośnieńskich szkołach
- E** Wypoczywaj aktywnie w Krośnie - urządzamy tereny zielone

środowisko:

- A** Przywrócenie historycznych założeń zieleni na obszarze Zespołu Staromiejskiego z wykonaniem podziemnego systemu nawodnienia
- B** Zielone jest trendy, niebieskie jest cool - wdrożenie działań łagodzących negatywne zmiany klimatu w krośnieńskich szkołach

obszar rewitalizacji (Program Rewitalizacji Miasta Krosna na lata 2016-2023)

10. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w mieście

Rozdział odnosi się do *przepisu art. 10e ust. 3 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40) - ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie.*

1. Polityka przestrzenna w systemie polityk publicznych

Polityka przestrzenna to planowa działalność w ramach polityk publicznych, która polega na wykorzystywaniu zasobów i praw w celu racjonalnego zagospodarowania przestrzeni. Władze publiczne ustalają cele i środki kształtowania przestrzeni, uwzględniając zmienne warunki zewnętrzne. Polityka przestrzenna ma za zadanie określić cele i sposoby ich realizacji w zakresie użytkowania i przekształcania terytorium oraz wpływać na działania podejmowane przez liczne podmioty. W Polsce obowiązek prowadzenia polityki przestrzennej jest zawarty w prawie i przypisany poszczególnym poziomom władzy.

2. Instrumentacja polityki przestrzennej

Wdrażanie polityk publicznych może być podzielone na różne szczeble interwencji, od powstrzymywania się od działań po narzucanie obywatelom rozwiązań i ograniczeń. Władze mogą działać na rzecz zwiększenia wyboru obywatela poprzez różne instrumenty oddziaływania, takie jak inwestycje publiczne czy regulacje prawne. W Polsce skuteczność sfery prawno-regulacyjnej jest często przeceniana, gdy tymczasem częstokroć lepsze efekty przynosi zwiększenie świadomości obywatelskiej, a także poszerzenie dostępu do informacji o specyficznych problemach obszarów. Może to sprzyjać większej identyfikacji z miejscem zamieszkania oraz szerszemu zaangażowaniu w procesy rozwojowe. Zwiększanie partycypacji obywatelskiej i zaangażowania lokalnego biznesu może być skuteczną przeciwwagą dla ograniczoności instrumentów władzy.

3. Rekomendacje dla polityki przestrzennej

Głównym zadaniem polityki przestrzennej jest określenie sposobu organizacji struktury funkcjonalno-przestrzennej sprzyjającej realizacji ustalonych celów rozwojowych, z uwzględnieniem uwarunkowań, szans i zagrożeń wynikających ze zróżnicowanych cech przestrzeni oraz potrzeb zapewnienia uporządkowanego rozwoju przestrzennego i ładu w zagospodarowaniu. W niniejszym rozdziale zostaną przedstawione ustalenia oraz rekomendacje dotyczące kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej, które wynikają z analizy obecnej sytuacji w zakresie zagospodarowania przestrzennego oraz jej planowania, z uwzględnieniem wypracowanych w Strategii Rozwoju Miasta Krosna na lata 2023-2030 misji i wizji rozwoju.

Polityka przestrzenna jest jednym z najważniejszych obszarów podejmowanych działań dotyczących kształtowania przestrzeni oraz jej zrównoważonego rozwoju, czyli pogłębiania integracji przestrzennej miasta. W tym zakresie niezbędne jest zachowanie komplementarności z dokumentami wyższego rzędu, a więc m.in. bezpośrednio z polityką przestrzenną wyrażoną w obowiązującym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego (PZPWP), co jest realizowane m.in. w procesie uchwalania planów miejscowych w mieście, ale również ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (SUIKZP, Studium) – na potrzeby dokumentu wzięto pod uwagę zapisy z projektu Studium, które jest aktualnie w trakcie procedury uchwalania.

Priorytet rozwojowy dla Krosna stanowi integracja ośrodka subregionalnego z jego obszarem funkcjonalnym w celu rozwoju potencjału gospodarczego oraz poprawy warunków życia mieszkańców. W nawiązaniu do powyższej rekomendacji określa się kierunki rozwoju przestrzennego miasta, rozumiane jako konieczne zmiany, jakie powinny zaistnieć w przestrzeni, by zrealizować cele strategiczne i osiągnąć ich efekty. Kierunki wskazane w zakresie następujących dziedzin:

1. Osadnictwo

1.1. Polityka przestrzenna określona w PZPWP:

- 1.1.1. Rozwój funkcji regionalnych w celu wsparcia policentrycznego charakteru osadnictwa w województwie;
- 1.1.2. Kształtowanie MOF Krosna oraz poprawa spójności z obszarem funkcjonalnym;
- 1.1.3. Poprawa spójności miasta i wzmocnienie jego roli jako ośrodka kreującego wysoką jakość życia mieszkańców;
- 1.1.4. Racjonalne gospodarowanie przestrzenią oraz kształtowanie ładu przestrzennego, oszczędne gospodarowanie terenami, w tym ochrona obszarów zieleni w miastach i wokół miast oraz unikanie kolizji w zagospodarowaniu przestrzennym;
- 1.1.5. Kształtowanie zielonego pierścienia wokół miasta;
- 1.1.6. Poprawa ładu przestrzennego poprzez porządkowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej MOF, dbałość o centrum miasta, rewitalizacja terenów i obiektów zdegradowanych.

1.2. Kierunki określone w SUIKZP Miasta Krosna:

- 1.2.1. Zapobieganie rozpraszaniu zabudowy, dążenie do zwartości zabudowy, w tym zapobieganie rozwijaniu rozbudowy wzdłuż ciągów komunikacyjnych;
- 1.2.2. Dostosowywanie nowej (lub rozbudowywanej) zabudowy do skali i wskaźników zabudowy istniejącej, a także z wykorzystaniem tradycyjnych form lokalnych, w tym szczególnie w zakresie zabudowy zabytkowej;

- 1.2.3. Uzupełnianie zabudowy o infrastrukturę parkingową, techniczną, zieleni (izolacyjną i rekreacyjną), a także małą architekturę; przy czym zabudowę mieszkaniową można także uzupełniać o nieuciążliwe usługi;
  - 1.2.4. Zachowywanie wskazanego w studium podstawowego przeznaczenia terenów;
  - 1.2.5. Stosowanie zieleni izolacyjnej (drogi, cmentarze);
  - 1.2.6. Zapewnienie uzbrojenia terenu przed dopuszczeniem jego zabudowy.
  - 1.3. Zapobieganie procesom suburbanizacji i rozpraszania zabudowy powodujących degradację terenów otwartych przydatnych dla rolnictwa przez intensyfikację użytkowania terenów zainwestowanych;
  - 1.4. Uwzględnienie przy zagospodarowaniu terenów ograniczeń związanych z położeniem na terenach narażonych na niebezpieczeństwo powodzi;
  - 1.5. Zachowywanie rezerwy terenu dla ogólnodostępnych przestrzeni publicznych;
  - 1.6. Dążenie do zwartości i wielofunkcyjności zabudowy (skupianie zabudowy i zapewnianie bliskiej dostępności podstawowych funkcji);
  - 1.7. Recykling przestrzeni – wykorzystywanie w pierwszej kolejności terenów opuszczonych lub zdegradowanych („brownfield”) zamiast wchodzenia na nowe, niezagospodarowane tereny („greenfield”);
  - 1.8. Dalsze zwiększanie odsetka powierzchni pokrytej planami miejscowymi.
2. Środowisko
    - 2.1. Polityka przestrzenna określona w PZPWP:
      - 2.1.1. Ochrona środowiska oraz racjonalne wykorzystanie jego zasobów;
      - 2.1.2. Ochrona zasobów wodnych;
      - 2.1.3. Zachowanie i zwiększenie skuteczności ochrony terenów o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych oraz kształtowanie spójnego systemu obszarów chronionych i powiązań ekologicznych;
      - 2.1.4. Ochrona zasobów leśnych oraz rozwój trwałej, zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej;
      - 2.1.5. Zapobieganie zagrożeniom i zanieczyszczeniom środowiska oraz minimalizowanie ich negatywnych skutków, w tym ograniczenie negatywnych skutków zjawisk naturalnych oraz zapobieganie zagrożeniom i zanieczyszczeniom środowiska spowodowanym działalnością człowieka;
      - 2.1.6. Ochrona dziedzictwa kulturowego:

- Zachowanie i ochrona zabytkowych obiektów i założeń przestrzennych, zwłaszcza średniowiecznego układu urbanistycznego centrum (utworzenie parku kulturowego);
- Zachowanie i ochrona walorów przestrzeni, w tym walorów krajobrazu kulturowego;
- Zachowanie i ochrona współczesnego materialnego dziedzictwa kulturowego;
- Rozwijanie sieci szlaków kulturowych, jako istotnego elementu spajającego zasoby kulturowe województwa;
- Ochrona pozostałych zasobów i elementów dziedzictwa kulturowego, w tym zasobów niematerialnych.

2.1.7. Utrzymanie i powiększanie terenów zieleni w mieście oraz tworzenie struktur przewietrzania.

2.2. Kierunki określone w SUIKZP:

2.2.1. Preferowanie rolnictwa ekologicznego i dostosowywanie go do predyspozycji i popytu;

2.2.2. Ochrona oraz rekultywacja lasów, w tym w szczególności obszarów najcenniejszych – starodrzewu, obszarów chronionych itp., a także ich udostępnianie społeczeństwu;

2.3. Kształtowanie struktur przestrzennych wzmacniających jakość środowiska przyrodniczego;

2.4. Tworzenie tematycznych szlaków turystycznych.

3. Infrastruktura społeczno-gospodarcza

3.1. Polityka przestrzenna określona w PZPWP:

3.1.1. Podniesienie poziomu życia mieszkańców:

- Rozwój istniejących uczelni wyższych;
- Rozwój infrastruktury ochrony zdrowia i opieki społecznej, w tym przyszpitalnego lądowiska;
- Wzmocnienie i rozwój potencjału kulturowego;
- Kształtowanie i rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.

3.1.2. Kształtowanie warunków rozwoju gospodarczego:

- Zwiększenie potencjału gospodarczego i podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej;
- Rozwój gospodarki rolnej i leśnej przy racjonalnym wykorzystywaniu zasobów środowiska naturalnego;
- Zrównoważony rozwój turystyki;

3.1.3. Wzmacnianie powiązań funkcjonalno-przestrzennych pomiędzy miastem a gminami MOF, poprzez tworzenie i realizowanie wspólnych projektów rozwojowych i przedsięwzięć inwestycyjnych;

3.1.4. Budowa nowych oraz rozbudowa istniejących obiektów i urządzeń sportowych w celu organizacji imprez sportowych o charakterze krajowym i międzynarodowym;

- Podniesienie poziomu życia mieszkańców poprzez rozwój i modernizację bazy usług publicznych, bazy rekreacyjnej oraz infrastruktury przeciwpowodziowej;
- Rozwój różnych form rekreacji, usług turystycznych i usług kultury, rozwój turystyki rowerowej;
- Rozwój gospodarczy MOF z zastosowaniem zasad zrównoważonego rozwoju;
- Wzmacnianie potencjału gospodarczego i społecznego ośrodka subregionalnego stymulującego rozwój obszaru funkcjonalnego;
- Rozwój inkubatorów nowych technologii oraz instytucji otoczenia biznesu;
- Rozwój zainwestowania i powiększanie istniejących specjalnych stref ekonomicznych;
- Rozwój terenów inwestycyjnych przy zapewnieniu wymaganego uzbrojenia i dogodnego powiązania komunikacyjnego z głównymi szlakami transportowymi;
- Rozwój infrastruktury turystyki biznesowej;
- Rozwój specjalistycznej produkcji rolniczej (uprawa winorośli z produkcją win);
- Rozwój rolnictwa ekologicznego opartego na gospodarstwach rodzinnych;
- Rozwój kapitału ludzkiego oraz wzrost poziomu życia mieszkańców.

3.2. Kierunki określone w SUIKZP:

3.2.1. Realizacja określonych w Studium inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym

3.2.2. Realizacja określonych w Studium inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, w szczególności:

- Budowę sieci przesyłowej gazu ziemnego – gazociąg Strachocina – granica województwa – Pogórska Wola Dn 1000 mm, MOP 8,4 MPa, L= 98 km;
- Rewitalizację linii kolejowej nr 108 na odcinku Jasło – Nowy Zagórz;
- Budowę, rozbudowę i modernizację sieci kanalizacji sanitarnej;
- Przebudowę, rozbudowę, modernizację oczyszczalni ścieków;
- Odcinkową regulację potoku Śmierdziączka w km 0+00-2+400 i potoku Ślącza w km 0+000-1+040 na terenie miasta Krosna oraz potoku Śmierdziączka w km 5+470-6+080.

3.3. Rozwój oferty usługowej w centrum miasta.

4. Komunikacja

4.1. Polityka przestrzenna określona w PZPWP:

- 4.1.1. Rozwój powiązań drogowych wzmacniających zewnętrzną dostępność komunikacyjną, w tym rozwój powiązań komunikacyjnych z Rzeszowem;
- 4.1.2. Rozwój infrastruktury transportu lotniczego (rozwój infrastruktury lotniska i wykorzystanie jego potencjału jako elementu komunikacyjnego);
- 4.1.3. Integracja i rozwój transportu publicznego.
- 4.2. Kierunki określone w SUIKZP:
  - 4.2.1. Dążenie do zapewnienia wysokiego standardu życia oraz ochrony zdrowia mieszkańców przy jednoczesnym umożliwieniu rozwoju gospodarczego miasta;
  - 4.2.2. Rozbudowa i poprawa jakości dróg gminnych, w tym dążenie do segregacji ruchu (ścieżki rowerowe, uwzględnienie potrzeb pieszych);
  - 4.2.3. Poprawa dostępności kolejowej oraz rozwój lotniska;
  - 4.2.4. Poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru w wymiarze lokalnym, regionalnym i krajowym.
- 4.3. Poprawa jakości dróg publicznych;
- 4.4. Budowa ścieżek rowerowych – stworzenie rozwiązań systemowych przez rozwój infrastruktury, powiązanie tras i ścieżek rowerowych;
- 4.5. Rozwój infrastruktury dla ruchu pieszego.
5. Infrastruktura techniczna
  - 5.1. Polityka przestrzenna określona w PZPWP:
    - 5.1.1. Racjonalny rozwój gospodarki wodnej i ściekowej:
      - Zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wód;
      - Zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego;
      - Rozwój gospodarki ściekowej;
      - Rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej i deszczowej;
    - 5.1.2. Rozwój systemu gospodarki odpadami:
      - Racjonalne gospodarowanie odpadami komunalnymi;
      - Gospodarowanie pozostałymi grupami odpadów;
  - 5.2. Kierunki określone w SUIKZP
    - 5.2.1. Utrzymanie i rozbudowa systemu zaopatrzenia w wodę, w tym ujęć wody i sieci wodociągowej;
    - 5.2.2. Utrzymanie i rozbudowa systemu kanalizacyjnego, w tym istniejącej oczyszczalni ścieków, sieci kanalizacji sanitarnej, zapobieganie zrzutowi ścieków do wód i gleby;
    - 5.2.3. Prawidłowe gospodarowanie wodami opadowymi (m.in. podczyszczanie, odprowadzanie do sieci kanalizacji deszczowej lub na powierzchnie biologicznie czynne);

- 5.2.4. Rozwój sieci elektroenergetycznej, w tym poprzez budowę nowej linii 110 kV (zabezpieczenie rezerwy terenu na pas ochronny);
  - 5.2.5. Rozwój OZE i sieci gazowej oraz prowadzenie termomodernizacji (w tym wymiany indywidualnych źródeł ciepła);
  - 5.2.6. Wdrożenie rozwiązań mających na celu odzyskiwanie energii z odpadów w procesie ich termicznego przekształcania;
  - 5.2.7. Rozwijanie systemu utylizacji odpadów niebezpiecznych, w tym azbestu, sprzętu elektronicznego i in.;
  - 5.2.8. Rozbudowa sieci telekomunikacyjnych, w tym sieci telefonii komórkowej i sieci światłowodowej;
  - 5.2.9. Zachowywanie stref ochronnych (sieci elektroenergetycznej, gazowej itp.).
- 5.3. Rozwój infrastruktury wykorzystującej źródła odnawialne (OZE) do produkcji energii elektrycznej i ciepłej.

11. Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi i strategicznymi

Rozdział odnosi się do art. 10f ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40): „Projekt strategii rozwoju gminy opracowuje wójt oraz przedkłada go zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa”

Niniejsza strategia wpisuje się w założenia naczelných dokumentów strategicznych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym. Poniżej wykazano komplementarność dotyczącą wybranych dokumentów, szczególnie skupiono się na kluczowym dokumencie strategicznym regionu czyli *Strategii Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030*. Przedstawiono również dokumenty lokalne, wpisujące się w założenia strategiczne niniejszego opracowania. *Strategia Rozwoju Miasta Krosna na lata 2023-2030* jest spójna m.in. z dokumentami takimi jak:

- ◆ Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- ◆ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- ◆ Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030,
- ◆ Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego,
- ◆ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Krosna (trwa opracowanie dokumentu),
- ◆ Program Rewitalizacji Miasta Krosna na lata 2016-2023.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – jest aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020, została przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r. Jest obecnie obowiązującym, głównym dokumentem długofalowej polityki gospodarczej. Nadrzędnym celem SOR jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w czterech wymiarach: społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Cele i kierunki działań zdefiniowane w niniejszej strategii są komplementarne z zapisami SOR.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Strategia Rozwoju Miasta Krosna na lata 2023-2030
Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną	Cel strategiczny 1. Rozwój kapitału ludzkiego Cel strategiczny 2. Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości Cel strategiczny 3. Rozwój gospodarki turystycznej

Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony	Cel strategiczny 4. Kreowanie atrakcyjnych warunków do życia i zamieszkania w Krośnie Cel strategiczny 5. Poprawa przestrzennych i środowiskowych komponentów rozwoju zrównoważonego
Cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarstwu	Cel strategiczny 4. Kreowanie atrakcyjnych warunków do życia i zamieszkania w Krośnie

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 – jest podstawowym dokumentem planistycznym polityki regionalnej Polski. Przedstawia kluczowe cele polityki regionalnej oraz działania i zadania, do których zrealizowania powinien dążyć rząd oraz samorządy: wojewódzkie, powiatowe, gminne, a także inne podmioty uczestniczące w realizacji zadań strategii. Działania zaplanowane w ramach wspomnianej strategii są oparte na zapewnieniu spójności rozwojowej – z tego względu słabsze gospodarczo i społecznie obszary wymagają wsparcia, co przedstawiono jako Obszary Strategicznej Interwencji. Strategia Rozwoju Miasta Krosna jest spójna z zapisami KSRR.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Strategia Rozwoju Miasta Krosna na lata 2023-2030
Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym	Cel strategiczny 5. Poprawa przestrzennych i środowiskowych komponentów rozwoju zrównoważonego
Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych	Cel strategiczny 1. Rozwój kapitału ludzkiego Cel strategiczny 2. Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości Cel strategiczny 3. Rozwój gospodarki turystycznej
Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie	Cel strategiczny 4. Kreowanie atrakcyjnych warunków do życia i zamieszkania w Krośnie

Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030 – pełni kluczową rolę przy opracowywaniu strategii dla miast i gmin w województwie podkarpackim. Do jej zapisów odniesiono się także w rozdziale *OSI w strategii rozwoju województwa a zakres planowanych działań gminy*, wskazując obszary strategicznej interwencji, w które wpisuje się miasto Krosno. Cele główne i priorytety zdefiniowane w strategii *Podkarpackie 2030* przedstawiono poniżej.

1. Gospodarka i nauka – Wzmacnianie potencjału regionalnej gospodarki oraz zwiększanie udziału nauki i badań dla innowacyjnego i zrównoważonego rozwoju społeczno- gospodarczego województwa.
  - 1.1. Nauka, badania i szkolnictwo wyższe wspierające gospodarkę.
  - 1.2. Inteligentne specjalizacje województwa.
  - 1.3. Konkurencyjność gospodarki poprzez innowacje i nowoczesne technologie.
  - 1.4. Gospodarka cyrkularna (gospodarka obiegu zamkniętego).
2. Kapitał ludzki i społeczny – Wzmacnianie kapitału ludzkiego i społecznego jako podstawy umożliwiającej rozwój regionu oraz podnoszenie poziomu życia mieszkańców.

- 2.1. Edukacja.
  - 2.2. Regionalna polityka zdrowotna.
  - 2.3. Kultura i dziedzictwo kulturowe.
  - 2.4. Rynek pracy.
  - 2.5. Społeczeństwo obywatelskie i kapitał społeczny.
  - 2.6. Włączenie społeczne.
  - 2.7. Aktywny styl życia i sport.
3. Infrastruktura dla zrównoważonego rozwoju i środowiska – Rozbudowa infrastruktury służącej rozwojowi oraz optymalizacja wykorzystania zasobów naturalnych i energii przy zachowaniu dbałości o stan środowiska przyrodniczego.
    - 3.1. Bezpieczeństwo energetyczne i OZE.
    - 3.2. Rozwój infrastruktury transportowej oraz integracji międzygałęziowej transportu publicznego.
    - 3.3. Poprawa dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionu oraz rozwój transportu publicznego.
    - 3.4. Rozwój infrastruktury informacyjno-komunikacyjnej w regionie.
    - 3.5. Rozwój infrastruktury służącej prowadzeniu działalności gospodarczej i turystyki.
    - 3.6. Przeciwdziałanie i minimalizowanie skutków zagrożeń antropogenicznych.
    - 3.7. Zapobieganie i minimalizowanie skutków zagrożeń antropogenicznych.
    - 3.8. Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego, w tym ochrona i poprawianie stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu.
  4. Dostępność usług – Zwiększenie dostępu obywateli do usług publicznych podniesienie standardu ich świadczenia dla poprawy jakości życia i wzmacniania procesów rozwojowych.
    - 4.1. Poprawa dostępności do usług publicznych poprzez wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych.
    - 4.2. Planowanie przestrzenne wspierające aktywizację społeczności i aktywizacja obszarów zdegradowanych.
    - 4.3. Wsparcie instytucjonalne i poprawa bezpieczeństwa mieszkańców.
    - 4.4. Budowanie i rozwój partnerstwa dla rozwoju województwa.
    - 4.5. Współpraca ponadregionalna i międzynarodowa.

Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030	Strategia Rozwoju Miasta Krosna na lata 2023-2030
Cel 1. Gospodarka i nauka – Wzmacnianie potencjału regionalnej gospodarki oraz zwiększanie udziału nauki i badań dla innowacyjnego i zrównoważonego rozwoju społeczno- gospodarczego województwa	Cel strategiczny 1. Rozwój kapitału ludzkiego Cel strategiczny 2. Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości Cel strategiczny 3. Rozwój gospodarki turystycznej

Cel 2. Kapitał ludzki i społeczny – Wzmacnianie kapitału ludzkiego i społecznego jako podstawy umożliwiającej rozwój regionu oraz podnoszenie poziomu życia mieszkańców.	Cel strategiczny 4. Kreowanie atrakcyjnych warunków do życia i zamieszkania w Krośnie
Cel 3. Infrastruktura dla zrównoważonego rozwoju i środowiska – Rozbudowa infrastruktury służącej rozwojowi oraz optymalizacja wykorzystania zasobów naturalnych i energii przy zachowaniu dbałości o stan środowiska przyrodniczego.	Cel strategiczny 3. Rozwój gospodarki turystycznej Cel strategiczny 5. Poprawa przestrzennych i środowiskowych komponentów rozwoju zrównoważonego
Cel 4. Dostępność usług – Zwiększenie dostępu obywateli do usług publicznych podniesienie standardu ich świadczenia dla poprawy jakości życia i wzmacniania procesów rozwojowych.	Cel strategiczny 4. Kreowanie atrakcyjnych warunków do życia i zamieszkania w Krośnie Cel strategiczny 5. Poprawa przestrzennych i środowiskowych komponentów rozwoju zrównoważonego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego Perspektywa 2030 –

definiuje główne uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne rozwoju województwa, a także jego strukturę przestrzenną. Stanowi główny dokument planistyczny wyznaczający cele strategiczne województwa w układzie przestrzennym. W dokumencie wskazano kierunki działań odnoszące się do sześciu dziedzin: osadnictwa, środowiska, infrastruktury społeczno-gospodarczej, komunikacji, infrastruktury technicznej oraz obronności i bezpieczeństwa państwa. Zasady zagospodarowania przestrzennego zaprezentowane we wspomnianym dokumencie stanowią ogólne warunki dla realizacji działań zdefiniowanych w Strategii Rozwoju Miasta Krosna.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego	Strategia Rozwoju Miasta Krosna na lata 2023-2030
Kierunek 1.1. Poprawa spójności funkcjonalno-przestrzennej systemu osadniczego województwa	Cel strategiczny 4. Kreowanie atrakcyjnych warunków do życia i zamieszkania w Krośnie Cel strategiczny 5. Poprawa przestrzennych i środowiskowych komponentów rozwoju zrównoważonego
Kierunek 2.1. Ochrona środowiska oraz racjonalne wykorzystanie jego zasobów	
Kierunek 2.2. Zapobieganie zagrożeniom i zanieczyszczeniom środowiska oraz minimalizowanie ich negatywnych skutków	
Kierunek 2.3. Ochrona dziedzictwa kulturowego	Cel strategiczny 4. Kreowanie atrakcyjnych warunków do życia i zamieszkania w Krośnie
Kierunek 3.1. Podniesienie poziomu życia mieszkańców województwa	Cel strategiczny 1. Rozwój kapitału ludzkiego Cel strategiczny 2. Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości Cel strategiczny 3. Rozwój gospodarki turystycznej Cel strategiczny 4. Kreowanie atrakcyjnych warunków do życia i zamieszkania w Krośnie
Kierunek 3.2. Kształtowanie warunków rozwoju gospodarczego	
Kierunek 4.1. Poprawa dostępności komunikacyjnej województwa	Cel strategiczny 5. Poprawa przestrzennych i środowiskowych komponentów rozwoju zrównoważonego
Kierunek 5.1. Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego województwa	
Kierunek 5.2. Racjonalny rozwój gospodarki wodnej i ściekowej	
Kierunek 5.3. Rozwój systemu gospodarki odpadami	
Kierunek 5.4. Rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej	
Kierunek 6.1. Zwiększenie zdolności obronnej i bezpieczeństwa państwa	

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Krosna – jest obligatoryjnym dokumentem planistycznym miasta w wymiarze przestrzennym, stanowi bazę dla tworzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Studium określa zasady zagospodarowania lokalnego oraz polityki inwestycyjnej. Wraz z powiększeniem terytorium miasta Krosna przystąpiono do opracowania nowego dokumentu. Strategia rozwoju Krosna uwzględni zapisy Studium, będąc wobec niego komplementarną.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Krosna	Strategia Rozwoju Miasta Krosno na lata 2023-2030
Szczegółowe zasady prowadzenia polityki przestrzennej na terenie miasta Krosna, zdefiniowane w Studium	<p>Cel strategiczny 2. Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości</p> <p>Cel strategiczny 3. Rozwój gospodarki turystycznej</p> <p>Cel strategiczny 4. Kreowanie atrakcyjnych warunków do życia i zamieszkania w Krośnie</p> <p>Cel strategiczny 5. Poprawa przestrzennych i środowiskowych komponentów rozwoju zrównoważonego</p> <p>Model struktury funkcjonalno-przestrzennej został opracowany z uwzględnieniem zapisów w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.</p>

Program Rewitalizacji Miasta Krosna na lata 2016-2023 – jest programem nakierowanym na działania w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej oraz środowiskowej. Jego celem jest wyprowadzenie zdegradowanych obszarów ze stanu kryzysowego oraz zapewnienie odpowiednich warunków dla zrównoważonego rozwoju. Dokument stanowi podstawowe narzędzie koordynowania różnych przedsięwzięć podejmowanych w ramach rewitalizacji. Niniejsza strategia jest spójna z zapisami wspomnianego programu rewitalizacji.

Program Rewitalizacji Miasta Krosna na lata 2016-2023	Strategia Rozwoju Miasta Krosno na lata 2023-2030
Cel strategiczny 1. Wzmocnienie integracji społecznej i aktywności zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji	<p>Cel strategiczny 1. Rozwój kapitału ludzkiego</p> <p>Cel strategiczny 2. Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości</p> <p>Cel strategiczny 4. Kreowanie atrakcyjnych warunków do życia i zamieszkania w Krośnie</p>
Cel strategiczny 2. Wsparcie dziedzictwa kulturowego poprzez remonty, modernizację, konserwację i nadanie nowych funkcji społecznym obiektom publicznym	<p>Cel strategiczny 3. Rozwój gospodarki turystycznej</p> <p>Cel strategiczny 4. Kreowanie atrakcyjnych warunków do życia i zamieszkania w Krośnie</p> <p>Cel strategiczny 5. Poprawa przestrzennych i środowiskowych komponentów rozwoju zrównoważonego</p>
Cel strategiczny 3: Kształtowanie atrakcyjnej przestrzeni publicznej	<p>Cel strategiczny 5. Poprawa przestrzennych i środowiskowych komponentów rozwoju zrównoważonego</p>

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy są podstawowymi dokumentami planistycznymi, które stanowią podstawę do podejmowania decyzji mających wpływ na kształtowanie zasobów wodnych i zasad gospodarowania. Według II aktualizacji planu, obszar wodny Wisły został podzielony na 7 regionów – Krosno znajduje się w regionie Górnej-Wschodniej Wisły (dawniej region Górnej Wisły), obejmującym zlewnię rzeki Wisłok.

Wyznaczając cele środowiskowe dla poszczególnych jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) brano pod uwagę ocenę stanu lub potencjału ekologicznego i stanu chemicznego. W sytuacji, gdy jednolita część wód osiągnęła już pożądany stan, celem jest nie pogorszenie tego stanu. Poniżej wskazano szczegółowe informacje na temat JCWP (jednolitych części wód powierzchniowych) i JCWPD (jednolitych części wód podziemnych), zlokalizowanych na terenie miasta Krosna.

Tabela 1 Charakterystyka JCWP zlokalizowanych na terenie miasta Krosna

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Typologia JCW	Status	Stan ogólny	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
					Stan lub potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
RW200007226329	Lubatówka	Potok lub mała rzeka fliszowa o charakterze węglanowym	Silnie zmieniona część wód	Zły	Umiarkowany potencjał ekologiczny	Stan chemiczny poniżej dobrego	Zagrożona
RW2000072263337	Wisłok od Zb. Besko do Czarnego Potoku	Potok lub mała rzeka fliszowa o charakterze węglanowym	Naturalna	Zły	Dobry stan ekologiczny	Dobry stan chemiczny	Zagrożona

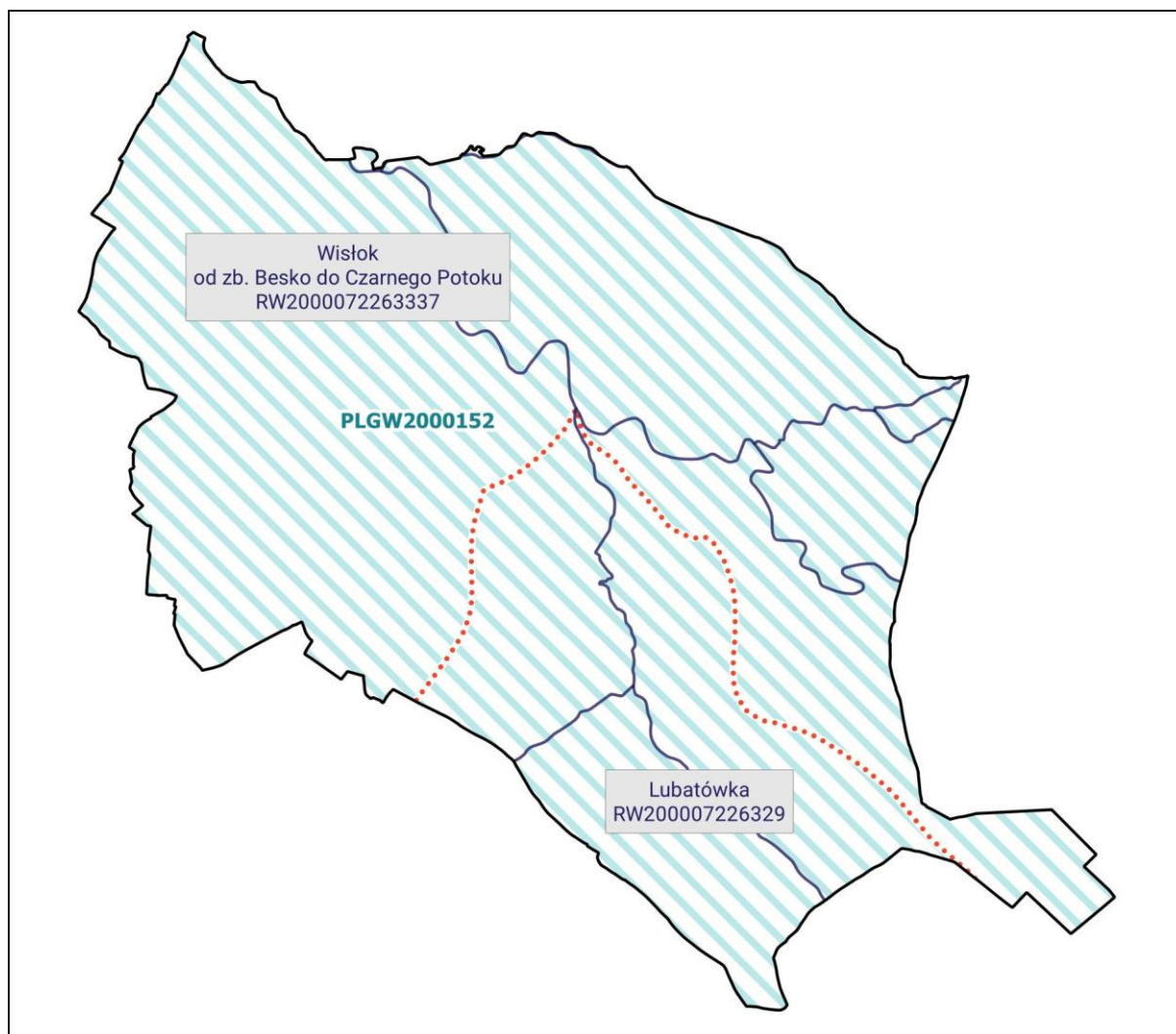
Źródło: opracowanie własne na podstawie Aktualizacji planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Tabela 2 Charakterystyka JCWPD zlokalizowanych na terenie miasta Krosna

Kod JCWPD	Ogólna ocena stanu	Ocena stanu chemicznego	Ocena stanu ilościowego	Obszar wyznaczony na mocy art. 7 do poboru wody przeznaczony do spożycia przez ludzi	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
PLGW2000152	Dobry	Dobry	Dobry	Tak	Niezagrożona

Źródło: opracowanie własne na podstawie Aktualizacji planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Rysunek 2 Jednolite części wód znajdujące się w granicach administracyjnych miasta

— Jednolite Części
Wód Powierzchniowych

⋯ granica zlewni JCWP

▨ Jednolite Części
Wód Podziemnych

□ granica miasta

0 1 2 km

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 3 Zestaw działań przewidzianych w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (II aktualizacja)

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Kategoria działań	Grupa działań	Nazwa działania	Okres realizacji
RW200007226329	Lubatówka	Poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków	Poprawa stanu elementów hydromorfologicznych w zakresie spełnienia celów środowiskowych	Działania renaturyzacyjne	Do 2027 r.
			Ochrona i odtwarzanie naturalnych procesów hydromorfologicznych w korycie w zakresie spełnienia celów środowiskowych obszarów przyrodniczych	Realizacja działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta	Do 2027 r.
RW200007226337	Wisłok od Zb. Besko do Czarnego Potoku	Poprawa warunków dla obszarów chronionych	Ocena wpływu budowy poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe jcwp	Ocena wpływu budowy poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe jcwp	Do 2027 r.
		Zapewnienie ciągłości biologicznej rzek i potoków	Ochrona i odtwarzanie naturalnych procesów hydromorfologicznych w korycie w zakresie spełnienia celów środowiskowych obszarów przyrodniczych	Realizacja działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta	Do 2027 r.
		Gospodarka ściekowa	Gospodarka ściekowa w aglomeracjach	Realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych	Do 2027 r.
		Ograniczenie zanieczyszczeń rozproszonych z rolnictwa	Działania kontrolne	Kontrole dotyczące stosowania programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu przez podmioty prowadzące produkcję rolną i działalność	Działanie ciągłe
Kod JCWPD		Kategoria działań	Grupa działań	Nazwa działania	Okres realizacji
PLGW2000152		Gospodarka komunalna	Pozostałe	Weryfikacja zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych	Do 2024 r.

Źródło: Aktualizacja planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły.

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły

Nadrzędnym celem Planu zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP) jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, poprzez realizację działań służących minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń. W dokumencie wyznaczono trzy cele główne:

1. Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego

2. Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego
3. Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym.

Mapy ryzyka i zagrożenia powodziowego dla miasta Krosna przedstawia załącznik nr 2 Mapy ryzyka i zagrożenia powodziowego.

W poniższej tabeli wskazano działania przedstawione w *Planie zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły* dla cieków zlokalizowanych na terenie miasta.

Tabela 4 Działania wyodrębnione w aktualizacji Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły

Nazwa działania	Numer i nazwa typu działania	Numer i nazwa celu szczegółowego	Numer i nazwa celu głównego	Okres realizacji
Budowa lewego wału przeciwpowodziowego rzeki Wisłok na terenie miasta Krosno w km 150+845 - 153+830	29. Budowa przebudowa wałów przeciwpowodziowych	2.2. Redukcja obszaru zagrożonego powodzią oraz zapewnienie racjonalnego gospodarowania obszarami zagrożenia powodziowego	2. Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego	2022-2027

Źródło: opracowanie na podstawie aktualizacji Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły

Plan przeciwdziałania skutkom suszy

Jednym z podstawowych dokumentów planistycznych w gospodarowaniu wodami o zasięgu ogólnokrajowym jest Plan przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS). Wśród głównych celów sformułowanych w dokumencie można wymienić:

- ◆ skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy,
- ◆ zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy,
- ◆ edukację i zarządzanie ryzykiem suszy,
- ◆ formalizację i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Teren miasta Krosna znajduje się na obszarze zaklasyfikowanym w klasach zagrożenia suszą rolniczą do klasy I – słabo zagrożone, w klasach zagrożenia suszą hydrologiczną i hydrogeologiczną do klasy II – umiarkowanie zagrożone. Według klas łącznego zagrożenia suszą teren Krosna zakwalifikowany został jako umiarkowanie zagrożony.

12. Obszary strategicznej interwencji w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań

Rozdział odnosi się do art. 10e ust. 3 pkt 6 *ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2023 r. poz. 40), wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności „*obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa* (Dz. U. z 2022 r. poz. 2094), wraz z zakresem planowanych działań”.

W *Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030* zdefiniowano obszary, które powinny zostać objęte strategiczną interwencją. Wśród nich wyróżniono obszary krajowe: Wschodnia Polska, obszary zagrożone trwałą marginalizacją i miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze. **Miasto Krosno wpisuje się w dwa OSI krajowe: miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze oraz Wschodnia Polska.** W dokumencie wyróżniono także OSI regionalne, takie jak:

- 7.1. Wykorzystanie policentrycznego miejskiego układu osadniczego,
- 7.2. Funkcje metropolitalne Rzeszowa oraz jego obszaru funkcjonalnego,
- 7.3. Obszary wymagające szczególnego wsparcia w kontekście równoważenia rozwoju,
- 7.4. Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku.

Miasto Krosno wpisuje się jedno regionalne OSI - 7.1. Wykorzystanie policentrycznego miejskiego układu osadniczego. Krosno jest jednym z głównych ośrodków miejskich w województwie podkarpackim, stanowiącym centrum gospodarcze i administracyjne regionu. Pełni funkcję przemysłową opartą o potencjał przedsiębiorstw produkcyjno-usługowych sektora motoryzacyjnego, szklarskiego, lotniczego, meblarskiego i przetwórstwa tworzyw sztucznych. Posiada potencjał i warunki do rozwoju turystyki uzdrowiskowej, kulturowej oraz tranzytowej, a także szkolnictwa wyższego. Z tego względu jest naturalnym biegunem wzrostu dla województwa, szczególnie dla okolicznych gmin, z którymi tworzy miejski obszar funkcjonalny. W strategii wojewódzkiej wskazuje się duży potencjał Krosna do podejmowania współpracy ze Słowacją oraz miastem Jasło – dokument rekomenduje utworzenie duopolu Krosno-Jasło.

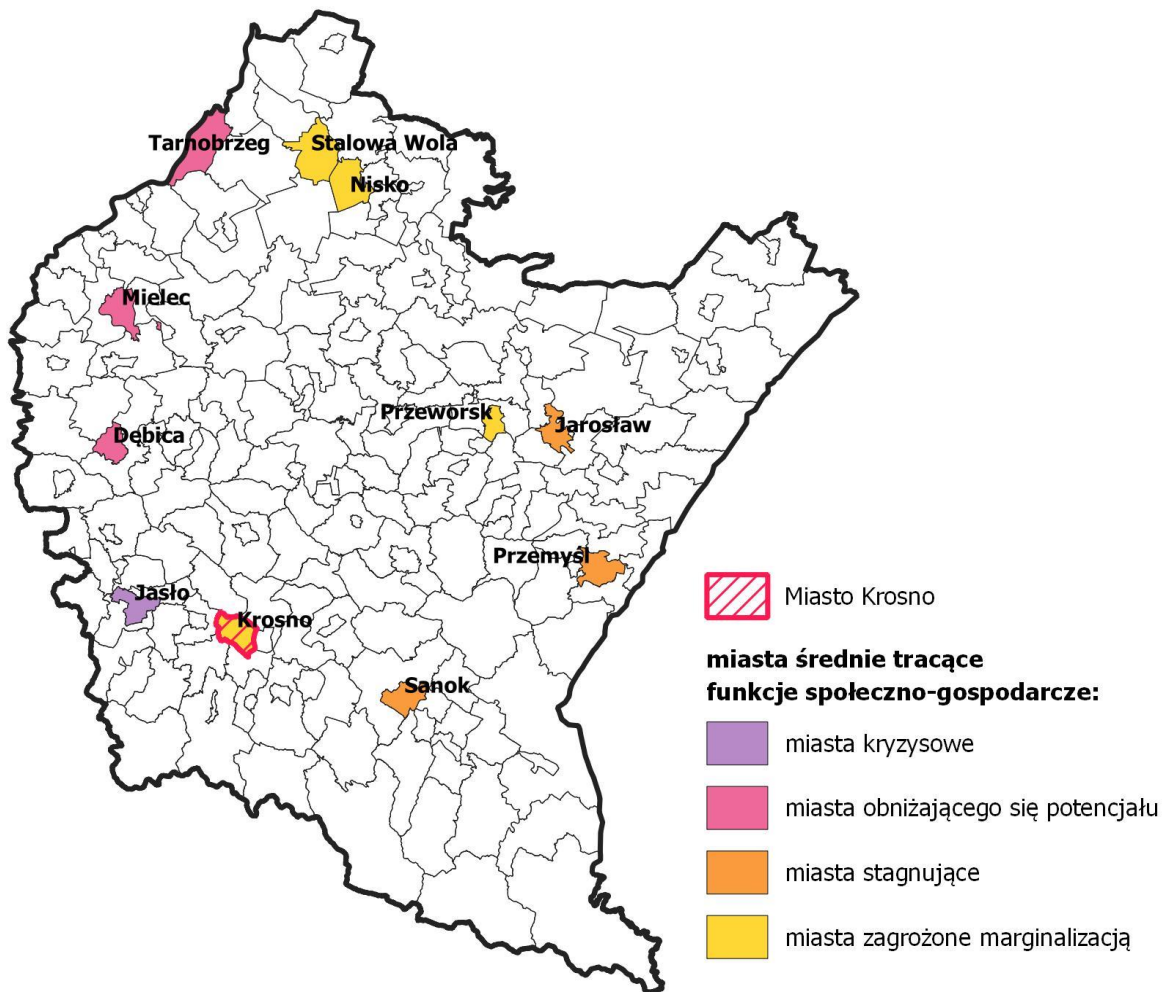
Rysunek 3 OSI Wschodnia Polska w uwzględnieniu położenia Miasta Krosna

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii rozwoju województwa - Podkarpackie 2030.

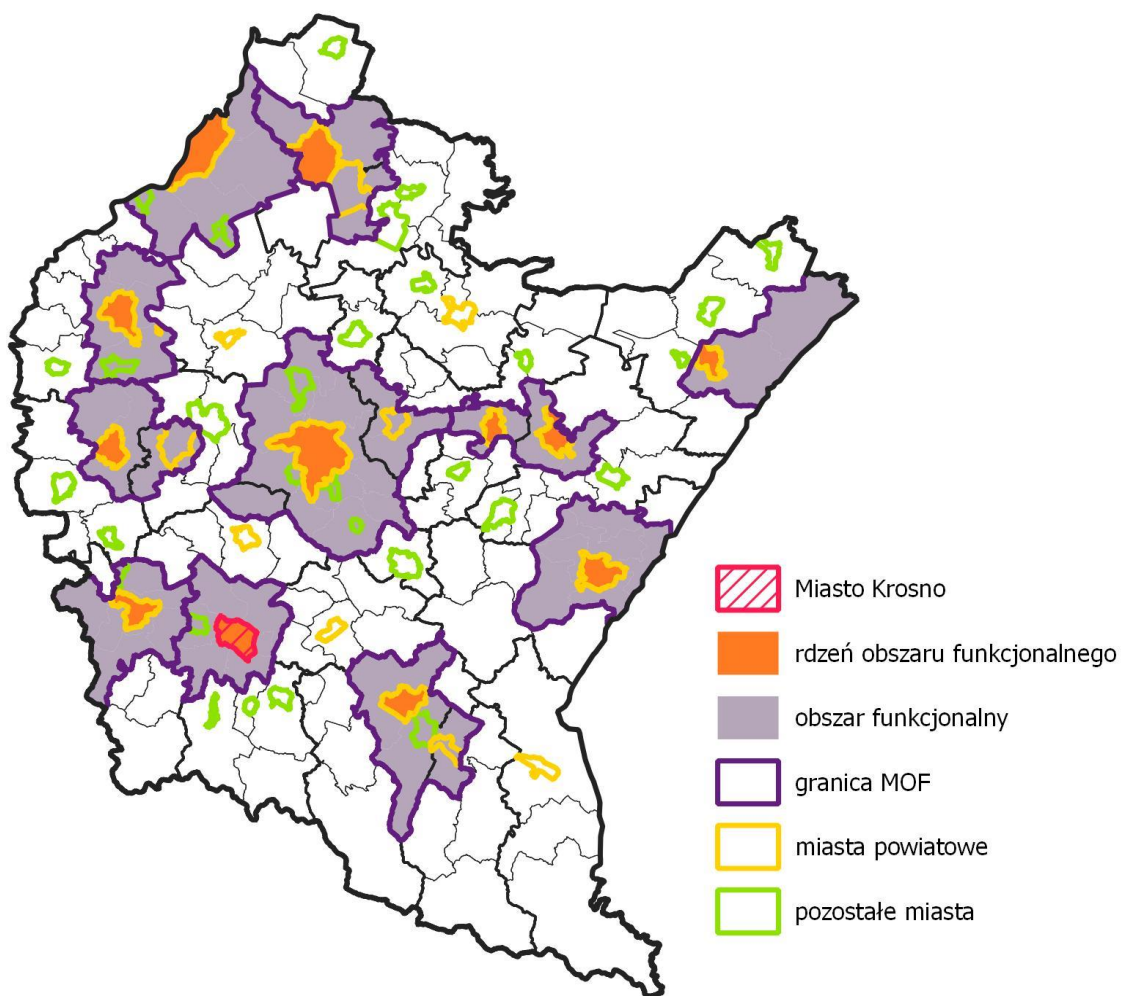

Rysunek 4 OSI miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze z uwzględnieniem położenia Miasta Krosno

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii rozwoju województwa - Podkarpackie 2030.

Rysunek 5 OSI obszary funkcjonalne z uwzględnieniem położenia Miasta Krosna

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii rozwoju województwa - Podkarpackie 2030.

W poniższej tabeli przedstawiono informacje na temat działań wskazanych dla OSI, w które wpisuje się Krosno.

Obszar Strategicznej Interwencji		Zakres działań
7.1. Wykorzystanie policentrycznego miejskiego układu osadniczego	7.1.1. Wzmocnienie roli biegunów wzrostu w świadczeniu usług publicznych oraz usług wyższego rzędu, a w szczególności wzmocnienie potencjałów wyróżniających je w skali krajowej	<ul style="list-style-type: none"> ◆ umocnienie pozycji biegunów wzrostu w oparciu o ich potencjał w celu podniesienia ich pozycji w hierarchii ośrodków rozwoju na poziomie regionu i kraju; ◆ podejmowanie działań przeciwdziałających pogarszaniu się sytuacji społeczno-ekonomicznej w sytuacji ewentualnego zastoju gospodarczego wynikającego z uwarunkowań kryzysowych, w tym epidemii COVID-19 w 2020 r.; ◆ wzmocnienie rdzeni biegunów wzrostu w zakresie realizowanych funkcji miastotwórczych; ◆ zachowanie policentrycznej struktury osadniczej umożliwiającej rozpowszechnianie efektów działań rozwojowych na obszar całego województwa; ◆ wsparcie biegunów wzrostu w zakresie wykorzystania potencjałów endogenicznych; ◆ kreowanie nowych regionalnych biegunów wzrostu; ◆ tworzenie układów multipolarnych uwzględniających rozprzestrzenianie się procesów rozwojowych ponad granicami administracyjnymi; ◆ rozwój kapitału ludzkiego poprzez poprawę jakości edukacji oraz zróżnicowanie oferty edukacyjnej i popularyzującą naukę z wykorzystaniem innowacji; ◆ rozwój usług publicznych i podniesienie ich jakości, m.in. w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa publicznego; ◆ poprawa ładu przestrzennego obszaru poprzez integrację planowania przestrzennego; ◆ poszerzenie oferty kulturalnej i zwiększenie udziału mieszkańców w życiu kulturalnym regionu; ◆ wykorzystanie potencjału turystycznego ośrodków poprzez kreowanie różnorodnych produktów turystycznych; ◆ wsparcie uczelni oraz szkół poprzez włączanie ich w lokalne i regionalne programy promocji, a także uwzględnienie ich funkcjonowania w ofertach inwestycyjnych. <p>Kierunki działań planowanych do realizacji w Strategii Rozwoju Miasta Krosna, spójne z powyższymi zakresami: 1.1 Przygotowanie kadr o kompetencjach potrzebnych na lokalnym rynku pracy; 2.4 Aktywny marketing gospodarczy; 3.1 Kreowanie produktów i atrakcji turystycznych; 4.2 Wysoka jakość usług wychowawczych i edukacyjnych; 4.4 Zdrowie i aktywność fizyczna mieszkańców; 4.5 Atrakcyjna oferta czasu wolnego dla osób w każdym wieku; 4.8 Ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego; 5.3 Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej wraz z zagospodarowaniem terenów zielonych; 5.4 Poprawa bezpieczeństwa publicznego i zwiększenie odporności na skutki kryzysu klimatycznego.</p>

Obszar Strategicznej Interwencji	Zakres działań
<p>7.1.2. Rozwój potencjału gospodarczego miast, ze szczególnym uwzględnieniem biegunów wzrostu wraz z rozprzestrzenianiem trendów rozwojowych na otaczające je obszary funkcjonalne oraz wiejskie</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ wzmacnianie sieci ciężarów grawitacyjnych miast regionu stanowiących szansę do stworzenia sieci stymulowania przepływu procesów rozwojowych; ◆ rozwój obszarów dla potencjalnych inwestorów pod kątem możliwości rozwoju stref działalności gospodarczej; ◆ wspieranie rozwoju strefy działalności gospodarczej w kierunku powstawania i efektywnego funkcjonowania przedsiębiorstw wraz z oddziaływaniem na obszary wiejskie; ◆ kreowanie nowych miejsc pracy oraz zwiększenie wartości PKB poprzez rozwój sektora usług i przedsiębiorstw; ◆ dywersyfikacja gospodarki biegunów wzrostu i ich obszarów funkcjonalnych celem wzmocnienia funkcji gospodarczej, ze szczególnym uwzględnieniem możliwego okresu regresu gospodarczego w wymiarze ponadregionalnym; ◆ zniwelowanie istniejących barier transgranicznych i zacieśnienie współpracy gospodarczej z przedsiębiorstwami z Ukrainy i Słowacji; ◆ wprowadzenie w ośrodkach miejskich rozwiązań wpisujących się w ideę Smart City; ◆ kształtowanie miejskich terenów zieleni w nawiązaniu do idei: „zielone miasta”; ◆ wsparcie rozwoju biegunów wzrostu z wykorzystaniem ich potencjału turystycznego i rekreacyjnego. <p>Kierunki działań planowanych do realizacji w Strategii Rozwoju Miasta Krosna, spójne z powyższymi zakresami: 1.2 Doskonalenie edukacji przedsiębiorczości; 2.1 Rozwój infrastruktury gospodarczej; 2.2 Rozwój zachęt inwestycyjnych; 2.3 Wspieranie przedsiębiorców; 3.2 Poprawa infrastruktury turystycznej; 5.3 Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej wraz z zagospodarowaniem terenów zielonych.</p>
<p>7.1.3. Rozwój powiązań komunikacyjnych wewnątrz obszarów funkcjonalnych biegunów wzrostu</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ zwiększenie spójności terytorialnej obszarów funkcjonalnych budowę, rozbudowę oraz modernizację infrastruktury kolejowej; ◆ podniesienie bezpieczeństwa komunikacyjnego poprzez budowę obwodnic i odciążenie centrów miast od przeciążeń wynikających z transportu indywidualnego i komunikacji publicznej; ◆ modernizacja i rozwój infrastruktury dróg lokalnych w celu zwiększenia spójności obszarów funkcjonalnych miast; ◆ rozwój transportu publicznego, w tym poprzez modernizację i rozwój infrastruktury w celu efektywniejszego przemieszczania się wewnątrz obszarów funkcjonalnych oraz między nimi;

Obszar Strategicznej Interwencji	Zakres działań
	<ul style="list-style-type: none"> ◆ wspieranie systemu zrównoważonego transportu wraz węzłami intermodalnymi typu P&R, B&R; ◆ rozwój zintegrowanej sieci ścieżek rowerowych, tras rowerowych, jako alternatywy dla przemieszczania się na krótkich odcinkach oraz służących rekreacji. <p>Kierunki działań planowanych do realizacji w Strategii Rozwoju Miasta Krosna, spójne z powyższymi zakresami: 5.1 Wysoka jakość infrastruktury publicznej; 5.2 Efektywny transport publiczny.</p>
7.1.4. Rozwój miast powiatowych i miast mniejszych	<ul style="list-style-type: none"> ◆ poprawa i rozwój warunków prowadzących do dynamizacji przedsiębiorczości w oparciu o potencjalne specjalizacje gospodarcze ośrodka miejskiego; ◆ wzmacnianie powiązań funkcjonalnych w celu przywrócenia roli ośrodka w układzie osadniczym; ◆ zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców poprzez rozwój kompetencji zawodowych; ◆ modernizacja przestrzeni miejskiej umożliwiającej wykorzystanie potencjałów i zasobów miast, w tym turystycznych i wypoczynkowo-rekreacyjnych; ◆ poprawa jakości życia mieszkańców poprzez wzrost dostępu do usług publicznych; ◆ rozwój kapitału społecznego i wzmocnienie tożsamości regionalnej poprzez zaangażowanie mieszkańców w procesy rozwojowe; ◆ poprawa jakości zarządzania poprzez współpracę z innymi samorządami terytorialnymi; ◆ podejmowanie działań w zakresie ochrony przyrody i poprawy stanu środowiska; ◆ poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie niskiej emisji oraz związanego z nim zjawiska smogu; ◆ kreowanie instrumentów przyciągających do osiedlania się w miastach, w szczególności osób młodych i wykształconych; ◆ wykorzystanie możliwości programowych i finansowych UE w obszarze polityki miejskiej; ◆ dostosowanie sieci usług i zagospodarowania przestrzennego do zmian demograficznych; ◆ niwelowanie barier transportowych poprzez rozwój systemów transportu zbiorowego pomiędzy ośrodkami miejskimi a sąsiednimi obszarami wiejskimi oraz innymi ważnymi ośrodkami miejskimi; ◆ rozwój zintegrowanej sieci ścieżek rowerowych, tras rowerowych, jako alternatywy dla przemieszczania się.

Obszar Strategicznej Interwencji	Zakres działań
	<p>Kierunki działań planowanych do realizacji w Strategii Rozwoju Miasta Krosna, spójne z powyższymi zakresami: 1.1 Przygotowanie kadr o kompetencjach potrzebnych na lokalnym rynku pracy; 2.1 Rozwój infrastruktury gospodarczej; 2.2 Rozwój zachęt inwestycyjnych; 2.3 Wspieranie przedsiębiorców; 3.2 Poprawa infrastruktury turystycznej; 4.1 Prowadzenie aktywnej polityki mieszkaniowej; 4.9 Wzmacnianie tożsamości lokalnej i aktywności społecznej; 5.1 Wysoka jakość infrastruktury publicznej; 5.2 Efektywny transport publiczny; 5.3 Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej wraz z zagospodarowaniem terenów zielonych; 5.4 Poprawa bezpieczeństwa publicznego i zwiększenie odporności na skutki kryzysu klimatycznego.</p>

13. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Rozdział odnosi się do przepisu art. 10e ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2023 r. poz. 40) - *oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia.*

Dla każdego celu strategicznego określono rezultaty realizacji planowanych działań, które będą weryfikowane za pomocą wskaźników.

W przypadku większości wskaźników przyjęto weryfikację w ujęciu rocznym. Z kolei kilka wskaźników będzie obliczanych narastająco - wskaźniki te zostały opatrzone odpowiednią adnotacją, a obliczane będą jako suma wartości uzyskanych w kolejnych latach realizacji Strategii.

Jako rok bazowy przyjęto rok 2022, a przypadkach, gdy dane za 2022 r. nie były dostępne – rok 2021.

Cel strategiczny	Oczekiwany rezultat	Wskaźnik	Rok bazowy	Wartość bazowa wskaźnika	Oczekiwana wartość wskaźnika w 2030 r.	Źródło danych
1. Rozwój kapitału ludzkiego	Poprawa dostępności wykwalifikowanych kadr na lokalnym rynku pracy	Liczba uczniów korzystających z branżowego centrum umiejętności – narastająco [os.]	2022	0	240	Urząd Miasta Krosna
		Liczba osób dorosłych - uczestników kursów w branżowym centrum umiejętności – narastająco [os.]	2022	0	300	Urząd Miasta Krosna
	Zwiększenie efektywności współpracy szkół zawodowych z lokalnym biznesem	Liczba wdrożonych programów kształcenia, opracowanych we współpracy z przedsiębiorcami – narastająco [szt.]	2022	54	90	Urząd Miasta Krosna
	Wzrost atrakcyjności kształcenia zawodowego	Udział absolwentów techników w ogólnej liczbie absolwentów szkół ponadpodstawowych [%]	2021	41	43	Urząd Miasta Krosna

Cel strategiczny	Oczekiwany rezultat	Wskaźnik	Rok bazowy	Wartość bazowa wskaźnika	Oczekiwana wartość wskaźnika w 2030 r.	Źródło danych
	Wzrost innowacyjności gospodarki	Udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem – średnia trzyletnia [%]	2021	8,95	12,0	Monitor Rozwoju Lokalnego
	Wzrost przedsiębiorczości	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 ludności [szt.]	2021	131	137	Bank Danych Lokalnych GUS
2. Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości	Pozyskanie nowych inwestorów	Poziom komercjalizacji nowych terenów w ramach powiększonej Strefy Inwestycyjnej „Krosno – Lotnisko” - udział terenów sprzedanych w powierzchni ogółem [%]	2022	0	80	Urząd Miasta Krosna
		Poziom komercjalizacji Strefy Inwestycyjnej „Krosno 2” – udział terenów sprzedanych w powierzchni ogółem [%]	2022	0	40	Urząd Miasta Krosna
	Wzrost liczby miejsc pracy w nowoczesnych sektorach gospodarki	Liczba nowych miejsc pracy utworzonych przez przedsiębiorców w strefach inwestycyjnych - narastająco [os.]	2021	567	1200	Urząd Miasta Krosna

Cel strategiczny	Oczekiwany rezultat	Wskaźnik	Rok bazowy	Wartość bazowa wskaźnika	Oczekiwana wartość wskaźnika w 2030 r.	Źródło danych
	Wzrost atrakcyjności Krosna dla start-upów	Liczba firm prowadzących działalność w Inkubatorze Przedsiębiorczości Krosno oraz Krośnieńskim Inkubatorze Technologicznym „KRINTECH” – narastająco [jednostka gospodarcza]	2022	37	220	Inkubator Przedsiębiorczości Krosno, Krośnieński Inkubator Technologiczny „KRINTECH”
3. Rozwój gospodarki turystycznej		Noclegi udzielone na 1000 ludności [osobodoba]	2021	870	1 500	Bank Danych Lokalnych GUS
	Wzrost ruchu turystycznego	Turyści korzystający z noclegów na 1000 ludności [os.]	2021	505	830	Bank Danych Lokalnych GUS
		Liczba zwiedzających Centrum Dziedzictwa Szkła [os.]	2022	51 106	53 000	Centrum Dziedzictwa Szkła
		Liczba zwiedzających muzea na 1000 ludności [os.]	2021	237	550	Bank Danych Lokalnych GUS
4. Kreowanie atrakcyjnych warunków do życia i zamieszkania w Krośnie	Wzrost dostępności mieszkań	Liczba nowych mieszkań oddanych do użytkowania – narastająco [szt.]	2022	369	1500	Bank Danych Lokalnych GUS
	Utrzymanie wysokiej jakości usług edukacyjnych	Średni wynik egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w stosunku do średniej krajowej [%]	2022	112	112	OKE Kraków
		Średni wynik egzaminu ósmoklasisty z matematyki	2022	118	118	OKE Kraków

Cel strategiczny	Oczekiwany rezultat	Wskaźnik	Rok bazowy	Wartość bazowa wskaźnika	Oczekiwana wartość wskaźnika w 2030 r.	Źródło danych
		w stosunku do średniej krajowej [%]				
		Średni wynik egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego w stosunku do średniej krajowej [%]	2022	112	112	OKE Kraków
		Średni wynik egzaminu maturalnego z języka polskiego na poziomie podstawowym w stosunku do średniej krajowej [%]	2022	109	109	OKE Kraków
		Średni wynik egzaminu maturalnego z matematyki na poziomie podstawowym w stosunku do średniej krajowej [%]	2022	109	109	OKE Kraków
		Średni wynik egzaminu maturalnego z języka angielskiego na poziomie podstawowym w stosunku do średniej krajowej [%]	2022	101	101	OKE Kraków

Cel strategiczny	Oczekiwany rezultat	Wskaźnik	Rok bazowy	Wartość bazowa wskaźnika	Oczekiwana wartość wskaźnika w 2030 r.	Źródło danych
		Udział absolwentów liceów ogólnokształcących, którzy zdali maturę w liczbie uczniów, którzy w danym roku rozpoczęli naukę w klasie programowo najwyższej [%]	2022	95	95	Urząd Miasta Krosna
	Zapewnienie miejsc w przedszkolach dla wszystkich zainteresowanych mieszkańców	Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym [%]	2021	106	106	Bank Danych Lokalnych GUS
	Zwiększenie poziomu dostępności w mieście	Odsetek samorządowych budynków użyteczności publicznej w pełni przystosowanych dla osób ze szczególnymi potrzebami [%]	2022	2	21	Urząd Miasta Krosna
	Wzrost aktywności fizycznej mieszkańców	Liczba osób korzystających z oferty miejskich instytucji sportu	2022	397 000	500 000	Urząd Miasta Krosna

Cel strategiczny	Oczekiwany rezultat	Wskaźnik	Rok bazowy	Wartość bazowa wskaźnika	Oczekiwana wartość wskaźnika w 2030 r.	Źródło danych
	Wzrost atrakcyjności miasta dla młodych	Subiektywna ocena jakości życia w Krośnie przez uczniów ostatnich klas szkół ponadpodstawowych (Czy uważasz, że Krosno jest dobrym miejscem do życia? – suma odpowiedzi pozytywnych)	2022	35	55	Urząd Miasta Krosna
		Subiektywna ocena jakości życia w Krośnie przez studentów (Czy uważasz, że Krosno jest dobrym miejscem do życia? – suma odpowiedzi pozytywnych)	2022	55	65	Urząd Miasta Krosna/ Państwowa Akademia Nauk Stosowanych w Krośnie
	Wzrost aktywności seniorów	Udział osób będących członkami organizacji pozarządowych, stowarzyszeń i klubów seniora uczestniczących w różnych formach aktywności do ogólnej liczby ludności w wieku 60 lat i więcej [%]	2021	4,95	6,00	Urząd Miasta Krosna
	Wzrost atrakcyjności oferty instytucji kultury	Liczba osób korzystających z oferty miejskich instytucji kultury [os.]	2022	167 670	178 700	Urząd Miasta Krosna

Cel strategiczny	Oczekiwany rezultat	Wskaźnik	Rok bazowy	Wartość bazowa wskaźnika	Oczekiwana wartość wskaźnika w 2030 r.	Źródło danych
	Wzrost aktywności społecznej mieszkańców	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców [jednostka]	2021	5,15	5,50	Bank Danych Lokalnych GUS
	Wzrost poczucia sprawczości wśród mieszkańców	Subiektywna ocena mieszkańców: „Czy Pani/Pana zdaniem mieszkańcy mają dostateczny wpływ na to, co robią władze miasta?” – suma odpowiedzi pozytywnych [%]	2020	29,2	40,0	Urząd Miasta Krosna
	Zwiększenie wykorzystania usług elektronicznych w administracji	Udział spraw załatwianych drogą elektroniczną [%]	2022	2,44	6,00	Urząd Miasta Krosna
5. Poprawa przestrzennych i środowiskowych komponentów rozwoju zrównoważonego	Zwiększenie dostępności komunikacyjnej	Długość sieci drogowej [km]	2022	158	161	Urząd Miasta Krosna
	Poprawa dostępności dla ruchu rowerowego	Długość dróg dla rowerów [km]	2021	22,8	34,1	Bank Danych Lokalnych GUS
	Wzrost wykorzystania lotniska	Liczba operacji lotniczych wykonanych na Lotnisku Krosno	2022	14 087	18 000	Lotnisko Krosno
	Zmniejszenie emisji spalin	Udział taboru bezemisyjnego w taborze Miejskiej Komunikacji Samochodowej ogółem [%]	2022	0	15	Miejska Komunikacja Samochodowa

Cel strategiczny	Oczekiwany rezultat	Wskaźnik	Rok bazowy	Wartość bazowa wskaźnika	Oczekiwana wartość wskaźnika w 2030 r.	Źródło danych
	Wzrost atrakcyjności transportu publicznego	Liczba przewiezionych pasażerów komunikacji miejskiej [os.]	2021	1 817 157	2 700 000	Miejska Komunikacja Samochodowa
	Zwiększenie powierzchni terenów zieleni urządzonej	Udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem [%]	2021	1,5	10,0	Bank Danych Lokalnych GUS
	Wzrost retencji w mieście	Pojemność zbiorników retencyjnych i miejskiej zieleni retencyjnej [m ³]	2022	0	30 000	Urząd Miasta Krosna
	Poprawa jakości powietrza	Liczba dni w roku charakteryzujących się dobrą jakością powietrza spełniającą normy Unii Europejskiej [dzień]	2021	339	345	Raport WIOŚ
	Wzrost niezależności energetycznej miasta	Moc zainstalowana odnawialnych źródeł energii [MW]	2022	7,19	10,2	Urząd Miasta Krosna

III Wdrażanie

14. Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja Strategii

Rozdział odnosi się do przepisu *art. 10e ust. 3 pkt 8 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2023 r. poz. 40) - system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.*

Realizacja Strategii

- ◆ Zarządzanie procesem realizacji Strategii – Prezydent Miasta Krosna.
- ◆ Realizacja poszczególnych celów strategicznych i kierunków działań - komórki organizacyjne Urzędu Miasta Krosna oraz jednostki organizacyjne i spółki miejskie, które zostały wskazane w opisach kierunków działań, a także partnerzy społeczni.
- ◆ Wybór zadań do realizacji w ramach Strategii – Prezydent Miasta Krosna przy współpracy struktur Urzędu Miasta i instytucji samorządowych.
- ◆ Nawiązanie współpracy z partnerami dla realizacji działań i projektów wymagających zaangażowania innych organizacji i instytucji (administracji różnego szczebla, organizacji społecznych, przedsiębiorstw, instytucji otoczenia biznesu) oraz działania lobbingsowe na rzecz strategicznych kierunków rozwoju w wymiarze ponadlokalnym – Prezydent Miasta Krosna.
- ◆ Opracowanie rocznych i wieloletnich programów branżowych oraz inwestycyjnych, w ramach których będą realizowane założenia strategiczne – wyspecjalizowane komórki Urzędu Miasta Krosna oraz inne instytucje samorządowe (jednostki organizacyjne, spółki).
- ◆ Zatwierdzenie i zapewnienie finansowania dla rocznych oraz wieloletnich programów branżowych i inwestycyjnych, w ramach których realizowane będą cele strategiczne i kierunki działań – Rada Miasta Krosna.
- ◆ Zabezpieczenie środków w budżecie na realizację zadań wynikających z kierunków działań poprzez uwzględnienie ich w budżecie oraz Wieloletniej Prognozie Finansowej – Skarbnik, Prezydent Miasta, Rada Miasta.
- ◆ Przygotowanie wniosków o uzyskanie finansowania zewnętrznego dla projektów wynikających z założeń strategii – Prezydent Miasta Krosna, przy współpracy struktur Urzędu Miasta Krosna wraz z jednostkami organizacyjnymi i spółkami miejskimi.
- ◆ Nadzór nad realizacją projektów, rozliczenia, raporty – merytoryczne komórki Urzędu Miasta Krosna.

Procedura monitorowania

- ◆ Monitoring bieżący będzie realizowany corocznie.

- ◆ Celem tej procedury jest uzyskanie kompletnej informacji dotyczącej rezultatów podejmowanych działań, zapewnienie prawidłowej i efektywnej realizacji Strategii oraz wykrywanie ewentualnych zagrożeń.
- ◆ Monitorowaniu podlega katalog wskaźników określonych w niniejszej Strategii.
- ◆ Proces monitorowania koordynuje Wydział Rozwoju Miasta i Obsługi Inwestorów, który sporządza coroczne raporty z realizacji Strategii. Komórki organizacyjne Urzędu Miasta, jednostki oraz spółki miejskie mają obowiązek przekazywania do Wydziału Rozwoju Miasta i Obsługi Inwestorów informacji na temat sposobu realizacji postanowień Strategii w danym roku, wraz informacją o osiągniętych wartościach wskaźników.
- ◆ Wynikiem prowadzonego monitoringu będzie zestawienie wskaźników dla poszczególnych kierunków działań, których realizacja została podjęta w ramach każdego z celów strategicznych.
- ◆ Informacja na temat realizacji Strategii jest przedstawiana corocznie Radzie Miasta Krosna oraz mieszkańcom w ramach Raportu o stanie miasta.

Ewaluacja dokumentu

- ◆ Rekomenduje się przeprowadzenie dwóch przeglądów strategicznych w okresie obowiązywania strategii – w 2026 r. (ewaluacja on-going) i 2030 r. (ewaluacja ex-post).
- ◆ Ewaluacja ma na celu określenie w jaki sposób założenia i cele przekładane są na realne działania oraz wskazanie konieczności dokonania ewentualnych korekt (aktualizacji). Dzięki temu możliwe jest podnoszenie jakości działań, udoskonalenie bieżącej interwencji czy podejmowanie decyzji dotyczących aktualizacji/modyfikacji dokumentu.
- ◆ Wynikiem przeprowadzenia przeglądu będzie szczegółowe sprawozdanie zawierające podsumowanie zestawień wyników uzyskanych w ramach monitoringu wraz z oceną poziomu realizacji poszczególnych celów strategicznych oraz kierunków działań.
- ◆ Raporty ewaluacyjne są prezentowane Radzie Miasta przez Prezydenta Miasta Krosna wraz z rekomendacjami ewentualnych korekt, aktualizacji oraz uzupełnień dokumentu.

Aktualizacja

- ◆ Zmiany w Strategii Rozwoju Miasta Krosna na lata 2023-2030 będą wprowadzane uchwałą Rady Miasta.
- ◆ Aktualizacja dokonywana będzie w uzasadnionych przypadkach, w szczególności w związku ze zmianami uwarunkowań rozwoju na terenie miasta, bądź w otoczeniu (m.in. społecznymi, gospodarczymi, prawnymi, przestrzennymi, środowiskowymi).

- ◆ Ocena realizacji Strategii na podstawie danych zawartych w raportach ewaluacyjnych zostanie dokonana w latach 2026 i 2030. Jej celem będzie porównanie założonych w strategii oddziaływań i efektów jej wdrażania z faktycznie osiągniętymi efektami. Na tej podstawie formułowane będą zalecenia w zakresie ewentualnej aktualizacji Strategii.
- ◆ Komórką odpowiedzialną za przeprowadzenie procesu aktualizacji Strategii jest Wydział Rozwoju Miasta i Obsługi Inwestorów.

Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

- ◆ Strategia Rozwoju Miasta jest realizowana m.in. poprzez dokumenty wykonawcze, w szczególności programy sektorowe (branżowe), plany i polityki (obowiązkowe, wymagane przepisami prawa lub fakultatywne).
- ◆ Dokumenty wykonawcze są opracowywane lub aktualizowane z zachowaniem spójności ze Strategią Rozwoju Miasta, jako dokumentem nadrzędnym. W każdym z nich powinno znaleźć się co najmniej odniesienie do konkretnego celu strategicznego i kierunku działań Strategii.
- ◆ Każdy dokument wykonawczy powinien być sporządzany w modelu partycypacyjnym, z udziałem mieszkańców i partnerów społeczno-gospodarczych.
- ◆ Projekt dokumentu wykonawczego powinien zostać poddany uzgodnieniom wewnętrznym z właściwymi komórkami organizacyjnymi Urzędu Miasta Krosna, których dotyczą zawarte w nim ustalenia.
- ◆ Do obowiązkowych elementów, które powinien uwzględniać każdy dokument wykonawczy, należy zaliczyć: wnioski z przeprowadzonej diagnozy, cele i działania oraz sposób ich realizacji, oczekiwane rezultaty, system monitoringu i ewaluacji wraz z wykazem wskaźników, system realizacji, ramy finansowe i źródła finansowania.
- ◆ Dokumenty wykonawcze powinny być napisane przejrzystym językiem, zrozumiałym dla osób niebędących specjalistami w danej dziedzinie.
- ◆ Opracowanie dokumentu wykonawczego powinno zakończyć się w ciągu 12 miesięcy od jego zainicjowania.
- ◆ Każdy dokument wykonawczy musi posiadać przypisaną komórkę organizacyjną jako wiodącą, odpowiadającą za całościową realizację celów i działań oraz ich monitorowanie.

15. Finansowanie Strategii

Rozdział odnosi się do przepisu art. 10e ust. 3 pkt 9 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz.40) - *ramy finansowe i źródła finansowania*.

W celu skutecznej realizacji działań zawartych w Strategii Rozwoju Miasta Krosna na lata 2023-2030, samorząd jako jej operator i inicjator będzie poszukiwał wszystkich dostępnych źródeł, narzędzi, metod i możliwości realizacji określonych celów. Zrealizowanie zaplanowanych działań umożliwi osiągnięcie wizji rozwoju miasta zaproponowanej w niniejszym dokumencie. Zasadnicze znaczenie dla sfinansowania Strategii ma przede wszystkim katalog środków publicznych, w tym:

- ◆ środki własne gminy,
- ◆ środki pochodzące z budżetu państwa,
- ◆ środki z budżetu województwa podkarpackiego,
- ◆ Krajowe Programy Operacyjne,
- ◆ Program Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027
- ◆ inne środki publiczne,
- ◆ inne środki z budżetu Unii Europejskiej, takie jak:
  - Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS) – finansowanie projektów przyczyniających się do rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania zmianom klimatu i adaptacji do zmian klimatu;
  - Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG) – fundusze te mogą zostać wykorzystane na realizację projektów badawczo-rozwojowych, innowacyjnych oraz takich, które będą zwiększać konkurencyjność lokalnej gospodarki;
  - Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW) – skorzystać z nich może 6 województw, w tym podkarpackie. Ich celem jest rozwój konkurencyjności regionu oraz podniesienie jakości życia mieszkańców Polski Wschodniej poprzez rozwój biznesu (szczególnie MŚP), inwestycje w nowoczesny transport i sieci energetyczne, ochronę przyrody oraz rozwój turystyki;
  - Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS) – odnoszą się do finansowania projektów związanych z podnoszeniem jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracją społeczną, rozwojem usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia, poprawą sytuacji osób bezrobotnych na rynku pracy, zwiększeniem dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnieniem opieki nad dziećmi;

- Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC) – dedykowane dla projektów związanych z rozwojem cyfryzacji, w tym z rozwojem e-usług oraz wzmocnieniem cyberbezpieczeństwa;
- Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich (PTFE) – fundusze przeznaczone na szkolenia dla beneficjentów korzystających ze środków Funduszy Europejskich, działania informacyjno-promocyjne oraz rozwój systemu informatycznego umożliwiającego aplikowanie i rozliczanie projektów unijnych.

Dodatkowym elementem finansowania interwencji rozwojowych są również środki prywatne, które mogą zostać wykorzystane do współfinansowania projektów realizowanych w ramach programów operacyjnych lub w formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

Załącznik nr 1 Lista projektów kluczowych

W poniższej tabeli przedstawiono listę projektów kluczowych, o strategicznym znaczeniu dla rozwoju miasta, planowanych do realizacji w latach 2023-2030. Realizacja wskazanych projektów będzie traktowana priorytetowo.

Lp.	Tytuł projektu ⁴	Zakres rzeczowy	Realizator	Cel strategiczny
1.	Utworzenie Branżowego Centrum Umiejętności w Zespole Szkół Naftowo-Gazowniczych im. Ignacego Łukasiewicza w Krośnie	Budowa nowego budynku oraz utworzenie w nim innowacyjnych laboratoriów, umożliwiających prowadzenie zaawansowanych kursów zawodowych dla młodzieży i dorosłych.	Miasto Krosno, Zespół Szkół Naftowo-Gazowniczych	1, 4
2.	Elektryk – szkoła z przyszłością*	Rozwój kształcenia zawodowego i jego promocja wśród młodzieży. Wyposażenie Zespołu Szkół Elektrycznych i Ogólnokształcących w sprzęt nowej generacji, rozwijanie współpracy z innowacyjnymi przedsiębiorcami oraz wdrożenie modelu kształcenia opartego na projektach, warsztatach, łączeniu teorii z praktyką.	Miasto Krosno, Zespół Szkół Elektrycznych i Ogólnokształcących	1, 4
3.	Kształtowanie kompetencji przyszłości w krośnieńskich szkołach	Rozwój bazy dydaktycznej kształcenia zawodowego oraz ogólnego, wyposażenie szkół w nowoczesny sprzęt służący do praktycznego nauczania przedmiotów zgodnie z modelem STEAM (ang. Science, Technology, Engineering, Art, Mathematics).	Miasto Krosno, jednostki oświatowe	1, 4
4.	Budowa połączenia drogowego miasta Krosna z drogą ekspresową S19	Budowa połączenia drogowego od ul. Bieszczadzkiej, poprzez ul. gen. W. Sikorskiego, poprzez teren Strefy Inwestycyjnej „Krosno 2”, do drogi krajowej nr 19. Droga zapewni dostęp do węzła „Krosno” na drodze ekspresowej S19.	Miasto Krosno	2, 5
5.	Utworzenie Strefy Inwestycyjnej "Krosno 2"	Kompleksowe przygotowanie pod inwestycje terenów o powierzchni ok. 100 ha.	Miasto Krosno	2
6.	Powiększenie Strefy Inwestycyjnej „Krosno – Lotnisko”	Powiększenie Strefy Inwestycyjnej - Krosno Lotnisko o ok. 18 ha, wzdłuż ulicy Prezydenta R. Kaczorowskiego, poprzez wyłączenie	Miasto Krosno	2

⁴ *Gwiazdką zostały oznaczone projekty zgłoszone przez mieszkańców oraz partnerów społeczno-gospodarczych w ramach otwartego naboru.

Lp.	Tytuł projektu ⁴	Zakres rzeczowy	Realizator	Cel strategiczny
		z obszaru lotniska terenu zbędnego dla prowadzenia operacji lotniczych.		
7.	Rozwój nowych form turystyki z uwzględnieniem turystyki kajakowej na rzece Wisłok	Opracowanie i wdrożenie koncepcji rozwoju turystyki kajakowej, stworzenie zaplecza z infrastrukturą dla kajakarzy. Należy rozważyć włączenie infrastruktury kajakowej do szlaków kajakowych województwa podkarpackiego, a także połączenie jej ze szlakami ościennych gmin (Korczyna, Krościenko Wyżne, Wojaszówka, Frysztak, Strzyżów).	Miasto Krosno	3, 4
8.	Budowa nowego, modelowego, wielofunkcyjnego osiedla - SIM Krosno	Utworzenie Społecznej Inicjatywy Mieszkaniowej – budowa nowego osiedla, w którym część mieszkań będzie objęta dofinansowaniem z grantów na utworzenie mieszkań czynszowych na wynajem. Budowa niezbędnej infrastruktury w postaci dróg (droga dojazdowa – ul. Polna – Sikorskiego), sieci ciepłowniczej, wodociągowej czy kanalizacji sanitarnej i deszczowej.	Miasto Krosno	4
9.	Budowa zespołu budynków mieszkalnych w rejonie ulic Sikorskiego i Hallera	Budowa zespołu czterech budynków mieszkalnych wielorodzinnych wraz z instalacjami wewnętrznymi - 260 lokali mieszkalnych.	Towarzystwo Budownictwa Społecznego	4
10.	Budowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w krośnieńskich szkołach*	Budowa i modernizacja sal gimnastycznych, zadaszonych boisk wielofunkcyjnych przy krośnieńskich szkołach m.in.: Miejskim Zespole Szkół Nr 7, Zespole Szkół Ponadpodstawowych Nr 1 im. Jana Szczepanika, I Liceum Ogólnokształcącym im. Mikołaja Kopernika, Zespole Szkół Mechanicznych, Zespole Szkół Elektrycznych i Ogólnokształcących, Zespole Szkół Naftowo-Gazowniczych.	Miasto Krosno, jednostki oświatowe	4
11.	„Sami o sobie” - Centrum Aktywności Młodzieży	Wykonanie prac inwestycyjnych w zabytkowej kamienicy na Rynku - utworzenie atrakcyjnych przestrzeni, w których młodzież będzie mogła spędzać czas, integrować się, rozwijać	Miasto Krosno	4

Lp.	Tytuł projektu ⁴	Zakres rzeczowy	Realizator	Cel strategiczny
		zainteresowania oraz realizować inicjatywy dla rówieśników i miasta.		
12.	Krosno dla Młodych - budowa skateparku i toru rowerowego pumtrack	Budowa skateparku i toru rowerowego pumtrack w zakolu Wisłoka.	Miasto Krosno	4
13.	GraMyOKrosno – inicjatywy dla młodzieży*	Projekt zakłada realizację szeregu inicjatyw skierowanych do młodzieży, w tym: – GraTyfikacje – warsztaty gamifikacji, – GraMyOKrosno – warsztaty przedsiębiorcze dla młodzieży, – Historia pisana Maczkiem – rekonstrukcja bitew grami figurkowymi, – KrosCon – konwent gier i fantastyki.	Organizacje pozarządowe	4
14.	Modernizacja stadionu sportowego przy ul. Legionów w Krośnie - II etap	Budowa nowej zadaszanej trybuny z zapleczem sanitarno-szatniowym dla piłkarzy, wieżyczki sędziowskiej, budynku administracyjnego, montaż systemu nagłośnienia i telewizji dozorowej oraz modernizacja ogrodzenia. Zakres przebudowy obejmuje dostosowanie infrastruktury do wymagań licencyjnych dla rozgrywek I ligi piłki nożnej oraz Ekstraligi żużlowej.	Miasto Krosno	4
15.	Dzienny Dom Pobytu dla Osób Starszych (Senior+)	Wybór odpowiedniej lokalizacji i przeprowadzenie niezbędnych prac inwestycyjnych. Podstawowy zakres usług świadczonych przez Dzienny Dom „Senior+” obejmuje usługi: socjalne, w tym gorący posiłek, edukacyjne, kulturalno-oświatowe, aktywności ruchowej lub kinezyterapii, sportowo-rekreacyjne, aktywizujące społecznie (w tym wolontariat międzypokoleniowy), terapii zajęciowej.	Miasto Krosno	4

Lp.	Tytuł projektu ⁴	Zakres rzeczowy	Realizator	Cel strategiczny
16.	Krosno dla każdego – integracja i działania społeczne*	<p>Projekt zakłada realizację szeregu inicjatyw mających na celu integrację społeczną, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Inicjatywa GraTyfikacje (spotkania dla seniorów z Krosna i Ukrainy, budowanie relacji, warsztaty tematyczne), – GraTyfikacje – kreatywna przestrzeń cyfrowa (stworzenie atrakcyjnej przestrzeni dla integracji mieszkańców Krosna z uchodźcami z Ukrainy, wymiany pomysłów, coworkingu), – Błękitny sztambuch podróżny - warsztaty cyjanotypii i introligatorstwa (zastosowanie fotografii cyjanotypowej, mikrohistorii i wędrówek, jako narzędzi do budowania tożsamości lokalnej, relacji między mieszkańcami i wspólnoty lokalnej za pomocą sztambuchów), – GRATki – bazarze i bajarki pogranicza (działania integrujące lokalną społeczność wokół przygotowania książki artystycznej związanej z lokalnymi legendami), – Krośnieńskie archiwum społeczne (tworzenie zdigitalizowanego archiwum społecznego, integracja mieszkańców oraz wypracowywanie inicjatyw dla rozwoju dzielnic i osiedli), – Na szlaku Łemków – historia, tradycje i wspomnienia (przybliżanie kultury łemkowskiej mieszkańcom Krosna poprzez stworzenie „wędrującej” wystawy fotograficznej, plenerowej oraz online), – Nacechowany cech – zachowanie historii i tradycji rzemieślniczych (digitalizacja i prezentacja archiwaliów związanych z rozwojem krośnieńskiego rzemiosła, warsztaty dla mieszkańców, promocja rzemiosła). 	Organizacje pozarządowe	4

Lp.	Tytuł projektu ⁴	Zakres rzeczowy	Realizator	Cel strategiczny
17.	Krosno – miasto dostępne	Poprawa stanu dostępności architektonicznej budynków użyteczności publicznej poprzez zapewnienie wolnych od barier poziomych i pionowych przestrzeni komunikacyjnych (m. in.: windy, oporęczowanie), instalację urządzeń lub zastosowanie środków technicznych i rozwiązań architektonicznych w budynku, które umożliwiają dostęp do wszystkich pomieszczeń (m. in.: dostosowanie toalet, poszerzenie otworów drzwiowych). Poprawa stanu dostępności związana z zagospodarowaniem bezpośredniego otoczenia budynków (m. in.: miejsca parkingowe dla osób z niepełnosprawnościami, dojścia do budynków dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i osób starszych, pochylnie).	Miasto Krosno	4
18.	Centrum Innowacyjności Jana Szczepanika	Stworzenie miejsca promującego potencjał, kreatywność i talenty młodych ludzi oraz rozwijającego kompetencje w zakresie programowania, robotyki, tworzenia wynalazków z wykorzystaniem najnowszych technologii. Centrum Innowacyjności będzie popularyzowało wiedzę na temat związanego z Krosnem wynalazcy Jana Szczepanika.	Muzeum Rzemiosła	1,3,4
19.	Fabryka Zegarów Wieżowych Michała Mięśowicza	Odtworzenie i zrekonstruowanie Fabryki Zegarów Wieżowych z przedstawieniem procesu produkcji zegarów wieżowych, rozwiązań technologicznych, projektowych, przedstawieniem historii manufaktury.	Muzeum Rzemiosła	3,4
20.	Nowa ekspozycja stała Muzeum Rzemiosła w Krośnie	Przeniesienie do nowej siedziby i stworzenie nowej ekspozycji Muzeum Rzemiosła, prezentującej historię i przemiany rzemiosła miejskiego na przestrzeni wieków. Do nowych potrzeb Muzeum zaadaptuje budynek przy ul. Słowackiego 2/Blich 1. Projekt przewiduje utworzenie nowej, multimedialnej, interdyscyplinarnej wystawy, która będzie angażować zwiedzających do interakcji i działań poprzez naukę i zabawę.	Muzeum Rzemiosła	3,4

Lp.	Tytuł projektu ⁴	Zakres rzeczowy	Realizator	Cel strategiczny
21.	Iluminacja obiektów zabytkowych na terenie Miasta Krosna	Utworzenie produktu turystycznego łączącego naturalne walory miasta i jego historię z nowoczesnym sposobem iluminacji zabytków.	Miasto Krosno	3,4
22.	Dialog samorządu z interesariuszami, aktywizacja mieszkańców i zwiększenie efektywności partycypacyjnych metod realizacji działań*	Utworzenie w Inkubatora Innowacji Społecznych lub zespołu inicjującego, animującego i prowadzącego dialog społeczny oraz wszelkie formy partycypacji społecznej. Stworzenie programu budowania kompetencji interesariuszy, cykliczna organizacja szkoleń i warsztatów w zakresie partycypacji społecznej dla mieszkańców oraz urzędników. Elementy projektu zgłoszone przez partnerów społecznych: <ul style="list-style-type: none"> – Organizowanie społecznościowe w mieście Krośnie (pobudzanie zaangażowania społecznego w dzielnicach i na osiedlach), – „Dobre zmiany. Przygarniamy”. Dobre praktyki w szkole-nagłaśnianie, dialog, mobilizacja (prowadzenie dialogu w społecznościach szkolnych, adaptacja dobrych praktyk). 	Miasto Krosno, organizacje pozarządowe, jednostki pomocnicze	4
23.	Budowa drogi od ul. Zręcińskiej w kierunku Gminy Jedlicze	Wykonanie dokumentacji projektowej wraz z uzyskaniem decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej. Budowa drogi wraz ze skrzyżowaniami, infrastrukturą dla pieszych i rowerzystów, obiektów inżynierskich, urządzeń ochrony środowiska.	Miasto Krosno	2, 5
24.	Rozbudowa ul. K. K. Baczyńskiego*	Wykonanie dokumentacji projektowej wraz z uzyskaniem decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej. Rozbudowa drogi wraz ze skrzyżowaniami, infrastrukturą dla pieszych i rowerzystów, obiektów inżynierskich, urządzeń ochrony środowiska.	Miasto Krosno	5
25.	Rozbudowa ul. Zręcińskiej w Krośnie wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną*	Wykonanie dokumentacji projektowej wraz z uzyskaniem decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej. Budowa drogi wraz ze skrzyżowaniami, infrastrukturą dla pieszych i	Miasto Krosno	2, 5

Lp.	Tytuł projektu ⁴	Zakres rzeczowy	Realizator	Cel strategiczny
		rowerzystów, obiektów inżynierskich, urządzeń ochrony środowiska.		
26.	Rozbudowa ul. Malinowa Góra*	Budowa drogi wraz ze skrzyżowaniami, infrastrukturą dla pieszych i rowerzystów, obiektów inżynierskich, urządzeń ochrony środowiska.	Miasto Krosno	5
27.	Rozbudowa ul. Niepodległości od ul. Grodzkiej do ul. Czajkowskiego w Krośnie - odcinek od ul. Walslebena do ul. Czajkowskiego	Budowa drogi klasy Z wraz ze skrzyżowaniami, obiektem inżynierskim, infrastrukturą dla pieszych i rowerzystów, obiektów inżynierskich, urządzeń ochrony środowiska.	Miasto Krosno	5
28.	Likwidacja problemów komunikacyjnych na skrzyżowaniach układu drogowego z linią kolejową nr 108 na terenie Miasta Krosna	Przebudowa i rozbudowa istniejącego odcinka toru linii kolejowej nr 108.	PKP Polskie Linie Kolejowe, Miasto Krosno	5
29.	Budowa drogi kołowania na lotnisku Krosno	Budowa utwardzonej drogi kołowania w południowej części lotniska, równoległe do terenów Strefy Inwestycyjnej „Krosno Lotnisko”, przeznaczonych pod przedsięwzięcia branży lotniczej. Droga kołowania będzie wykorzystywana do prowadzenia operacji lotniczych m.in. przez firmy inwestujące w Strefie oraz innych użytkowników lotniska.	Miasto Krosno	2, 5
30.	Budowa alejek rowerowo-spacerowych wzdłuż rzeki Wiśtok	Budowa ciągów pieszo-rowerowych wzdłuż Wiśtoka, o łącznej długości ok. 7 km, wraz z przygotowaniem zieleńców, miejsc rekreacji i obiektów małej architektury.	Miasto Krosno	4, 5
31.	Budowa i modernizacja infrastruktury rowerowej na terenie Miasta Krosna*	Opracowanie koncepcji rozwoju sieci transportu rowerowego dla terenu całego miasta oraz jej realizacja. Elementy projektu zgłoszone przez mieszkańców: budowa ciągu pieszo-rowerowego przy ul. Odrzykońskiej, wykonanie ścieżki rowerowej – ul. Krakowska. Konieczne jest także wykonanie kontynuacji budowy infrastruktury rowerowej w obrębie ulic Bieszczadzka – Żniwna.	Miasto Krosno	4, 5

Lp.	Tytuł projektu ⁴	Zakres rzeczowy	Realizator	Cel strategiczny
32.	Zielone jest trendy, niebieskie jest cool – wdrożenie w krośnieńskich szkołach działań łagodzących negatywne zmiany klimatu*	<p>Utworzenie terenów zieleni, które będą przyczyniały się do minimalizowania zmian klimatycznych. Projekt zakłada wykonanie m.in.: ścieżek i stref edukacyjnych, ogrodów, łąk kwietnych, domków dla owadów, budek dla ptaków, eko-ogródków, zielonych ścian, ogrodów deszczowych, sadów, itp. przy krośnieńskich szkołach, m.in.: Szkole Podstawowej Nr 3, Szkole Podstawowej Nr 14, Miejskim Zespole Szkół Nr 8, I Liceum Ogólnokształcącym, Zespole Szkół Ponadpodstawowych Nr 2, Zespole Szkół Naftowo-Gazowniczych, Zespole Szkół Architektoniczno-Budowlanych, Zespole Szkół Elektrycznych i Ogólnokształcących, Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym.</p> <p>Elementy projektu zgłoszone przez mieszkańców: park kieszonkowy „Elektryczek”, zielony parking przy Zespole Szkół Elektrycznych i Ogólnokształcących.</p>	Miasto Krosno, jednostki oświatowe	4, 5
33.	Wypoczywaj aktywnie w Krośnie – urządzamy tereny zieleni*	<p>Urządzenie terenów zieleni i rekreacji w różnych częściach miasta, w tym m.in. zagospodarowanie terenu przy ul. Adama Jana Ostaszewskiego na park miejski.</p> <p>Elementy projektu zgłoszone przez mieszkańców:</p> <ul style="list-style-type: none"> – „Szkoła się zmieni, będzie aktywnie wokół zieleni”. Zagospodarowanie terenów przy MZS Nr 3 w Krośnie, – „Radosna Polanka”. Zagospodarowanie miejskich terenów zielonych przy osiedlu na ul. Popiełuszki, – projekt „Zielone Przedmieście” – Piknikowa Polana (wyznaczenie i utworzenie miejsca widokowego do rekreacji w rejonie ulic Sikorskiego – Chopina), – remont istniejącej ekologicznej ścieżki spacerowej Suchodół-Debrza, – utworzenie strefy rekreacyjnej nad potokiem Małka. 	Miasto Krosno, jednostki oświatowe, wspólnoty mieszkaniowe	4, 5

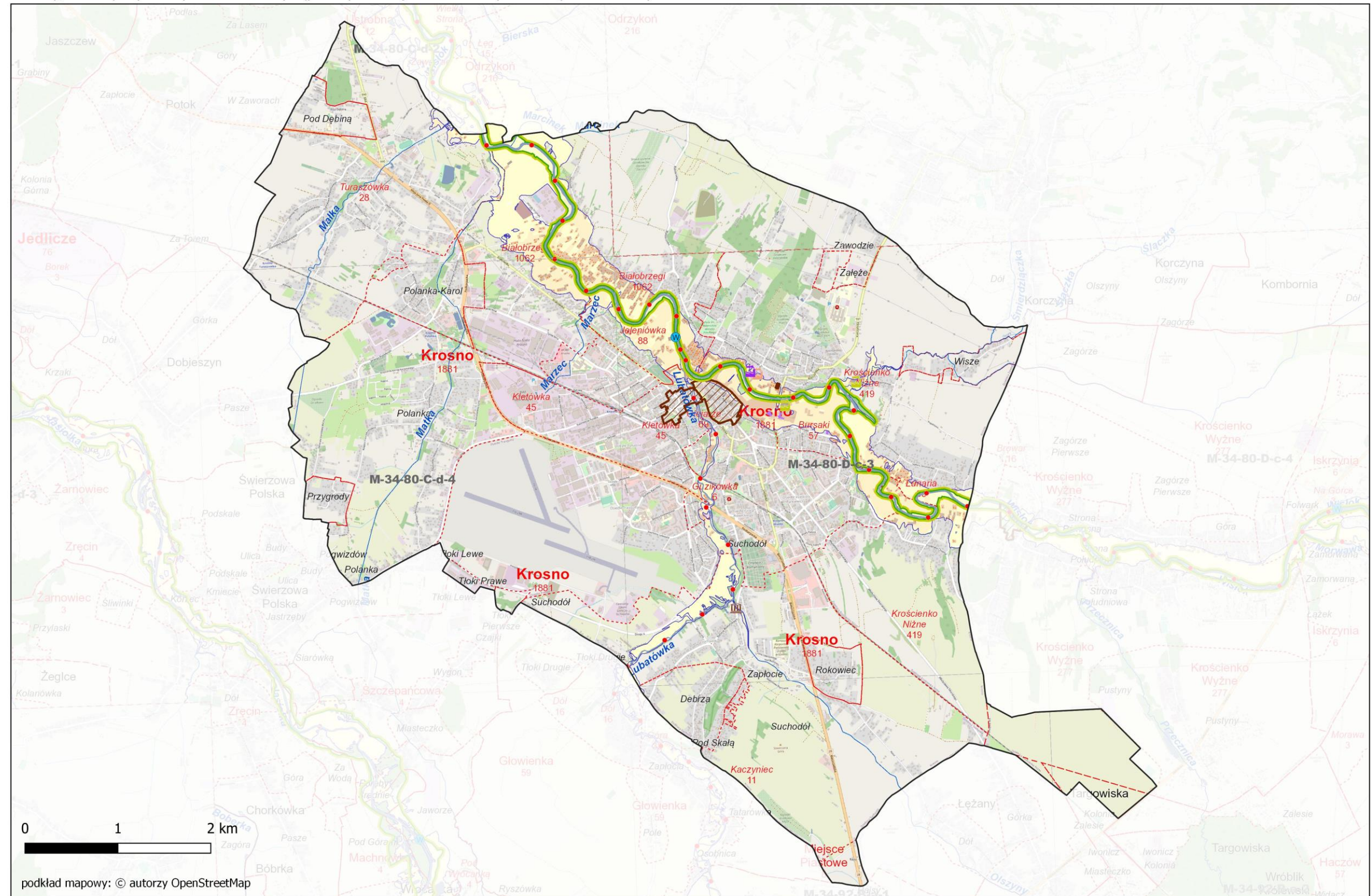
Lp.	Tytuł projektu ⁴	Zakres rzeczowy	Realizator	Cel strategiczny
34.	Zeroemisyjna komunikacja miejska	Zakup 4 autobusów z napędem elektrycznym i 2 ładowarek stacjonarnych po 120 kWh.	Miejska Komunikacja Samochodowa	5
35.	Budowa zajezdni wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną i wyposażeniem w oparciu o odnawialne źródła energii	Budowa zajezdni autobusowej przy ul. Białobrzeskiej, w tym: budynku administracyjno-biurowego, stacji obsługi, hali napraw, myjni autobusowej, zadaszono placu manewrowego i postojowego oraz stacji paliw. Inwestycja zakłada wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, tj. pompy ciepła i panele fotowoltaiczne.	Miejska Komunikacja Samochodowa	5
36.	Budowa bloku energetycznego opalanego paliwem wytworzonym na bazie pozostałości z sortowania odpadów	Inwestycja obejmie budowę bloku energetycznego - opalanego paliwem alternatywnym, wytworzonym z pozostałości z sortowania odpadów (tzw. pre-RDF) oraz infrastruktury towarzyszącej. Blok zrealizowany zostanie na terenie Elektrociepłowni Łężańska w Krośnie. Wydajność instalacji termicznego przekształcania odpadów ma wynosić ok. 22 tys. ton/rok oraz produkować w skojarzeniu energię cieplną (6,4 MW) i energię elektryczną (1,6 MW).	Krośnieński Holding Komunalny	5
37.	Modernizacja Oczyszczalni Ścieków w Krośnie pod kątem zwiększenia samowystarczalności energetycznej	Zwiększenie samowystarczalności energetycznej istniejącej infrastruktury, unowocześnienie eksploatowanych obiektów i urządzeń oraz wdrożenie nowoczesnych rozwiązań technologicznych.	Krośnieński Holding Komunalny	5

Załącznik nr 2 Mapy ryzyka i zagrożenia powodziowego

Mapa ryzyka powodziowego

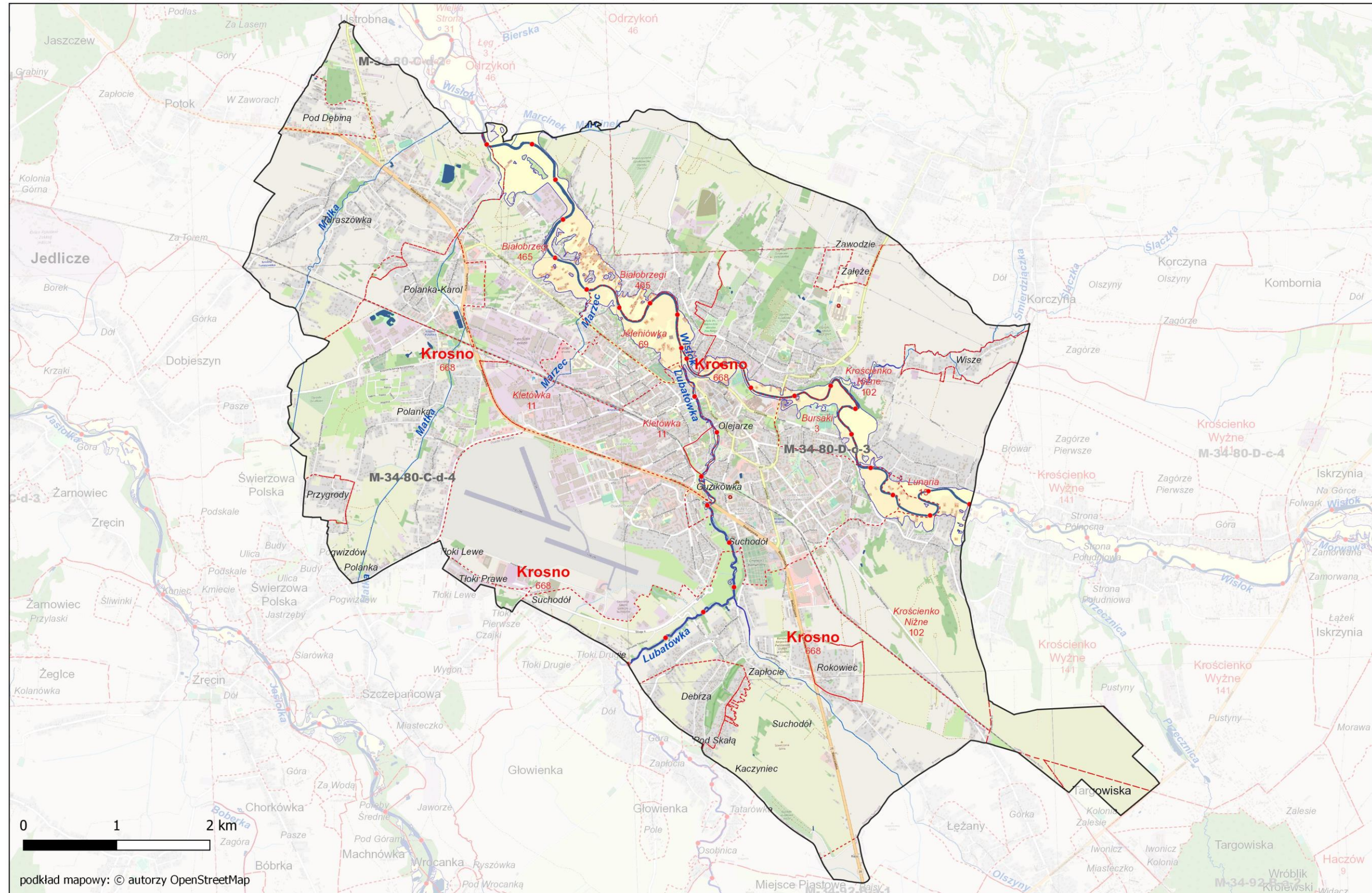
Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat)

Mapa ryzyka powodziowego

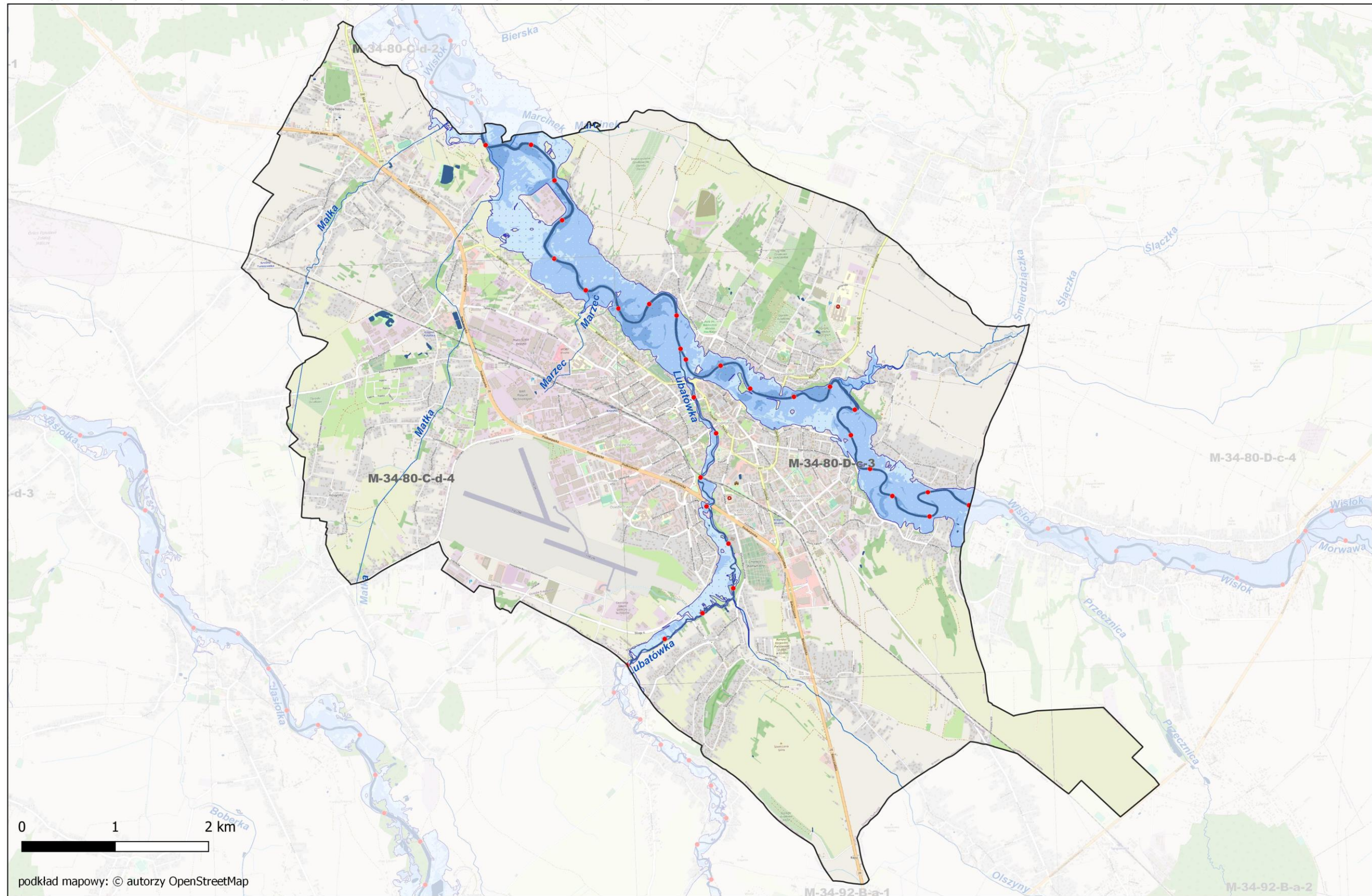
Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat)

Mapa zagrożenia powodziowego

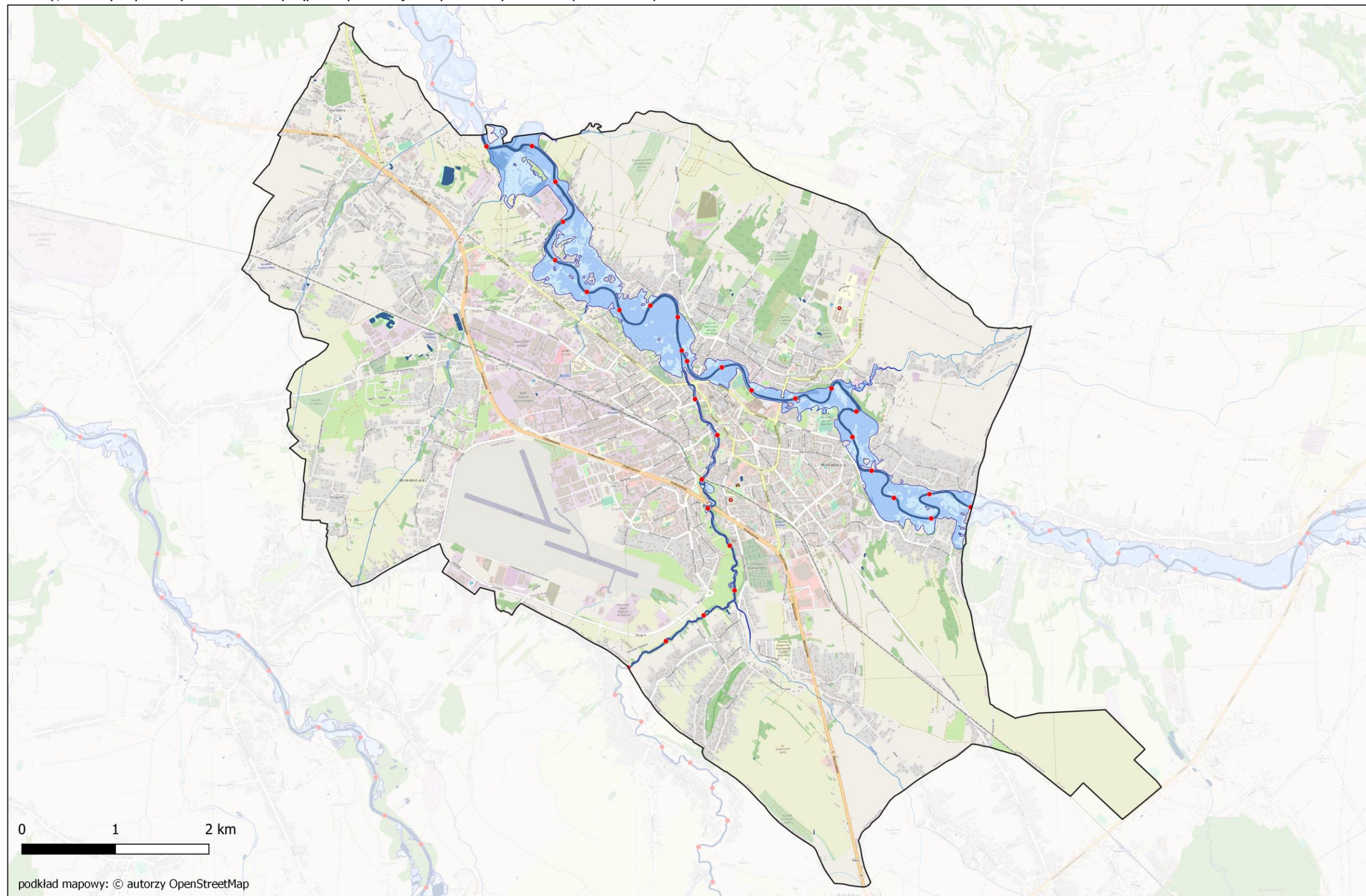
Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat)

Mapa zagrożenia powodziowego

Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat)

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW

MAPA ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO

- **72,56**
maksymalna rzędna zwierciadła wody
- **75,15**
rzędna korony wału przeciwpowodziowego lub zapory bocznej
- **50**
kilometr rzeki
- obszar szczególnego zagrożenia powodzią
- głębokość wody [m]
  -   $h \leq 0,5$
  -   $0,5 < h \leq 2,0$
  -   $2,0 < h \leq 4,0$
  -   $h > 4,0$
- ciek naturalne i kanały
- wody powierzchniowe
- wał przeciwpowodziowy
- zapora boczna
- miejsce przelania się wody przez wał przeciwpowodziowy lub zapórę boczną
- granica gminy
- granica powiatu
- granica województwa
- granica państwa
- granica gminy

MAPA RYZYKA POWODZIOWEGO

Potencjalne negatywne skutki dla środowiska, dziedzictwa kulturowego i działalności gospodarczej

klasy użytkowania terenu:

- tereny zabudowy mieszkaniowej
- tereny przemysłowe
- tereny komunikacyjne
- lasy
- tereny rekreacyjno-wypoczynkowe
- grunty orne i uprawy trwałe
- użytki zielone
- tereny pozostałe
- wody powierzchniowe

- kąpielisko
- ujęcie wody podziemnej
- ujęcie wody powierzchniowej
- strefa ochronna ujęcia wody
- ogród zoologiczny
- obszar, obiekt zabytkowy U- obiekt wpisany na listę UNESCO
- pomnik zabytkowy
- skansen, muzeum
- biblioteka, archiwum
- park narodowy
- rezerwat przyrody
- obszar Natura 2000 - obszar specjalnej ochrony ptaków
- obszar Natura 2000 - specjalny obszar ochrony siedlisk

zakłady przemysłowe:

- instalacje mogące powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości
- zakłady stwarzające zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej
- o kategorii działalności:
  - przemysł energetyczny
  - produkcja i obróbka metali
  - przemysł mineralny
  - przemysł chemiczny
  - gospodarka odpadami
  - inne rodzaje działalności

potencjalne ogniska zanieczyszczeń:

- składowisko odpadów komunalnych
- składowisko odpadów przemysłowych
- składowisko odpadów mieszanych
- cmentarz
- oczyszczalnia ścieków
- przepompownia ścieków
- obszar szczególnego zagrożenia powodzią
- 50
kilometr rzeki
- ciek naturalne i kanały
- wał przeciwpowodziowy
- zapora boczna
- granica gminy
- granica powiatu
- granica województwa
- granica państwa

Potencjalne negatywne skutki dla życia i zdrowia ludzi oraz wartości potencjalnych strat powodziowych

budynek mieszkalny

w obszarze zagrożenia powodziowego [głębokość wody w m]:

-   $\leq 2,0$
-   $> 2,0$

budynek o znaczeniu społecznym

w obszarze zagrożenia powodziowego [głębokość wody w m]:

-   $\leq 2,0$
-   $> 2,0$

oznaczenie budynku o znaczeniu społecznym:

żłb. - żłobek, *przedszk.* - przedszkole, *szk.* - szkoła, *P* - jednostki Policji, *rem.* - jednostki ochrony przeciwpożarowej, *SG* - jednostki Straży Granicznej, *szpit.* - szpital, *san.* - sanatorium, *d. op.* - dom pomocy społecznej, dom opieki, hospicjum, *c. han.* - centrum handlowo-usługowe, *H* - hotel, *d. wyp.* - dom wypoczynkowy, *d. wych.* - dom wychowawczy, *z. kar.* - zakład karny, zakład poprawczy, areszt śledczy

wartość potencjalnych strat powodziowych [zł/m²]

- obszary, dla których nie oblicza się strat
-   ≤ 1
- 2 - 50
- 51 - 150
- 151 - 300
- 301 - 600
-   > 600

- 50
kilometr rzeki
- obszar szczególnego zagrożenia powodzią
- ciek naturalne i kanały
- wody powierzchniowe
- wał przeciwpowodziowy
- zapora boczna
- granica części miejscowości znajdującej się w obszarze zagrożenia powodziowego
- granica miejscowości znajdującej się w obszarze zagrożenia powodziowego
- granica gminy
- granica powiatu
- granica województwa
- granica państwa

KALISZ
1380 nazwa miasta i szacunkowa liczba mieszkańców zagrożonych powodzią

Chotów
52 nazwa wsi i szacunkowa liczba mieszkańców zagrożonych powodzią

Rypinek
15 nazwa części miasta lub wsi i szacunkowa liczba mieszkańców zagrożonych powodzią